

Bibliografia historii wychowania, szkolnictwa i myśli pedagogicznej w Polsce za rok 2012 (z uzupełnieniami za lata poprzednie)

DOI: 10.14746/BHW.2014.31.17

Wstęp

Bibliografia rejestruje druki zwarte, artykuły z czasopism i prac zbiorowych, wydane w 2012 roku oraz pozycje z lat wcześniejszych, które nie zostały ujęte w poprzednich częściach bibliografii, publikowanych na łamach *Biuletynu Historii Wychowania* od 2002 roku. Nie uwzględniono recenzji opublikowanych w 2012 roku, a dotyczących publikacji zarejestrowanych we wcześniejszych częściach bibliografii. Bibliografia ma układ według podanego niżej schematu. W poszczególnych działach i poddziałach (z wyjątkiem poddziału 5. *Szkoły wyższe* w Dziale III, gdzie zastosowano układ według nazw szkół oraz poddziału 2. *Poszczególne biografie* w Dziale IV, w którym pozycje ułożone zostały według nazwisk osób) zastosowano układ alfabetyczny według haseł autorskich lub tytułowych. Opisy w razie potrzeby zostały uzupełnione adnotacjami, a w przypadku prac zbiorowych wyszczególniono składające się na nie artykuły, dotyczące historii oświaty i wychowania.

Schemat układu bibliografii:

- I. Opracowania ogólne. Bibliografie
- II. Rozwój oświaty, wychowania i myśli pedagogicznej
  1. Opracowania ogólne
  2. Okres do 1795 roku
  3. Okres 1795–1918
  4. Okres 1918–1939
  5. Okres 1939–1945
  6. Okres 1945–1989
  7. Okres 1989–2012
  8. Oświata polonijna
- III. Dzieje szkół różnych stopni
  1. Szkoły podstawowe i zakłady wychowawcze
  2. Szkoły ponadpodstawowe ogólnokształcące
  3. Szkoły zawodowe
  4. Zakłady kształcenia nauczycieli (z wyjątkiem szkół wyższych)
  5. Szkoły wyższe
- IV. Biografie

1. Zbiory życiorysów
2. Poszczególne biografie
- V. Dzieje oświaty pozaszkolnej
  1. Oświata dorosłych
  2. Biblioteki
- VI. Dzieje ruchu nauczycielskiego
  1. Opracowania ogólne
  2. Pamiętniki nauczycieli
- VII. Organizacje młodzieżowe
  1. Harcerstwo
  2. Inne

I. OPRACOWANIA OGÓLNE. BIBLIOGRAFIE

1. BIBLIOGRAFIA dziejów oświaty i wychowania w Galicji 1772–1918. Cz. 3: Opracowania z lat 19 91–2008. Pod red. Andrzeja Meissnera i Kazimierza Szmyda; współaut. bibliogr. Julian Dybiec [i in.]. Rzeszów 2012 Wydaw. Uniw. Rzeszowskiego ss. 210.
Cz. 1. 1992.
2. BIBLIOGRAFIA historii wychowania, szkolnictwa i myśli pedagogicznej w Polsce za rok 2009 (z uzupełnieniami za lata poprzednie. Oprac. Anna Gruca. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 195–251.
3. CHMIELEWSKI Witold: Stanisław Skrzyszewski [1901–1978] a Henryk Rowid [1877–1944]. *Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych*. T. 64: 2011 s. 27–39, sum.
4. GULCZYŃSKA Justyna: Recepcja idei korczakowskich. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 153–162, sum.
5. KRAMARZ Henryka: Metafizyka narodu w poglądach Wincentego Lutosławskiego (1863–1954) jako zaczyn eleuzyjskich koncepcji wychowawczych. [W:] *Historia vita memoriae*. Praca dedykowana księdzu profesorowi Stanisławowi Ludwikowi Piechowi. Pod red. Jana Bednarczyka. Kraków 2009 s. 409–418.
6. MALISZEWSKI Tomasz: W kręgu poglądów pedagogicznych [Juliusza] Poniatowskiego, [Ignacego] Solarza i [Stanisława Augusta] Thugutta – wnioski dla współczesności. [W:] *Wiś i ruch ludowy w Polsce i Europie*. T. 2: Idee, organizacje, środowisko. Red. nauk. Franciszek Kampka, Stanisław Stęпка. Warszawa 2012 s. 565–581.
7. MATUSZAK Tomasz: Źródła do dziejów oświaty w zasobie Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim. *Piotrkowskie Zeszyty Historyczne*. T. 13: 2012 s. 239–261.
8. PEKOWSKA Marzena: Sprawozdanie z V Walnego Zebrania Towarzystwa Historii Edukacji (12 stycznia 2012 r.). *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 205–507.
9. RATAJCZAK Krzysztof, Marciniak Mateusz: Sprawozdanie z VII Zjazdu Pedagogicznego „Teoria a praktyka edukacyjna”, Toruń 20–21 września 2011. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 272–283.
10. SZYBALSKA-TARASZKIEWICZ Mariola: Jestem, czyli biologiczny i psychologiczny portret dziecka w wybranym czasopiśmiennictwie dla młodzieży. *Zeszyty Wydziału Humanistycznego*. [T.] 7: 2012 s. 111–128, abstr.
11. ŚWITAŁA-MASTALERZ Joanna, Świtała-Trybek Dorota: Na placu, w sieni i piwnicy. Śląski świat graczek i bawidołków. Ruda Śląska 2012 Muzeum Miej. im. Maksymiliana Chrobak ss. 197, il.
Zabawy dziecięce.
12. WRONISZEWSKA Maria: Świat dziecka. Stare i nowe zabawki ludowe. Katalog wystawy. Olsztynek 2012 Muzeum Budownictwa Lud. Park Etnogr. ss. 32, il. Muzeum Budownictwa Lud. Park Etnogr. w Olsztyнку.
Muzeum Budownictwa Ludowego, 27 V – 31 X 2012 r.
13. ZAGRODZKA Alicja: Pomoce dydaktyczne do ćwiczeń z historii wychowania. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 220–223.

II. ROZWÓJ OŚWIATY, WYCHOWANIA I MYŚLI PEDAGOGICZNEJ

1. Opracowania ogólne

14. APANEL Danuta, Gulczyńska Justyna, Fetzki Tomasz: Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Opiekun – wychowawca – nauczyciel: Między powinnością a (nie)możliwością (konteksty historyczne i współczesne)”. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 264–267.

Ustka, 18–19 V 2011 r.

15. BADANIA w historii oświaty i wychowania. Historia oświaty i wychowania w życiu badacza. Księga jubileuszowa z okazji 70-lecia prof. Józefa Żerko [ur. 1942]. Pod red. Romualda Grzybowskiego, Krzysztofa Jakubiaka, Waldemara Tłokińskiego. Gdańsk 2012 Ateneum – Szkoła Wyższa ss. 439, il.

Z treści: Tłokiński W.: Wstęp s. 7–9; Burzyńska-Wentland Lidia: Biogram Jubilata s. 13–18; Mokrzecki Lech: Zainteresowania morzem w oświacie i nauce dawnego Gdańska s. 41–52; Brodnicki Mariusz: Filozoficzne refleksje o wszechświecie Adriana Pauliego, nauczyciela Jana Heweliusza s. 53–66; Taraszkiewicz Jacek: Nauczanie historii w warszawskim pijarskim Collegium Nobilium w połowie XVIII wieku s. 67–74; Szewski Jerzy: Białogardzcy filomaci 1898–1900 s. 77–83; Maliszewski Tomasz: Zofii Wasilijewny Kowalewskiej (1850–1891) zaproszenie Polaków do wiejskiego uniwersytetu s. 85–97; Burzyńska-Wentland L.: Strajki szkolne w byłym powiecie tucholskim w latach 1906–1907 s. 99–113; Jakubiak K.: Badania nad wychowaniem i nauczaniem w rodzinach polskich w XIX i początkach XX wieku s. 115–122; Porożyński Henryk: Zakład Poprawczy w Chojnicach w latach 1855–1939 s. 123–137; Pawłowska Róża: Poradnictwo pedagogiczne w poglądach niektórych prekursorów pedagogiki opiekuńczej s. 139–153; Kołakowski Andrzej: Ideologiczne i polityczne uwarunkowania rozwoju systemu opieki nad dzieckiem w Polsce w latach 1945–1956 s. 155–166; Gorloff Elżbieta: Warunki życia i pracy nauczyciela szkół powszechnych województwa gdańskiego w świetle sprawozdań inspektorów szkolnych (1945–1948) s. 167–178; Grzybowski R.: Uczniowie gdańskich liceów pedagogicznych w kontekście ich pochodzenia społecznego oraz efektywności procesu kształcenia s. 179–198; Paszkowska Anna: Z badań nad administracją szkolną województwa gdańskiego w latach 1945–1950 (ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru nad szkolnictwem podstawowym) s. 199–217; Śpica Paweł: Społeczeństwo województwa gdańskiego wobec obowiązku przynależności młodzieży do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” s. 219–232; Włodarski Józef: Profesor Waclaw Odyniec (1922–1999). Uczony – wychowawca – człowiek s. 233–244; Kossak-Głowczewski Kazimierz: Od unifikacji ku wielkości w szkolnictwie pomorskim: Edukacja regionalna i międzykulturowa. Na marginesie historii s. 255–265; Bogucka Bożena: Pedagogika szkolna 1975–1979. Opiekun roku: mgr Józef Żerko s. 387–388; Wywiad z Jubilatem. Rozmawiali L. Burzyńska-Wentland i T. Maliszewski s. 389–434; Wojtowicz Wit J.: Do Księgi Jubileuszowej – przyczyniek skandynawski s. 435–437.

16. BOGUCKI Andrzej: Z kart dziejów bydgoskiej oświaty 1830/1945–2008. *Kronika Bydgoska*. T. 33: 2011 [dr.:] 2012 s. 163–200, sum.

17. BYĆ nauczycielem – opiekunem – wychowawcą. Perspektywa historyczna. Red. nauk. Danuta Apanel. Toruń 2012 Adam Marszałek ss. 308, nlb. 2, il., sum.

Z treści: Apanel D.: Słowo wstępne – krótka refleksja historyczna s. 6–12; Szady Joanna: „Rector scholae seu minister ecclesiae” – refleksje o nauczycielu szkoły parafialnej w XVI–XVIII wieku s. 15–33; Knop Marcelina: Współczesne spadkobierczynie myśli bł. Marceliny Darowskiej – nauczycielki dobrych nauczycieli s. 34–49; Fetzki Tomasz: Na linii frontu – pedagog specjalny wobec trudności, od Édouarda Séguina po czasy współczesne s. 50–59; Porożyński Henryk: Polscy nauczyciele języka polskiego w Gimnazjum Chojnickim w dobie zaboru pruskiego s. 60–71; Wróbel-Lipowa Krystyna: Nauczyciel opiekun polskich „dzieci tułaczy” w czasie II wojny światowej s. 72–95; Bugajska-Więclawska Joanna: Kondycja zawodu nauczyciela w dziesięciolecie 1945–1955 na podstawie województwa lubelskiego s. 99–114; Apanel D.: Nauczyciel ucznia niepełnosprawnego w Polsce na przestrzeni XX wieku – obszary badań i powinności s. 115–141; Gulczyńska Justyna: Nauczyciele szkoły średniej ogólnokształcącej w Polsce w kontekście wydarzeń politycznych lat 1980–1983 s. 142–163; Sypiański Waldemar: Rola nauczyciela języka obcego w szkole podstawowej

– wczoraj i dziś s. 164–174; Skonieczny Tomasz: Rola Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie w inspirowaniu nauczycieli do samokształcenia i samodoskonalenia (w latach 1994–2011) s. 251–270; Tomaszewski Roman: Misja uniwersytetu – nauczyciel akademicki – administracyjne centrum (XX–XXI wiek) s. 271–308.

18. [ČEPIL' Mariâ] Čepil Mariya: Ciernistą drogą. Wychowanie narodowe dzieci i młodzieży ukraińskiej w Galicji i II Rzeczypospolitej (1848–1939). Lublin 2011 Lubelskie Tow. Nauk. ss. 444, il.

Rec.: Doroszewski Jerzy, *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 229–233.

19. DOMAŃSKA Joanna: Dobroczynność względem sierot na ziemiach polskich do 1918 roku. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 19–31, abstr. Od XII w.

20. DZIEJE Krzczonowa 1359–2011. Red. wyd. Kazimierz Spalaniec. Krzczonów 2012 Krzczonowskie Stow. Region. ss. 375, tabl. 48, il.

Z treści: Kamińska Anna: Dzieje szkolnictwa w gminie Krzczonów s. 47–62; Noga Elżbieta: Ruch młodzieżowy na ziemiach krzczonowskich s. 149–154; Żagiel Stefan, Kołodziejczyk Zofia, Gustaw Jadwiga, Mysłowska Jolanta: Organizacje harcerskie w latach 1950–2011 s. 155–162; Noga E.: Józef Gamoń (1900–1981) – nauczyciel, społecznik s. 339–340.

21. DZIEJE szkolnictwa w Skidzinu. Zespół red. Helena Fajfer, Urszula Bandoła, Danuta Skowronek. Skidziń 2012 Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 ss. 66, il.

Treść: Szkolnictwo w latach 1910–1956 s. 9–15; 50 lat Szkoły Podstawowej w Skidzinu – lata 1956–1966 s. 16–25; 45 lat Przedszkola Publicznego w Skidzinu s. 26–29; 50 lat Szkoły Podstawowej w Skidzinu – lata 1966–2007 s. 30–47; 5 lat Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3 w Skidzinu s. 48–58; Z kronik szkolnych s. 59–64.

22. EDUKACJA w dobie przemian kulturowych. Księga Jubileuszowa dedykowana profesorowi Januszowi Sztumskiemu. Pod red. Kazimierza Rędzińskiego i Mirosława Łapota. Częstochowa 2009 Wydaw. im. Stanisława Podobińskiego Akad. im. Jan Długosza ss. 642, nlb. 2, tabl. 10, il.

Z treści: Meducka Marta: Inteligenckie paradygmaty edukacyjne i wychowawcze na przełomie XIX i XX wieku w świetle dokumentów osobistych s. 433–447; Pšenák Jozef: Szkolnictwo mniejszościowe na Słowacji w XIX i XX wieku s. 449–460; Rędziński Kazimierz: Publiczne szkolnictwo żydowskie w Łodzi (1865–1914) s. 461–487; Winiarz Adam: Polskie szkoły początkowe w Mandzurii w latach 1908–1949 s. 489–498; Potoczny Jerzy: Ukraiński ruch narodowy i jego program oświatowy w Galicji na przełomie XIX i XX w. s. 499–507; Lupij Switłana: Ukraina i Polska we wspólnej przestrzeni kulturalno-oświatowej na przełomie XIX i XX wieku s. 509–514; Gawlik Stanisław: Z przeszłości bytu materialnego i pozycji społecznej nauczyciela na Śląsku s. 515–519; Kaczyńska Agnieszka: Męskie Gimnazjum Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej we Lwowie s. 521–527; Łapot Mirosław: Róża Pomeranz-Melzer (1872–1934) – działaczka społeczna na rzecz dziecka żydowskiego s. 529–546; Siedlaczek-Szwed Aleksandra: Działalność opiekuńcza stowarzyszeń niepolskich na Wileńszczyźnie w Drugiej Rzeczypospolitej s. 547–551; Kozera Andrzej: Polityczne inspiracje wychowania społecznego w Drugiej Rzeczypospolitej s. 553–563.

Rec.: Duda Jerzy, *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 176–179.

23. EDUKACJA w szkołach urszulańskich (XVII–XX wiek). Red. Urszula Borkowska. Lublin 2012 Tow. Nauk. KUL Jana Pawła II ss. 156, nlb. 3, il. Tow. Nauk. KUL Jana Pawła II. (Prace z Dziejów Szkolnictwa i Opieki Społecznej w Polsce; t. 7) (Źródła i Monografie; 386).

Treść: Borkowska U.: Wstęp s. 5–7; Jabłońska-Deputłowa Ewa: Żeńskie zgromadzenia nauczające na przełomie XIX i XX wieku s. 9–27; Borkowska U.: Tradycje szkół urszulańskich w Europie (XVII–XVIII w.) s. 29–46; Rogozińska Anna: Edukacja w szkołach urszulanek na ziemiach polskich w XIX i XX wieku s. 47–60; Klich Daria: Rozwój szkół urszulańskich w Europie Środkowo-Wschodniej oraz ich likwidacja po II wojnie światowej s. 61–94; Stężowska Agata: Prywatna Żeńska Szkoła Powszechna Sióstr Urszulanek w Lublinie w latach 1932–1939 s. 95–117; Lorenc-Kubis Irena: Atmosfera szkoły urszulańskiej we wspomnieniach uczenicy s. 119–146; Kwiatkowska Agnieszka: Problemy edukacyjne i wychowawcze w szkole urszulańskiej s. 147–156.

24. EDUKACJA wczoraj, dziś i jutro. Praca zbiorowa. T. 2: Tradycyjne i współczesne aspekty edukacyjne. Pod red. Ewy Jagiełło, Renaty Matysiuk, Urszuli Tyluś. Siedlce 2012 Wydaw. Uniw. Przyrodniczo-Humanist. ss. 281, il., sum. Uniw. Przyrodniczo-Humanist. w Siedlcach.

Z treści: Klim-Klimaszewska Anna: Reformy i eksperymenty pedagogiczne dokonujące się w Polsce w XX wieku s. 51–58; Trębicka-Postrzygacz Beata: Edukacja osób niesłyszących – wczoraj, dziś i jutro s. 155–173; Matysiuk R.: Uwarunkowania i wyzwania w dziedzinie realizacji praw dziecka w rodzinie polskiej w nowej rzeczywistości społecznej i edukacyjnej s. 265–278. Między słowami „Edukacja” a „wczoraj” powinna być pauza.

25. FUDALI Robert: Nauczyciele w biegu życia 1945–2010. Perspektywa trzech pokoleń. Zielona Góra 2012 Oficyna Wydawnicza Uniw. Zielonogórskiego ss. 292.

26. GADOCHA Marcin: Nauka sztuki kupieckiej w Krakowie XVI–XIX wieku. Zarys problemu. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 7–19, sum.

27. GANDECKA Kamila, Jurczyk-Romanowska Ewa: II Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wychowanie w rodzinie. Konteksty historyczne i współczesne”, Jelenia Góra – Szklarska Poręba, 18–19 maja 2012 roku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 3/4 s. 193–201.

28. GRYGIEL Tomasz: Gmach wychowawczy Warszawskiej Gminy Starozakonnych im. Michała Bergsona i Dom Akademików Żydów w Warszawie. W kręgu inspiracji monachijskiej. *Kwartalnik Historii Żydów*. [R. 12]: 2012 nr 4 s. 583–601, sum.

1 poł. XX w.

29. HAPTAŚ Krzysztof: Zarys historii Bursy gimnazjalnej im. ks. Stanisława Konarskiego w Mielcu. Mielec 2012 Parafia pw. Ducha Świętego ss. 52, il. Parafia pw. Ducha Świętego w Mielcu.

XX–XXI w.

30. IWANOWSKA Bożena: Szkolnictwo żydowskie w Klecku (na Ziemi Nowogrodzkiej) do roku 1914. *Kwartalnik Historii Żydów*. [R. 12]: 2012 nr 1 s. 53–59, sum.

Od początku XVII w.

31. KACZMAREK Krzysztof: Szkoły dominikanów poznańskich w XVI do XIX wieku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. T. 117: 2012 s. 229–243, sum.

32. KĘDZIERAWSKI Adam: Zarys dziejów szkolnictwa w Pawłowie. [W:] Zarys dziejów Pawłowa od XV do XX wieku. Pod red. Stanisława Lipińskiego. Chełm-Pawłów 2012 s. 129–163.

33. KĘDZIOR Aleksander: Działalność szkół rolniczych i uniwersytetów ludowych w regionie przemyskim przed pierwszą wojną światową i w okresie międzywojennym. *Rocznik Przemyski*. T. 48: 2012 z. 3 s. 87–106, sum.

34. KNOCIŃSKA Anna: Tradycje zinstytucjonalizowanego poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego w Wielkopolsce przed rokiem 1945. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 121–127, sum.

35. KOBIEȚA a patriotyzm. Konteksty historyczno-pedagogiczne XVI–XX wieku. Pod red. Elwiry Jolanty Kryńskiej, Łukasza Kalisza, Artura Konopackiego. Białystok 2012 Trans Humana Wydaw. Uniwersyteckie ss. 372, sum.

Z treści: Zagrodzka Alicja: Rola matki w wychowaniu królewicza na dworze jagiellońskim s. 13–19; Galek Czesław: Patriotyzm i społeczno-oświatowa działalność kobiet w drugiej połowie XIX wieku w świetle polskiej literatury beletrystycznej i pamiętnikarskiej s. 21–38; Puszcza Alicja: Kobięce oblicze dobroczynności wobec sierot w XIX wieku i dwudziestoleciu międzywojennym na przykładzie funkcjonowania Sali Sierot

w Lublinie s. 39–56; Szylar Anna: Klasztory żeńskie a wychowanie kobiet. Norbertanki imbramowickie i ich aktywność na rzecz edukacji dziewcząt od XVIII do drugiej połowy XIX wieku s. 57–88; Sosnowska Joanna: Działalność społeczna kobiet Łódzkiego Chrześcijańskiego Towarzystwa Dobroczynności w latach 1885–1918 s. 89–103; Wolter Edyta: Matka Polka w służbie wychowaniu społeczeństwa polskiego u progu II Rzeczypospolitej s. 107–118; Samsel Agata: Wychowanie patriotyczne w przedszkolach II Rzeczypospolitej s. 121–135; Radziszewska Maria: Działalność patriotyczna nauczycielek na Warmii i Mazurach w okresie międzywojennym s. 137–155; Gołdyn Piotr: Działania społeczno-edukacyjne podejmowane na rzecz przeciwdziałania prostytucji w II Rzeczypospolitej s. 157–168; Cwer Andrzej: Działalność patriotyczno-obywatelska kobiecego Stowarzyszenia „Rodzina Wojskowa” w II Rzeczypospolitej s. 169–190; Wiśniewska Małgorzata: Rola kobiet w działalności kulturalno-oświatowej w Związku Strzeleckim s. 191–204; Szarkowska Agnieszka: Wychowanie patriotyczne w szkołach II Rzeczypospolitej (na przykładzie prywatnych żeńskich szkół zawodowych województwa białostockiego) s. 205–223; Wróblewska Agnieszka: Patriotyzm kobiet tatarskich w II Rzeczypospolitej s. 225–243; Kulbaka Jacek: Wielowymiarowość postaw patriotycznych kobiet-wykładowczyń Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej s. 245–254; Markiewiczowa Hanna: Kobiety Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności i ich patriotyczna działalność s. 257–267; Dąbrowska Joanna: Z życiorysu [Klementyny] Hoffmanowej trzy patriotyczne karty... s. 269–284; Wróbel-Lipowa Krystyna: Działalność społeczna Celestyny z Zamoyskich Działyńskiej s. 285–295; Skreczko Adam: Marcelina Darowska – nauczycielka patriotyzmu podczas zaborów s. 297–308; Walewander Edward: Działalność społeczno-oświatowa i charytatywna matki Kolumby Białeckiej s. 309–328; Czarnecka Iwona: Kobiety piszące o wychowaniu i nauczaniu dzieci niesłyszących i niedośłyszących na łamach „Szkoły Specjalnej” w okresie II Rzeczypospolitej i Polski Ludowej s. 355–370.

36. KONIECZNY Stefan: Inspektorzy szkolni w Krotoszynie w latach 1938–1990. [W:] Krotoszyn i okolice. Opracowania i materiały Źródłowe. Praca zbiorowa. T. 8. Pod red. Józefa Zdunka. Krotoszyn-Wrocław 2012 s. 63–75.

37. KRZEMIŃSKI Dariusz: Dzieje szkół na terenie gminy Miasteczko Krajeńskie 1920–1975. Piła 2012 Wydaw. Media Zet Zuzanna Przeworska ss. 387, il.

38. KRZEŚNIAK-FIRLEJ Danuta, Majewski Stanisław, Firlej Waldemar: Kształtowanie się polskiego prawa szkolnego od XVIII do XX wieku. Zarys historyczny i wybór materiałów Źródłowych. Kielce 2012 Wydaw. Uniw. Jana Kochanowskiego ss. 335, nlb. 3.

39. LEWIŃSKA Aneta: Ojców mowę znać należy. Język elementarzy polskich wydawanych na Pomorzu Gdańskim w latach 1840–1920 jako narzędzie kształcenia i wychowania. Pelplin 2012 Bernardinum ss. 326, il., sum., Zsfg.

Rec.: Cybulski Marek, *Acta Cassubiana*. T. 14: 2012 s. 297–299.

40. ŁUPIŃSKI Józef: Okoliczności przybycia misjonarzy i początki Seminarium Duchownego w Tykocinie. *Nasza Przeszołość*. T. 117: 2012 s. 337–349, sum. XVIII–XIX w.

41. MAJEWSKI Dariusz: Życie codzienne kleryków w Seminarium Duchownym w Płocku w XVIII i pierwszej połowie XIX wieku. *Nasza Przeszołość*. T. 117: 2012 s. 63–76, sum.

42. MIAZEK Jan: Pięćdziesiąt lat akademickich studiów teologicznych w Archidiecezji Warszawskiej 1962–2012. *Warszawskie Studia Teologiczne*. [T.] 25: 2012 cz. 1 s. 9–26, sum.

43. MONOGRAFIA Białki. [Koordynator projektu Ewa Hutniczak]. Białka-Białystok 2012 Buk ss. 240, il.

Z treści: Szkolnictwo w Białce s. 71–115.

44. MOZOR Karol: Szkolnictwo parafialne na Śląsku Cieszyńskim 1770–1848. [W:] *Historia vita memoriae*. Praca dedykowana księdzu profesorowi Stanisławowi Ludwikowi Piechowi. Pod red. Jana Bednarczyka. Kraków 2009 s. 147–155.

45. NOWICKI Michał: Sprawozdanie z Seminarium Naukowego w Obrzycku, 28–29 czerwca 2011 r. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 273–275.

46. OBLICZA edukacji XIX i XX wieku. Pod red. nauk. Piotra P. Barczyka i Ireny Sochy. Mysłowice 2012 Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagog. im. Kard. Augusta Hlonda ss. 187, nlb. 1, il. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagog. im. Kard. Augusta Hlonda w Mysłowicach. (Ars Educandi. Źródła; t. 2).

Z treści: Trąbski Maciej: Szkoła Podchorążych Jazdy Armii Królestwa Polskiego 1815–1830 s. 11–35; Wójcik Mirosław: Działalność oświatowa koncernu wydawniczego „Katolik” pod kierownictwem Karola Miarki w latach 1869–1882 na tle tendencji rozwojowych prasy górnośląskiej s. 36–53; Łozowska Kamilla: Edukacyjna i społeczna rola czasopism kobiecych w życiu kobiet polskich okresu międzywojennego na przykładzie „Praktycznej Pani – Dobrej Obywatelki” s. 54–64; Balukiewicz Małgorzata: Szkice do historii opieki wychowawczej nad dzieckiem we Lwowie. Organizacja opieki wakacyjnej na przełomie XIX i XX wieku s. 65–82; Gawlik Stanisław: Projektowanie prawno-organizacyjne i programowe szkolnictwa w latach 1944–1948 s. 83–91; Pacanowska Regina, Adamczyk Alina: Samorządowe szkoły. Kontrowersje wokół lokalnej polityki oświatowej s. 95–114; Żołędowska-Król Beata: Jakość usług edukacyjnych szkoły wyższej s. 115–121; Nahotko Marek: Nauka w trybie mieszanym w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego – praktyczny eksperyment s. 122–131; Tomaszczyk Jacek: Edukacja językowa studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa s. 132–141; Celary Ireneusz: Katecheza szkolna w misji ewangelizacyjno-edukacyjnej Kościoła w Polsce po roku 1989 s. 142–151; Sprutta Justyna: Wokół Pedagogicum Bernarda Kryszkiewicza [1915–1945] s. 152–161; Sprengel Mieczysław: Szkolnictwo polskie w Australii w XX wieku s. 165–175.

47. OBRAZY rodziny w ujęciu pedagogicznym i historycznym. Pod red. Alicji Szerłąg i Stefanii Walasek. Wrocław 2012 Atut – Wrocławskie Wydaw. Oświatowe ss. 228, il., sum. Zakł. Hist. Edukacji Inst. Pedagog. Uniw. Wrocławskiego; Wydz. Nauk Humanist. i Społ. Karkonoskiej Państw. Wyższej Szkoły w Jeleniej Górze. (Wychowanie w Rodzinie; t. 5).

Z treści: Marečková Marie: Family life in Europe in the twentieth century s. 13–16; Galkina Tatiana W.: Rola i funkcje domowego muzeum w wychowaniu rodzinnym studentów s. 93–105; Szulakiewicz Władysław: Rodzina w życiu wybitnych uczonych. Przykład Kazimierza Twardowskiego (1866–1938) s. 179–191; Burdukiewicz Aleksander, Burdukiewicz Jan Michał: Profesor Leon Kozłowski [1892–1944] jako człowiek, uczonego, polityk i jego wpływ na archeologię wrocławską s. 193–213.

48. OD SZKOŁY parafialnej do Akademii Pedagogicznej. Szkice o oświacie w Bytomiu. Oprac. pod red. Andrzeja Misiółka i Dominika Ablamowicza. Bytom-Katowice 2011 Muzeum Górnośląskie; Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfańskiego ss. 102, il.

Treść: Ablamowicz D.: Kilka słów wstępu s. 5–7; Szaflarski Krzysztof: Od Redaktora s. 9; Misiółek K.: Imperatywy edukacji XXI wieku s. 11–14; Droń Maciej: Szkoły w miejskim krajobrazie s. 15–31; Krzyzanowski Lech: Edukacja i polityka szkolna jako płaszczyzny polsko-niemieckiej rywalizacji o Górny Śląsk w okresie międzywojennym s. 33–47; Goik Magdalena, Horwat Edyta: Edukacja kobiet w Bytomiu – bytomskie nauczycielki i emancypantki s. 49–69; Gimnazjum Polskie w Bytomiu – eksponaty w zbiorach Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu i bibliografia. Oprac. M. Goik i E. Horwat s. 71–84; Hadaś Tadeusz B.: Uczelnia w służbie Małej Ojczyzny. Z dziejów Akademii Pedagogicznej w Bytomiu 1930–1945 s. 85–102.

49. OKRASA Marzena: Obraz życia młodzieży szkolnej na Lubelszczyźnie od średniowiecza do początków XX wieku. Studium z dziejów burs i internatów szkolnych. Lublin 2012 Wydaw. UMCS ss. 234.

50. PAMIĘĆ, historia, polityka. Red. nauk. Andrzej Paweł Bieś, Marzena Chrost, Beata Topij-Stempińska. Kraków 2012 Akad. Ignatianum; WAM ss. 547, sum.

Z treści: Tokarz Tomasz: Państwo wobec edukacji historycznej. Polskie spory u progu XXI wieku s. 15–36; Osiński Zbigniew: Współczesna polityka historyczna a edukacyjne wyzwania społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy s. 37–51; Stankiewicz-Kopeć Monika: Szkolny kanon literacki i pamięć zbiorowa. Wizja romantyzmu w wybranych podręcznikach okresu realnego socjalizmu (1949–1956). Zarys problemu s. 53–88; Bugajska-Więclawska Joanna: Rola narracji historycznej w budowaniu świadomości i tożsamości

młodego pokolenia s. 89–97; Malicki Krzysztof: Między bohaterstwem a egzystencją w szarej codzienności. Historia narodowa w pamięci rodzinnej młodych Polaków s. 99–112; Bilicka Beata: Kształtowanie świadomości historycznej młodzieży gimnazjalnej na przykładzie podręczników do nauki religii po 2001 roku s. 113–129; Kryńska Elwira J.: Specyfika oświatowego ruchu oporu w województwie białostockim w latach II wojny światowej s. 131–147; Szady Joanna: Indoktrynacja i laicyzacja młodego pokolenia w lubelskich placówkach opiekuńczych po II wojnie światowej s. 149–163; Grudziński Andrzej: Działalność organizacji szkolnych na terenie wybranych szkół katolickich archidiecezji krakowskiej w latach 1945–1956 s. 165–191; Pyszka Stanisław: Nauczanie filozofii moralnej w luteranским gimnazjum akademickim w Gdańsku (1601–1694) s. 193–203; Darowski Roman: Nauczanie filozofii w Akademii Połockiej s. 205–217; Puszka Alicja: Zakon jezuitów na kartach XIX-wiecznych podręczników do nauczania historii s. 219–244; 255–265; Trzeszczyńska Patrycja: Rola pamięci w edukacji etnicznej grupy mniejszościowej. Przypadek Łemków s. 445–460.

51. PIECHOTA Grażyna, Kida Agnieszka: Rozwój reklamy i promocji książek edukacyjnych od XVIII wieku do współczesności. [W:] Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą. [T.] 3. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2012 s. 241–258.

52. PIEGZA Marian: Świętochłowickie szkoły. Początki i współczesność. Świętochłowice 2011 Agencja Wydawniczo-Reklamowa „Map” ss. 94, nlb. 1, il.

53. RICHAU Martin: 400 Jahre Schulen in der Parochie Falkowitz Kreis Oppeln/Oberschlesien 1614–2014. Zur Geschichte der Schulen in Falkowitz, Dammratsch, Dombrowka, Zawisz, Liebenau und Jaginne. Berlin-Opole 2012 Wydaw. i Drukarnia Świętego Krzyża ss. 424, tabl. XXVII, il.

54. ROZWÓJ oświaty w Gminie Żelechlinek. [W:] Dzieje gminy Żelechlinek. Żelechlinek 2012 s. 125–156.

55. RYPEL Agnieszka: Ideologiczny wymiar dyskursu edukacyjnego na przykładzie podręczników języka polskiego z lat 1918–2010. Bydgoszcz 2012 Wydaw. Uniw. Kazimierza Wielkiego ss. 347, nlb. 1, il., sum.

56. SANOJCA Karol: Właściciele prywatnych szkół średnich we Lwowie (1895–1939). *Visnik. L'vivs'kogo Universitetu*. Ser. Ist. T. 8: 2012 część 2 s. 368–377, rez.

57. SKRZYŃSKA Barbara: Ku normalności? Procesy demokratyzacji na Śląsku Opolskim i ich wpływ na edukację. Opole 2012 Wydaw. Cywilizacji Miłości (WCM) ss. 179, il., sum., Zsfg. Po 1945 r.

58. SŁOWIK Józef: Szkolnictwo i oświata. [W:] Łącko i gmina łącka. Pod red. Juliana Dybca. Kraków 2012 s. 381–448.

59. TOMKO Andrzej: Kształtowanie się studiów teologicznych we Wrocławiu w latach 1702–2011. Wrocław 2012 Papieski Wydz. Teol. ss. 243. Papieski Wydz. Teol. we Wrocławiu. (Rozprawy Naukowe; 89).

60. W KRĘGU dawnych i współczesnych teorii wychowania. Uczeń, szkoła, nauczyciel. Pod red. Katarzyny Dormus i Ryszarda Ślęczki. Kraków 2012 Wyd. Pedagog. Uniw. Pedagog. im. KEN ss. 570, il., sum. (Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej; t. 1).

Z treści: Dormus K.: Wprowadzenie s. 9–11; Meissner Andrzej: Młodzieńcze lata Henryka Rowida s. 14–23; Sztobryn Sławomir: Filozofia twórczej edukacji – rzecz o Rowidzie (1877–1944) s. 24–23; Szymid Kazimierz: „Szkoła twórcza” Henryka Rowida wobec humanistycznych i alternatywnych koncepcji edukacji s. 34–44; Buczek Katarzyna: Nauczyciele krakowskiego Pedagogium w latach 1928–1939 s. 56–63; Wiatek Jolanta, Kwiatek Aleksander: Profesor Ryszard Gansiniec [1888–1958] jako twórca koncepcji nowoczesnej edukacji humanistycznej Bartkowiak Edyta: Uczeń (dziecko) w pedagogice personalistycznej okresu Drugiej Rzeczypospolitej s. 91–108; Grzybowski Romuald: Spuścizna pedagogiczna Henryka Rowida jako

niewykorzystane źródło inspiracji dla twórców socjalistycznej pedagogiki polskiej po 1945 roku s. 109–121; Olczak-Kardas Monika: Dla nauczyciela i ucznia – programy uroczystości szkolnych i sztuki teatralne w repertuarze wydawniczym „Naszej Księgarni” Spółki Akcyjnej Nauczycielstwa Polskiego w latach 1921–1939 s. 134–150; Skonieczny Tomasz: Wykorzystanie potencjału młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych na przykładzie działań Zespołu Szkół im. Ludzi Morza w Mścicach – Gimnazjum Samorządowego (1999–2010) s. 151–165; Łapot Mirosław: Nauczanie religii mojżeszowej we lwowskich szkołach publicznych w dobie autonomii galicyjskiej – zarys problematyki s. 166–183; Krześniak-Firlej Danuta: Wartości chrześcijańskie w pracy szkolnych organizacji dla dzieci i młodzieży w okresie międzywojennym (1918–1939) na przykładzie diecezji kieleckiej s. 184–199; Firlej Waldemar: Duchowieństwo katolickie diecezji kieleckiej i sandomierskiej wobec szkolnictwa i oświaty ludowej w XIX i początkach XX wieku s. 200–222; Szylar Anna: „Siostry mistrzyni mają tak swój urząd odprawiać pilnie...” czyli nauczycielki zakonne w szkołach klasztornych s. 236–257; Bednarz-Grzybek Renata: Nauczyciel w polskiej myśli pedagogicznej XIX i początków XX wieku (wybrane aspekty) s. 273–293; Nawrot-Borowska Monika: Nauczyciel domowy na ziemiach polskich w latach 1850–1914 s. 294–316; Rędziński Kazimierz: Współdziałanie polskich i żydowskich nauczycieli w Galicji na przełomie XIX i XX wieku (do 1918 r.) s. 317–327; Kalinowska-Witek Barbara: Warunki życia i pracy nauczycieli ludowych w latach 1905–1914 w świetle czasopism pedagogicznych Królestwa Polskiego s. 328–346; Król Joanna: Model nauczyciela-wychowawcy w propagandzie Polski Ludowej s. 347–346; Wróblewska Urszula: „Nauczyciel powinien być kochany...” – analiza biograficzna wspomnień nauczycieli żuławskich s. 365–380; Kempa Grażyna: Przygotowanie wykładów Instytutu Pedagogicznego w Katowicach (1928) podstawy w kształtowaniu uczniów dorosłych przydatnych w zawodzie pedagoga s. 381–395; Szarkowska Agnieszka: Prywatne Seminarium Nauczycielskie w Grodnie – przykład szkoły kształcenia nauczycieli w Drugiej Rzeczypospolitej s. 396–412; Herod Paweł: Edukacja muzyczna nauczycieli w Krakowie, dawniej i dziś s. 413–426; Osuch Wiktor: Kształcenie nauczycieli geografii – tradycje a wyzwania współczesnych przemian s. 427–443; Dormus K.: Pierwsze zawodowe stowarzyszenia nauczycielek galicyjskich i ich wpływ na ówczesne życie szkolne s. 462–491; Krasińska Izabela: Działalność Związku Nauczycieli Abstynentów w latach 1924–1939 s. 492–505; Magiera Elżbieta: Działalność Związku Nauczycielstwa Polskiego w zakresie propagowania spółdzielczości w Polsce międzywojennej w latach 1930–1939 s. 506–527; Kahl Edyta: Związkowe doskonalenie nauczycieli wobec polityki oświatowej władz państwowych w Polsce Ludowej s. 528–549; Radziszewska Maria, Suchowiecka Anita: działalność Związku Nauczycielstwa Polskiego na Warmii i Mazurach w okresie Polski Ludowej s. 550–570.

61. W KRĘGU historii, politologii i edukacji. Studia i szkice dedykowane profesorowi Witoldowi Wojdyle. Pod red. Zbigniewa Karpusa, Grzegorza Radomskiego, Michała Strzeleckiego. Toruń 2012 ss. 1120, nlb. 1, il.

Z treści: Wojciechowski Mieczysław: Przygotowania do obrad Wiecu Dzielnicowego Nauczycieli Polaków w Poznaniu i utworzenia „Związku Dzielnicowego Stowarzyszeń Nauczycieli Szkół Ludowych Polaków dotychczasowego zaboru pruskiego” w grudniu 1918 r. s. 77–91; Alabrudzińska Elżbieta: Działalność oświatowa i kulturalna Kościołów protestanckich w Drugiej Rzeczypospolitej s. 105–126; Kulak Teresa: Udział Heleny Witkowskiej w tworzeniu programu „Nauki obywatelstwa” dla żeńskich szkół zawodowych w latach 1918–1932 s. 285–307; Tybułski Włodzimierz: Problematyka wychowania moralnego w myśli staropolskiej s. 537–567; Wójcik Alicja: Idea wychowania obywatelskiego w polskiej myśli ludowej 1918–1939 s. 609–629; Maj Ewa: Wychowanie dla narodu w myśli politycznej Narodowej Demokracji s. 661–686; Meller Arkadiusz: Wychowanie „nowej Polki”. Kwestia kobieca w myśli społeczno-politycznej narodowego radykalizmu w latach 30. XX w. s. 687–712; Trembicka Krystyna: Kilka refleksji o komunistycznym modelu wychowania s. 745–763; Szulakiewicz Władysława: Opowiadając o sobie. Obraz dzieciństwa we wspomnieniach wybitnych ludzi s. 889–911; Półturzycki Józef: Proces samokształcenia w aktywności edukacyjnej Adama Mickiewicza s. 913–946; Bagrowicz Jerzy: Pedagogika chrześcijańska w Polsce. Podstawy, rozwój historyczny, nurty (zarys problematyki) s. 965–987; Korzan Daniel: Od historii wychowania do „kosmicznej lekcji” s. 1021–1041; Kruszewski Zbigniew: Rola towarzyszt naukowych w przestrzeni wychowania i edukacji s. 1043–1071; Tomaszewska Liliana: Religia i etyka w polskiej szkole s. 1087–1105; Dobrzeński Romuald, Szczepny Wiesław Wojciech: O fałszywej historii jako mistrzyni fałszywej polityki i edukacji obywatelskiej s. 1107–1113.

62. WALEWANDER Edward: O duszy nauczycielstwa przed stu laty i dziś. Toruń 2012 Adam Marszałek ss. 40, sum. (Biblioteka Pedagogiczna Katedry Pedagogiki Porównawczej Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Seria A: Studia; 19).

XIX–XX w.

63. WIŚNIEWSKI Krzysztof: Szkolnictwo benedyktyńskie w Pułtusk w latach 1781–1833. *Nasza Przeszość*. T. 117: 2012 s. 205–214, sum.

64. WITKOWSKA Anna: Źródła do dziejów szkolnictwa parafialnego na Mazowszu w XVIII i XIX wieku na przykładzie parafii Ciekosyn. *Nasza Przeszość*. T. 117: 2012 s. 409–425, sum.

65. WOKÓŁ problemów edukacji... Księga pamiątkowa dedykowana Pani Profesor Grażynie Pańko z okazji 40-lecia Zakładu Dydaktyki Historii i Wiedzy o Społeczeństwie w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Pod red. Joanny Wojdon i Barbary Techmańskiej. Wrocław 2012 Chronicon Wydaw. ss. 305, il. Inst. Hist. Uniw. Wrocławskiego.

Z treści: Gelles Romuald: Wspomnienia z dziejów Zakładu Dydaktyki Historii i Wiedzy o Społeczeństwie Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego s. 9–14; Techmańska B.: Zakład Dydaktyki Historii i WOS współcześnie s. 15–16; Burda Bogumiła: Akademia Rycerska w Legnicy w XVIII wieku na tle ówczesnego szkolnictwa średniego na Śląsku i w krajach ościennych s. 31–50; Glimos-Nadgórska Anna: Szkolnictwo przedszkolne w województwie śląskim i w Zagłębiu Dąbrowskim w dwudziestolecie międzywojennym s. 51–60; Sanojca Karol: Działalność pedagogiczna właścicieli lwowskich prywatnych szkół męskich – Jana Niemca i Mieczysława Kistryna s. 61–72; Vaculík Jaroslav: Temat higieny szkolnej w Polsce międzywojennej s. 73–77; Wróbel-Lipowa Krystyna: Dzieci polskie z daleka od Ojczyzny w czasie drugiej wojny światowej w świetle relacji pamiętnikarskich s. 79–96; Konopka Hanna, Konopka Adrian: Edukacja obronna w Polsce Ludowej (wybrane aspekty) s. 97–113; Roszak Stanisław: Toruńskie doświadczenia w kształceniu historyków w latach 1945–2011 s. 115–127; Maresz Teresa: „Wielka smuta” w polskich powojennych podręcznikach do historii s. 129–140; Ruhland Katarzyna: Praca zawodowa i działalność społeczna wrocławianek w latach pierwszej wojny światowej w świetle lokalnego czasopisma dla pań domu s. 141–151; Skotnicka Małgorzata: Edukacyjny charakter wystaw organizowanych przez Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu s. 155–164; Chańko Jan: Rok 1989 – pamięć i szkolne podręczniki s. 165–176; Wojdon J.: Metody aktywizujące w dydaktyce historii – z praktyki akademickiej s. 177–186; Suchoński Adam: Unia Lubelska 1569 roku w świetle współczesnych tendencji w piśmarstwie podręcznikowym (główne tezy) s. 189–195; Kubis Barbara: Refleksja źródłoznawcza z pozycji dydaktyki historii s. 197–211; Zielecki Alojzy: Wojenne wspomnienia z lat dziecinnych w nauczaniu historii s. 213–226; Piotrowski Jacek: Dwa źródła historyczne o czasach drugiej wojny światowej s. 227–238; Techmańska B.: „Historia na widokówce namalowana” – karta pocztowa jako źródło ikonograficzne s. 239–248; Kozłowska Zofia Teresa: „Homo migrans”, czyli jak uczyć o losie wędrowców mimo woli w wieku XX s. 249–256; Wójcik-Lagan Hanna: Myślenie historyczne – paradygmat nowoczesnego nauczania historii s. 257–278; Konieczka-Śliwińska Danuta: Kilka uwag o kształceniu umiejętności wyjaśniania pojęć historycznych s. 279–290; Szymczak Małgorzata: System edukacyjny w Polsce z perspektywy równości płci – wybrane problemy s. 291–305.

66. WOŚ Wioletta: Prywatne żeńskie szkoły gospodarcze na ziemiach polskich w latach 1882–1939. Lublin 2012 TN KUL Jana Pawła II ss. 390, nlb. 2, il., sum. TN KUL Jana Pawła II. (Źródła i Monografie; 395).

67. WSPOMNIENIA o szkołach wileńskich. Red. Henryk Dubowik. Bydgoszcz 2012 Tow. Miłośn. Wilna i Ziemi Wileńskiej. Oddz. ss. 167, il. (Biblioteka Wileńskich Rozmaitości. Ser. B; nr 76).

Treść: Słowo wstępne s. 7–8; Dziewulski Waclaw: Szkolnictwo średnie na Wileńszczyźnie 1915–1939 r. s. 9–14; Brzozowski Jerzy: Gimnazjum Ojców Jezuitów w Wilnie s. 15–31; Cywińska-Kryszewska Julian: Szkoła Nazaretu we wspomnieniach uczennicy s. 32–70; Michalska Irena: Moje wileńskie szkoły s. 71–85; Wasilewski Tadeusz: Wspomnienia z lat szkolnych w Wilnie s. 86–102; Ehrmann-Stankiewicz Maria Magdalena: O gimnazjum im. Króla Zygmunta Augusta w Wilnie kilka mini-wspomnień s. 103–107; Korolow Anatol: Kartki z życia gimnazjum im. J. Słowackiego w Wilnie s. 108–120; Olechnowicz Maria: Wspomnienie o jeszcze jednej wileńskiej szkole mało znanej, bo istniała krótko (Żeńskie Liceum Gospodarcze) s. 121–123; Snastin Wiktor: Szkic dziejów Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Oszmianie s. 124–129; Siemaszko Henryk: Moje wspomnienia z wileńskiej PTS [Państwowej Szkoły Technicznej] s. 130–135; Chimorodo Longin: Gimnazjum dla uchodźców w Wilnie s. 136–146; Malinowski Leszek Jan: Liceum im. Króla Zygmunta Augusta w Wilnie w latach okupacji litewskiej i drugiej sowieckiej s. 147–157; Cywińska-Kryszewska J.: Szkoły w Wilnie w latach 1939–1941 s. 158–185.

68. WYPOCZYNEK zorganizowany dzieci i młodzieży w Polsce w XX wieku. Studia. Pod red. Dariusza Jarosza. Wrocław 2012 Gajt ss. 269, il.

Treść: Jarosz D.: Wstęp s. 7–10; Mazur Elżbieta: W Drugiej Rzeczypospolitej: wspólnymi siłami społeczników, prywatnych darczyńców i państwa s. 11–29; Juźwik Aleksander: Lata 1945–1947: pod znakiem ratownictwa społecznego i pluralizmu organizacyjno-programowego s. 31–60; Jarosz D.: Lata 1948–1956: centralizacja, indoktrynacja i kontrola s. 61–94; Królikowska Wanda: Lata 1957–1970: między obowiązkiem i dyscypliną a swobodą i rekreacją s. 95–127; Miernik Grzegorz: Lata osiemdziesiąte: wypoczynek zorganizowany w zryzysie s. 165–198; Pasztor Maria, Królikowska W.: Kolonie dla dzieci polonijnych w latach 1947–1989 s. 199–224; Nisiobęcka Aneta: Na froncie walki z Kościołem katolickim i... Żydami. Wypoczynek letni dzieci i młodzieży w latach 1948–1989 w świetle materiałów źródłowych z zasobu aktowego IPN s. 225–247; Jarosz D.: Zakończenie s. 249–256; Spis wykorzystanych źródeł i opracowań s. 257–261.

69. Z DZIEJÓW sosnowieckiej oświaty. Red. nauk. Marcin Rudy, Sławomir Witkowski. Sosnowiec 2012 Wyższa Szkoła Humanitas. Oficyna Wydawnicza „Humanitas” ss. 146, il. (Regionalizm w Szkolnej Edukacji).

Materiały z konferencji „Z dziejów oświaty w Zagłębiu Dąbrowskim”, Dąbrowa Górnicza, 11 XII 2009 r.

Treść: Rudy M.: Wstęp s. 9–10; Dziewięcka Sławomira, Zelechowska Anna: Z dziejów IV Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Sosnowcu s. 11–40; Waliński Michał: Z dziejów II Liceum Ogólnokształcącego im. Emilii Plater w Sosnowcu s. 41–80; Witkowski S.: Dzieje szkół krawieckich i odzieżowych w Sosnowcu po II wojnie światowej s. 81–100; Ponczek Mirosław: Szkoła, której już nie ma – czyli przyczynek do rozwoju sportu w Technikum Energetycznym w Sosnowcu s. 101–108; Rudy M.: Dzieje szkolnictwa wyższego w Sosnowcu s. 109–121; Bednarz Elżbieta: Edukacja religijna w Kościele Zielonoświątkowym w RP na przykładzie zborów zielonoświątkowych Zagłębia Dąbrowskiego s. 123–131; Rozmus Dariusz, Witkowski S.: Walory edukacyjne ementarzy żydowskich na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego s. 133–140; Rozmus D., Witkowski S.: „Literatura i źródła do dziejów Zagłębia Dąbrowskiego”. Recenzja artykułu Anny Glimos-Nadgórskiej w „Wiadomościach Historycznych” nr 2, marzec-kwiecień 2011 s. 141–146.

70. ZARYS dziejów Ligoty i Panewnik od zarania do czasów współczesnych. Praca zbiorowa. Pod red. Grzegorza Płonki. Katowice 2010 „Śląsk” ss. 426, il.

Z treści: Węgrzynek Krystian: Szkolnictwo s. 287–318; Tomanek Henryk, Burzyński Andrzej: Harcerski Hufiec w Katowicach-Ligocie s. 319–348; Bańczyk Joanna: Miejski Dom Kultury „Ligota” s. 399–410.

71. ZAWADZKI Wojciech: Elbląska Kaiserin Auguste Victoria-Schule w latach 1852–1945. *Rocznik Elbląski*. T. 24: 2012 s. 201–221, Zsfg.

2. Okres do 1795 roku

72. BRODNICKI Mariusz: Nauczanie filozofii w Gdańskim Gimnazjum Akademickim do połowy XVII wieku. Gdańsk 2012 Athenae Gedanenses ss. 275, il.

73. BRONIARCZYK Marcin: Wykształcenie świeckich senatorów w Koronie za Władysława IV. *Kwartalnik Historyczny*. R. 119: 2010 nr 2 s. 251–303, sum.

74. BROSZKO Monika, Kmieć-Folwarczna Anna: Sprowadzenie jezuitów do Jarosławia oraz ich wpływ na rozwój szkolnictwa w mieście. *Rocznik Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia*. T. 19: 2011/2012 [dr.:] 2012 s. 71–84.
XVI–XVIII w.

75. DYGDAŁA Bogusław: Sufragan chełmiński Seweryn Szczuka [1651–1727] i jego fundacje edukacyjne. *Nasza Przyszłość*. T. 117: 2012 s. 27–48, Zsfg.

76. EKIEL-JEŻEWSKA Maria L.: System kształcenia Komisji Edukacji Narodowej. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012 s. 55–100, sum.

77. GAŁUSZKA Tomasz: Szkolnictwo konwentualne i partykularne w strukturach polskiej prowincji dominikanów XIV stulecia. Nowe ujęcia w świetle nowych źródeł. *Roczniki Historyczne*. R. 78: 2012 s. 191–211, Zsfg., sum.

78. GMITEREK Henryk: Żacy lubelskiego kolegium jezuickiego i ich rola w życiu miasta w pierwszej połowie XVII w. [W:] *Sic erat in fatis*. Studia i szkice historyczne dedykowane profesorowi Bogdanowi Rokowi. T. 1. Red. nauk. Elżbieta Kościk [i in.]. Toruń 2012 s. 76–87.

79. GRACZYK Waldemar: Fundacja drugiego Seminarium dla diecezji płockiej w 1710 roku i jego siedziby od XVII do XIX wieku. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 49–55, sum.

80. GRZYBOWSKI Michał Marian: Troska biskupów płockich o wychowanie i wykształcenie w seminariach od XVIII do XIX. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 57–61, sum.

81. JABŁOŃSKA Anna: Szkolnictwo archidiaconatu gnieźnieńskiego w XVII wieku w świetle ksiąg wizytacyjnych. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 159–185, sum.

82. JAKUBOSZCZAK Agnieszka: O życiu rodzinnym i edukacji córek księcia Franciszka Ksawerego de Saxe w świetle dokumentów Archives departamentales de L'Aube. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 21–34, sum.
Syn Augusta III Sasa.

83. JAN Amos Komeński a Europa XVII wieku. Praca zbiorowa. Jan Amos Komenský und Europa im XVII. Jahrhunderts. Sammelband. Pod red. nauk. Barbary Sitarskiej, Romana Mnicha. Siedlce 2012 Uniw. Przyrodniczo-Humanist. ss. 356, nlb. 1, tabl. 28, il., Zsfg., streszcz. (Studia Comeniana Sedlcensia; t. 4).

Materiały z III międzynarod. seminarium nauk., Siedlce, 21–22 IX 2011 r.

Treść: Sitarska B., Mnich R.: Wprowadzenie s. 9–12; Toż w jęz. niem.: Einleitung s. 13–17; Fritsch Andreas: Grusswort des Vorsitzenden der Deutschen Comenius-Gesellschaft an die Teilnehmer des III. Internationalen Seminars „Jan Amos Komenský und Europa im XVII. Jahrhunderts” s. 19–21; Toż w jęz. pol.: Powitanie przewodniczącego Niemieckiego Towarzystwa Komeńskiego skierowane do uczestników III Międzynarodowego seminarium o Komeńskim w Siedlcach s. 22–24; I. Jan Amos Komeński i Europa XVII wieku. Jan Amos Komenský und Europa im XVII. Jahrhunderts: Wagner Marek: Europa Środkowa w czasach Jana Amosa Komenský'ego s. 27–35; Radomycki Jarosław: Siedmiogród w połowie XVII wieku s. 37–43; Kalinowski Romuald: Komeński w Polsce s. 45–51; Szymańska Kamila: Recepcja Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie do roku 1939 na tle zainteresowania pedagogiem i jego twórczością w Europie Środkowej s. 53–68; Richter Manfred: Bishop J. A. Comenius, Brethren's Church and Pater M[assimiliano] Magni, OFM Cap.: „De regula Fidei” – a controversial debate in Poland 1643–1645 s. 69–77; Zemek Petr: Komenský a Jednota bratrská ve vztahu ke svítu s. 79–91; Stalla Bernhard Josef: Jan Amos Comenius in der Niederlande. Historische Spurensuche in Amsterdam und Naarden s. 93–115; Mnich R.: Jan Amos Komeński i Rosyjski Kościół Prawosławny s. 117–125; II. Twórczość Jana Amosa Komeńskiego w recepcji pedagogów. Das Werk von Jan Amos Komenský in der pädagogischen Rezeption: Sitarska B.: Jan Amos Komeński jako humanista wszechczasów s. 129–140; Żegnałek Kazimierz: Jan Amos Komeński i jego zasady nauczania s. 151–160; Fijałkowski Adam: Dydaktyka Sigismunda Eveniusa i Jana Amosa Komeńskiego s. 161–171; Strenáčíková Mária: Pozícia hudby v pedagogickom diele J. A. Komenského s. 173–183; Tyluś Urszula: Jan Amos Komeński wobec egalitaryzmu w oświacie s. 185–193; Grzegorzczak Barbara: Myśl filozoficzna Jana Amosa Komeńskiego s. 195–202; Jówko Ewa: Kultura szkoły w myśli pedagogicznej Jana Amosa Komeńskiego s. 203–209; III. Twórczość Jana Amosa Komeńskiego w recepcji filologów. Das Werk von Jan Amos Komenský in der philologischen Rezeption: Sobieraj Sławomir: Od „Orbis pictus” do tak zwanych „Komeniuszy”. Przyczynek do polskiej recepcji dzieł Jana Amosa Komeńskiego s. 213–222; Szymonik Danuta: Z zagadnień sacrum chrześcijańskiego w wybranych utworach Jana Amosa Komeńskiego s. 223–233; Borkowski Andrzej: Poznawcze i dydaktyczne funkcje symboli w dziełach Jana Amosa Komeńskiego s. 235–244; Sawicka-Jurek Jolanta: Inspiracje biblijne w dziełach Jana Amosa Komeńskiego i twórców literatury staropolskiej (wybrane zagadnienia) s. 245–252; IV. Twórczość Jana Amosa Komeńskiego w odniesieniu do współczesności. Das Schaffen von Jan Amos Komenský in Bezug auf die Gegenwart: Sztobryn Sławomir: Polska komeniologia we współczesnych

bibliotekach elektronicznych s. 255–262; Golema Martin: Komenského reč „Jak dovedně užívat knih, hlavního nástroje vzdělávání a bibliofóbia „nejhlüpejšej generácie” s. 263–273; Bródka Ryszard, Szymonik Waclaw: Współczesne możliwości wykorzystania bogatego dorobku dydaktycznego Jana Amosa Komeńskiego s. 275–301; Szymonik W.: Symbolika uniwersalna w twórczości Jana Amosa Komeńskiego s. 303–325; Kunikowski Jerzy: Jan Amos Komeński odczytywany współcześnie s. 327–333; Bieńkowski Tadeusz: Komeński dzisiaj – kilka refleksji własnych s. 335–337; Podsumowanie Seminarium: Sztobryn S.: Podsumowanie wyników III. Międzynarodowego Seminarium Naukowego na temat: „Jan Amos Komeński a Europa XVII wieku” s. 341–342; Richter M.: Zusammenfassender berblick zum III. Internationalen Seminar: Jan Amos Komenský und Europa im XVII. Jahrhunderts s. 345–349.

84. KITOWSKI Piotr, Radecka Natalia: Normatywny model opieki nad sierotami w XVI-wiecznych rewizjach prawa chełmińskiego. Zarys instytucji. *Czasopismo Prawno-Historyczne*. T. 64: 2012 z. 1 s. 113–127.

85. KLIKICKI Krzysztof: Problemy reformy Akademii Zamoyskiej w II połowie XVII w. i I połowie XVIII w. *Zeszyty Historyczne Semper Fidelis*. [Z.] 5: 2011 s. 57–78, sum.

86. KROWICKI Stanisław Ludwik: Edukacyjne rady hetmana [Jana Karola] Chodkiewicza. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 5–10.

87. KUBACZ Adam: Szkolnictwo w Cieszynie w XVIII stuleciu. [W:] *Od Lwówka Śląskiego do Lwowa. Studia i materiały z dziejów południowej Polski*. Pod red. Zdzisława Budzyńskiego. Rzeszów 2012 s. 197–219.

88. KUCHARSKI Adam: Turystyka i edukacja. Zagraniczna peregrynacja młodego polskiego magnata w relacji księdza Kazimierza Jana Wojsznarowicza (1667–1669). *Studia Gdańskie*. T. 29: 2011 s. 205–227, sum.

89. LAWSZUK Włodzimierz: Stefan Batory i Jezuici w Grodnie. Pierwsza próba założenia kolegium. *Rocznik Grodzieński*. Nr 2: 2008 s. 56–76, sum., rez.
Lata 1584–1586.

90. LOLO Radosław: Działalność szkół jezuickich w Pułtusku od XVI do XVIII wieku. Powstanie kolegium jezuickiego w Pułtusku. *Nasza Przyszłość*. T. 117: 2012 s. 315–336, sum.

91. ŁATAK Kazimierz: Szkoły parafialne kanoników regularnych laterańskich w Małopolsce w czasach staropolskich. *Nasza Przyszłość*. T. 117: 2012 s. 351–380, sum.
XV–XVIII w.

92. MARKIEWICZ Anna: Podróże edukacyjne w czasach Jana III Sobieskiego. *Peregrinationes Jablonovianae*. Warszawa 2011 DiG ss. 370, il.
Rec.: Wróbel Łukasz, *Klio*. Nr 21: 2012 s. 228–232.

93. MASSALSKA Apolonia Helena: Pamiętnik pensjonarki. Zapiski z czasów edukacji w Paryżu (1771–1779). Wstęp i oprac. Małgorzata Ewa Kowalczyk; przekł. z jęz. fr. Anna Pikor-Półtorak. Kraków 2012 Księg. Akademicka ss. 199, nlb. 2, tabl. 19, sum., rez.

94. MIRONOWICZ Antoni: Działalność oświatowa i charytatywna bractwa mohylewskiego. *Białoruskie Zeszyty Historyczne*. [Z.] 38: 2012 s. 70–84, sum., zмест.
XVI–XVIII w.

95. NITECKA-WALERYCH Anna: Idea wychowania fizycznego w reformach szkolnych epoki Oświecenia i myśleniu współczesnym. [W:] *Historia, interpretacja, reprezentacja*. Red. nauk. Monika Żmudzka-Brodnicka, Mariusz Brodnicki, Jadwiga Serkowska-Mąka. Gdańsk 2012 s. 229–241.

96. NOWICKI Michał: Rola kapituły katedralnej poznańskiej w dziejach Akademii Lubrańskiego w XVII i XVIII wieku. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 187–203, sum.
97. POBÓG-LENARTOWICZ Anna: Szkoły i studia dominikanów opolskich w czasach nożycytnych na tle szkolnictwa dominikańskiego na Śląsku. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 215–227, sum.
98. PUCHOWSKI Kazimierz: Kolegia szlacheckie teatynów, pijarów i jezuitów a reformy edukacyjne w Rzeczypospolitej Obojga Narodów doby Oświecenia. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 301–313, sum.
99. RATAJCZAK Krzysztof: Dworska edukacja kobiet w Polsce Piastów. [W:] *Per mulierem... Kobieta w dawnej Polsce – w średniowieczu i w dobie staropolskiej*. Red. Katarzyna Justyniarska-Chojak, Sylwia Konarska-Zimnicka. Warszawa 2012 s. 89–104.
100. ROZYNKOWSKI Waldemar: Starania ksieni Magdaleny Mortęskiej [1554–1631] o rozwój szkolnictwa katolickiego. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 137–157, sum.
101. SĘDZIAK Henryka: Nazwiska rektorów i wykładowców Kolegium łomżyńskiego kierowanego przez jezuitów w latach 1614–1773. [W:] *Językowa przeszłość i współczesność Mazowsza i Podlasia*. Pod red. Henryki Sędziak i Doroty Czyż. Łomża 2012 s. 31–51.
102. SZADY Joanna: „Szkoła pozbawiona karności to młyn bez wody” – problem dyscypliny szkolnej w czasach przedrozbiorowych. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 91–103, sum.
103. SZETELNICKI Waclaw W.: Szkolnictwo kanoników regularnych na Śląsku w świetle reform podejmowanych przez opata Johanna Ignaca Melchiora von Felbigera [1724–1788] – wybrane aspekty. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 259–300, sum.
104. SZYLAR Anna: Ideały wychowawcze w klasztorach żeńskich w okresie potrydenckim do początków XIX wieku. *Paedagogia Christiana*. [Nr] 30: 2012 [z.] 2 s. 11–27, sum. W Małopolsce.
105. SZYLAR A.: „Naprzód zaraz wstaną, kiedy ich obudzą...”, czyli panny świeckie na edukacji u wizek warszawskich w XVIII wieku. [W:] *Per mulierem... Kobieta w dawnej Polsce – w średniowieczu i w dobie staropolskiej*. Red. Katarzyna Justyniarska-Chojak, Sylwia Konarska-Zimnicka. Warszawa 2012 s. 211–230.
106. SZYLAR A.: Wychowanie i kształcenie dziewcząt w szkołach klasztorach w Krakowie w XVII i XVIII wieku. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 105–135, sum.
107. TARASZKIEWICZ Jacek: Miejsce nauczania historii w pijarskich profesoriach Rzeczypospolitej w XVIII wieku. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.] 2012 s. 51–58, abstr.
108. TARASZKIEWICZ J.: Pierwsze osiemnastowieczne pijarskie podręczniki do nauczania historii. [W:] *Historia, interpretacja, reprezentacja*. Red. nauk. Monika Żmudzka-Brodnicka, Mariusz Brodnicki, Jadwiga Serkowska-Mąka. Gdańsk 2012 s. 105–114.
109. TETERYCZ-PUZIO Agnieszka: Dziecko i dzieciństwo w świetle wybranych źródeł naracyjnych (do XIV w.). *Studia Gdańskie*. T. 28: 2011 s. 257–276.
110. TRAJDOS Tadeusz M.: Szkolnictwo parafialne za Zamagurzu Spiskim (połowa XVII w. – trzecia ćwierć XVIII w.). *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 381–408, sum.

111. ŚLUSAREK Aleksandra: Od szkoły parafialnej do kolonii Akademii Krakowskiej w Nowym Sączu. *Almanach Sądecki*. R. 21: 2012 nr 3/4 s. 7–11.
XV–XVIII w.

112. URBAN Waław: Et haec facienda, et illa non omittenda. Profesor Waław Urban w swych dziełach wybranych. Pod red. Anny Kądzieli, Waldemara Kowalskiego, Jadwigi Muszyńskiej, Zdzisława Pietrzyka. Warszawa 2012 DiG ss. XIX, nlb. 1, 743, il. Uniw. Jana Kochanowskiego w Kielcach. (Opera Necessaria).

Z treści: Umiejętność pisania w Małopolsce w 2. połowie XVI w. s. 429–454; Stan oświecenia duchowieństwa krakowskiego w wiekach XVI–XVIII s. 455–463; Sztuka pisania w województwie krakowskim w XVII i XVIII w. s. 465–509; Umiejętność pisania na Lubelszczyźnie w XVII w. s. 511–519; Nauczyciele a uczniowie w małopolskich szkołach parafialnych 1. połowy XVI w. s. 521–527.

113. WACHOWSKI Krzysztof: Dzieciństwo i wiek dojrzewania, edukacja i rekreacja w średniowiecznym i nowożytnym Wrocławiu. [W:] Regiony, rzemiosła, kategorie – archeologia późnego średniowiecza i czasów nowożytnych w uwarunkowaniach nowego stylu. Red. nauk. Jadwiga Chudziakowa, Alina Sosnowska. Toruń 2012 s. 245–264.

114. WALKOWIAK Aleksander: Konwikt przy Kolegium Jezuickim w Głogowie. Głogów 2012 Aleksander Walkowiak ss. 19, nlb. 1, il.

115. WOKÓŁ jezuickiej fundacji uniwersytetu z 1611 roku. Pod red. Doroty Żołędz-Strzelczyk i Rafała Witkowskiego. Poznań 2011 Wydaw. Nauk. UAM ss. 286, tabl. 1, il. (Dzieje UAM nr 19).

Treść: Żołędz-Strzelczyk D., Witkowski R.: Wstęp s. 9–11; Kraszewski Igor: Wielkopolska i Poznań na przełomie XVI i XVII wieku s. 15–37; Pukianiec Mikołaj: Szkoła katedralna w Poznaniu – schola maior posnaniensis s. 41–46; Nowicki Michał: Akademia Lubrańskiego s. 49–58; Grzebień Ludwik: Poznańskie kolegium jezuickie na tle dziejów Towarzystwa Jezusowego na ziemiach Rzeczypospolitej s. 61–81; Kuźmina Dariusz: Jakub Wujek w kolegium poznańskim s. 85–104; Danieluk Robert: Starania o przekształcenie poznańskiego kolegium jezuitów w uniwersytet w świetle dokumentów Rzymskiego Archiwum Towarzystwa Jezusowego s. 107–121; Kusztelski Andrzej: Zespół kolegium jezuickiego w Poznaniu. Układ przestrzenny i architektura s. 125–139; Puchowski Kazimierz: Jezuicki konwikt w Poznaniu s. 143–155; Judkowiak Barbara: Kilka uwag na temat poznańskich szkół jezuickich w kontekście ich starań o prawa uniwersyteckie s. 159–172; Witkowski R.: Biblioteka jezuicka w świetle katalogów z początku XVII wieku s. 175–204; Bieś Andrzej Paweł: Kadry nauczycielskie poznańskiego kolegium w XVI–XVIII wieku. Zarys problematyki s. 207–234; Dacka-Górzyńska Iwona M.: Heraldyka w kolegium jezuitów w Poznaniu s. 237–254; Żołędz-Strzelczyk D.: Działalność szkół poznańskich w okresie reform Komisji Edukacji Narodowej – akademia wielkopolska i szkoła wydziałowa poznańska s. 257–271; Pihan-Kijasowa Alicja: August Cieszkowski i jego niezrealizowany projekt powołania w Poznaniu polskiego uniwersytetu s. 275–286.

116. ŻEGNAŁEK Kazimierz: Organizacja XVII-wiecznej edukacji w poglądach Jana Amosa Komeńskiego. [W:] Wojskowość, bezpieczeństwo, wychowanie. Księga jubileuszowa profesora Lecha Wyszczelskiego w 70. rocznicę urodzin. T. 2. Red. nauk. Aneta Niewęglowska. Siedlce 2012 s. 308–312.

117. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK Dorota: Dzieciństwo w mieście na ziemiach polskich w XVI–XVIII wieku – możliwości źródłowe i perspektywy badawcze. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 7–17, abstr.

118. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK D.: „Jako by mogli być wychowani młodzieńcy, z których potem byli słudzy Kościoła Bożego”. O wychowaniu w domach ministrów i ordynowaniu na synodach Jednoty Braci Czeskich w Wielkopolsce. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*. T. 55: 2011 s. 187–204, sum.

XVI–XVII w.

119. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK D.: „Jako karmić dzieci w dzieciństwie ich” – żywienie niemowląt i małych dzieci w XVI–XVIII wieku. [W:] *Historia naturalna jedzenia. Między antykiem a XIX wiekiem*. Pod red. Beaty Możejko; przy współpr. z Ewą Barylewską-Szymańską. Gdańsk 2012 s. 203–211.

120. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK D.: „Niemowność” – czyli początek życia człowieka. Opieka nad niemowlęciem i małym dzieckiem w Polsce w czasach nowożytnych. *Studia Gdańskie*. T. 28: 2011 s. 325–348.

121. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK D., Kabacińska-Łuczak Katarzyna: Codziennosc dziecięca opisana słowem i obrazem. Życie dziecka na ziemiach polskich od XVI do XVIII wieku. Warszawa 2012 DiG ss. 192, il.

2. Okres 1795–1918

122. BARNAŚ-BARAN Ewa: Magiczne dzieciństwo. Tradycja i obrzędowość w opiece nad dzieckiem w Galicji w II połowie XIX i na początku XX wieku. *Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych*. T. 63: 2010 s. 5–22, sum.

123. BAZHENOVA Hanna: Historycy w Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim. Próba portretu zbiorowego. *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*. R. 10: 2012 z. 3 s. 139–173, rez.
Lata 1869–1915.

124. BOGUS Marzena: Nadzór szkolny i jego rola w budowaniu i zarządzaniu systemem oświaty na Śląsku Cieszyńskim w czasach austriackich. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 5–17.

125. BOŁDYREW Aneta: Społeczno-obyczajowe uwarunkowania porzucania dzieci i dzieciobójstwa w Królestwie Polskim na przełomie XIX i XX wieku. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 35–51, sum.

126. BOROWIK Aneta: Dzieje, architektura oraz twórcy Zakładu OO. Jezuitów w Chyrowie. Twórczość Antoniego Łuszczkiewicza [1838–1886] oraz Edgara Kovátsa [1849–1912] na tle epoki. Katowice 2012 Wydaw. UŚ ss. 294, nlb. 2, il., sum., rez. (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 2977).

127. BOŹYK Izabela: Stan szkolnictwa ewangelickiego w parafii luterkańskiej w Kielcach za czasów pastora księdza Edwarda Lembkego (1853–1877). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 51–68.

128. BURDA Bogumiła: Szkolnictwo zielonogórskie w latach 1806–1914. [W:] *Historia Zielonej Góry*. T. 2. Pod red. Wojciecha Strzyżewskiego. Zielona Góra 2012 s. 167–190.

129. DAYCZAK Wawrzyniec: Gimnazjum w Brodach na przełomie XIX i XX wieku we wspomnieniach byłego ucznia. Oprac. Maria Dayczak-Domanasiewicz. *Krakowskie Pismo Kresowe*. R. 4: 2012 s. 13–65, rez., sum.
Żył w l. 1882–1968.

130. DEMIDOWICZ Tomasz: Prowizorium oświatowe w Królestwie Polskim 1831–1833. *Rocznik Białkopodlaski*. T. 20: 2012 s. 25–37, sum.

131. DOBROWOLSKI Radosław: Szkoły parafialne bazylianów w guberni grodzieńskiej i obwodzie białostockim, 1795–1839. [W:] *Dziedzictwo unii brzeskiej*. Red. Radosław Dobrowolski, Mariusz Zemło. Lublin-Supraśl 2012 s. 115–146.

132. DZIEJE Mazowska. Praca zbiorowa. T. 3: Lata 1795–1918. Pod red. Janusza Szczepańskiego. Pułtusk-Warszawa 2012 Akad. Humanist. im. A. Gieysztor; na zlec. Oficyny Wydawniczej Aspra-JR ss. 902, il.

Treść: Chudzyński Marian: Szkolnictwo średnie Mazowsza w latach 1795–1863 s. 207–248; Barański Józef: Szkolnictwo elementarne na Mazowszu w latach 1795–1863 s. 249–280.

133. FALKOWSKA Joanna: Pierwiastek religijny w wychowaniu narodowym. Postulaty okresu autonomii galicyjskiej. *Paedagogia Christiana*. [Nr] 30: 2012 [z.] 2 s. 29–45, sum.

Od 2. poł. XIX w. do pocz. XX w.

134. GACH Piotr Paweł: Kształcenie dziewcząt na ziemiach polskich pod koniec XVIII i na początku XIX wieku. [W:] *Między Rzymem a Nowosybirskiem*. Księga jubileuszowa dedykowana ks. Marianowi Radwanowi SCJ. Red. Irena Wodzianowska, Hubert Łaskiewicz. Lublin 2012 s. 435–454.

135. GALEK Czesław: Obrona polskości przez uczniów na przełomie XIX i XX w. w świetle polskiej literatury beletrystycznej i pamiętnikarskiej. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 103–126.

136. GALEK Cz.: Szkoła i nauczyciel w II połowie XIX wieku na północno-wschodnich terenach Monarchii Austro-Węgierskiej w polskiej literaturze pamiętnikarskiej i beletrystycznej. *Zamość 2012 Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji* ss. 295.

137. GAŁECKA Marzena: Piastunki i gubernantki – więcej niż posada. [W:] *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie*. [Cz.] 5: Praca i życie codzienne w majątku ziemiańskim. Materiały V sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamojskich w Kozłowiec w dniach 12–14 października 2011 roku. Pod red. Huberta Łaskiewicza.

Lublin 2012 s. 450–462.

138. GLIMOS-NADGÓRSKA Anna: Szkolnictwo Będzina 1795–1918 wraz z tekstami źródłowymi. Katowice 2012 Wydaw. UŚ ss. 399, nfb. 1, sum., rez. (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 2930).

139. GŁADKI Krzysztof: Guziki szkół wojewódzkich, wydziałowych, liceum, uniwersytet, prawo. Łódź 2012 Krzysztof Gładki ss. 128, il.

Odnaki szkolne, XIX w.

140. HELLER Michał: Ludność polska Górnego Śląska 1848–1918. Zmiany pokoleniowe i edukacja. Bielsko-Biała 2012 Wydaw. Nauk. Akad. Techniczno-Humanist. ss. 91.

141. JURKOWSKI Roman: Duchowieństwo ziemi lubawskiej w walce o naukę religii w języku polskim podczas strajku szkolnego w latach 1906–1907. *Nasza Przyszłość*. T. 118: 2012 s. 5–35, sum.

142. JUŚKO Edmund: Ideał nauczyciela galicyjskiego szkoły ludowej. Wawrzyniec Kalicki [1862–1945] i Jan Bałut [1893–1943]. *Rocznik Tarnowski*. [T.] 17: 2012 s. 67–76.

143. [KARWASIŃSKI Walerian]: Nieznana monografia Szkoły Rolniczej w Radomsku (1859–1867) autorstwa Waleriana Karwasińskiego. [Wyd.] Grzegorz Mieczynski. *Zeszyty Radomszczańskie*. T. 6: 2012 s. 241–260.

144. KIJAS Artur: Polscy profesorowie na Uniwersytecie Charkowskim do 1917 roku. *Acta Universitatis Wratislaviensis*. No 3476: Wrocławskie Studia Wschodnie. [T.] 15: 2011 s. 47–64, rez., sum.

Od lat 20. XIX w.

145. KITA Jarosław: Ziemiańskie pomysły szkolnictwa wiejskiego w Królestwie Polskim w połowie XIX wieku. *Dobrzyckie Studia Ziemiańskie*. Nr 1: 2010 s. 68–84.

146. KŁUDKIEWICZ Kamila: Z życia gubernera w majątku ziemskim w drugiej połowie XIX wieku. Stefan Pawlicki [1839–1916] w Rogalinie. [W:] Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie. [Cz.] 5: Praca i życie codzienne w majątku ziemiańskim. Materiały V sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłowie w dniach 12–14 października 2011 roku. Pod red. Huberta Łaszkiwicza. Lublin 2012 s. 440–449.

147. KOCUREK Danuta: Oświata pozaszkolna na Górnym Śląsku od połowy XIX wieku do 1918 roku na przykładzie wsi pszczyńskiej. Ustroń-Katowice 2012 Galeria „Na Gojach”; Wydaw. UŚ ss. 128, il.

148. KORZENIOWSKI Mariusz: Z działalności kulturalno-oświatowej Polaków w Kijowie w latach 1905–1918. *Acta Universitatis Wratislaviensis*. No 3476: Wrocławskie Studia Wschodnie. [T.] 15: 2011 s. 65–89, rez., sum.

149. KOSSAKOWSKA-JAROSZ Krystyna: Matka Polka – nauczycielka w „szkole domowej” na XIX-wiecznym Górnym Śląsku. [W:] Przestrzenie kultury i literatury. Księga jubileuszowa dedykowana profesor Krystynie Heskiej-Kwaśniewicz na pięćdziesięciolecie pracy naukowej i dydaktycznej. Pod red. Elżbiety Gondek, Ireny Sochy; przy współudz. Barbary Pytlos. Katowice 2012 s. 288–311.

150. KROPIDŁOWSKI Zdzisław: Troska o matkę i dziecko w pruskim dokumencie życia społecznego z końca XVIII w. *Studia Gdańskie*. T. 28: 2011 s. 303–310.

151. Królikowski Janusz: Okólnik biskupa Stefana Zwierowicza z 1902 r. zabraniający dzieciom katolickim uczęszczania do szkół cerkiewnych. *Studia Sandomierskie*. T. 19: 2012 nr 2 s. 257–262, sum.

W aneksie tekst okólnika do duchowieństwa diecezji wileńskiej.

152. KULA Ewa: Opera et studio. Wizerunek nauczycieli rządowych szkół średnich w Królestwie Polskim w latach 1862–1873. Kielce 2012 Wydaw. Uniw. Jana Kochanowskiego ss. 338, nlb. 2, il., rez., sum.

153. KUROWSKI Błażej Bernard: Szkoła klasztorna na Górze Świętej Anny i jej metody nauczania w drugiej połowie XIX wieku. *Nasza Przeszłość*. T. 117: 2012 s. 245–257, Zsfg.

154. KURZEJA-ŚWIĄTEK Maria: Sport i wychowanie patriotyczne dzieci i młodzieży w Nowym Sączu w okresie autonomii galicyjskiej. *Rocznik Sądecki*. T. 40: 2012 s. 73–92.

155. KWIATEK Jolanta: Szkolnictwo średnie na Górnym Śląsku na tle reform oświatowych w Prusach od połowy XVIII wieku do początków XX wieku. Opole 2011 Wydaw. Uniw. Opolskiego ss. 338, il. Uniw. Opolski. (Studia i Monografie; nr 458).

156. LIPIŃSKI Stanisław: Fundusz edukacyjny Marii Dobkowej. *Rocznik Chełmski*. T. 16: 2012 s. 353–356.
Lata 1853–1865.

157. LISOWSKA Agnieszka: Ewangelicka szkoła dla chłopców w Oleśnicy. Treści ideowe dekoracji budynku szkolnego. *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*. T. 53: 2008 z. 3 s. 52–63, sum.

Zbudowany w l. 1911–1913.

158. LUSEK Joanna: Fundacje stypendialne gminy żydowskiej w Bytomiu dla młodzieży męskiej (II połowa XIX i I połowa XX wieku). [W:] *Żydzi na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku*. Praca zbiorowa. Pod red. Barbary Kalinowskiej-Wójcik i Dawida Kellera. Rybnik-Katowice 2012 s. 437–453.

159. MASSALSKI Adam: Nauczyciele szkół średnich męskich rządowych w Królestwie Polskim w latach 1833–1862. Warszawa 2012 Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagog. Tow. Wiedzy Powszechnej ss. 534, il.

160. MASTIANICA Olga: Pravėrus namų duris. Moterų švietimas Lietuvoje XVIII a. pabai-goje – XX a. pradžioje. Vilnius 2012 LII leidykla ss. 344.

Edukacja kobiet od końca XVIII w. do początku XX w.

Rec.: Katilius Algimantas, *Biuletyn Historii Pogranicza*. Nr 12: 2012 s. 112–113.

161. MATUSIEWICZ Andrzej: Prywatna Siedmioklasowa Szkoła Handlowa w Suwałkach (1906–1914). *Rocznik Augustowsko-Suwalski*. T. 7: 2007 s. 5–34.

162. MICHALCZYK Zbigniew: Ku nowoczesności. Wokół pewnego krakowskiego „konkursu” z 1825 roku: Józef Sonntag, Jan Nepomucen Głowacki, Jan Nepomucen Danielski, Teodor Baltazar Stachowicz, Leon Łabęcki. *Biul. Historii Sztuki*. R. 74: 2012 nr 2 s. 209–232, sum.

Po śmierci Michała Stachowicza, na funkcję nauczyciela rysunków w Liceum św. Barbary.

163. MIKOŁAJCZAK Edmund: Henryk Arctowski w gimnazjum inowrocławskim 1881–1884. *Ziemia Kujawska*. T. 23: 2010 [dr.:] 2011 s. 155–160.

164. „MŁODZIEŻY dla wychowania w dobrych obyczajach”. Opis nowego budynku szczecińskiego Gimnazjum Mariackiego sprzed 180 lat. Oprac. Bogdana Kozińska. *Szczeciner*. Nr 2: 2012 s. 165–171, Zsfg. s. 190.

Przedr. art. z czasop. *Sandine* (Stralsund) z 1832 r.

165. MUSZALSKI Władysław: Uwagi z życia szkolnego. Pamiętnik radomskiego katechety z lat 1917–1919. Wstęp i oprac. Izabela Krasieńska i Małgorzata Stawiak-Ososińska. Kielce 2012 Wydaw. Uniw. Jana Kochanowskiego ss. LXXVI, 109, nlb. 1, il.

166. NAWROT-BOROWSKA Monika: Przed narodzinami. Powinności kobiety brzemienniej w świetle poradników z końca XIX i początku XX w. *Studia Gdańskie*. T. 28: 2011 s. 277–301.

167. NIEWIADOMSKI Marek: Warszawskie Kursy Pedagogiczne dla nauczycieli szkół ludowych jako kuźnia kształcenia kadr pedagogicznych dla mazowieckiej wsi. [W:] *Mazowsze Północne. W poszukiwaniu tożsamości narodowej, społecznej i religijnej*. Pod red. Janusz[a] Gołoty i Marka Truszczyńskiego. Ostrołęka 2012 s. 205–224.

Od 1906 r.

168. NOWAK Mariusz: „Pamiętka po śp. Andrzeju Deskurze ofiarowana dzieciom, wnukom i przyjaciółom” jako źródło do badań nad formowaniem postaw patriotyczno-religijnych w wychowaniu domowym ziemiaństwa Królestwa Polskiego w okresie popowstaniowym (na przełomie XIX i XX w.). *Przegląd Polsko-Polonijny*. Nr 4: 2012 z. 1 s. 115–125, sum.

Broszura wyd. w Krakowie w 1903 r.

169. OBRUSZNIK-PARTYKA Maria: Macierz Polska w świetle listów Józefa Ignacego Kraszewskiego i Władysława Belzy. [W:] Kraszewski. Poeta i świąty. Pod red. Tadeusza Budrewicza, Ewy Ihnatowicz, Ewy Owczarz. Toruń 2012 s. 375–390.

170. OSIAŁ Wojciech: Chrześcijańskie inspiracje w pedagogice – refleksja nad wartością wychowania religijnego na przykładzie pedagogiki bł. Marceliny Darowskiej (1827–1911). *Łódzkie Studia Teologiczne*. R. 20: 2011 s. 235–250, sum.

171. PAWŁOWICZOWA Maria: Literatura polska w pracach tajnych organizacji samokształceniowych młodzieży cieszyńskiej (1842–1920). [W:] Przestrzenie kultury i literatury. Księga jubileuszowa dedykowana profesor Krystynie Heskiej-Kwaśniewicz na pięćdziesięciolecie pracy naukowej i dydaktycznej. Pod red. Elżbiety Gondek, Ireny Sochy; przy współud. Barbary Pytlos. Katowice 2012 s. 276–287.

172. PELCZAR Roman: Rola Rady Szkolnej Krajowej w reorganizacji szkół ludowych w Galicji w latach 1868–1875 (ze szczególnym uwzględnieniem terenu łacińskiej diecezji przemyskiej). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 69–84.

173. PENSJA M[arii] Grochowskiej w Mińsku Mazowieckim. *Rocznik Mińskomazowiecki*. T. 20: 2012 s. 227–229.

Przedr. z *Tygodnika Ilustrowanego*, nr 34 z 1913 r.

174. PICCIN Matteo: „Popowicze” na Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim (1869–1915). Między tradycją i rewolucją. *Przegląd Wschodni*. T. 11: 2009 z. 3 s. 489–508, sum. s. 434–435.

175. PIECH Stanisław Ludwik: Wychować dla Kościoła i państwa. Formacja elity duchowieństwa galicyjskiego w Wiedniu 1775–1918. Kraków 2009 Pol. Tow. Teol. Sekcja Wydawnicza Wydaw. Unum ss. 475, nlb. 1, tabl. 1, il., sum., Zsfg.

176. PUDŁOCKI Tomasz: Środowisko studenckie Stefana Grabińskiego. *Rocznik Przemyski*. T. 48: 2012 z. 2 s. 135–146, sum.

Na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego w l. 1905/6–1908/9.

177. RAKOCZY-PINDOR Krystyna: Nauczanie algebry i rachunku prawdopodobieństwa w gimnazjach Galicji na przełomie XIX i XX wieku. [W:] Dzieje matematyki polskiej. Praca zbiorowa. Pod red. Witolda Węśława. Wrocław 2012 s. 173–191.

178. RAKOCZY-PINDOR K.: Wykształcenie nauczyciela gimnazjalnego matematyki w Galicji w latach 1850–1918. [W:] Dzieje matematyki polskiej. Praca zbiorowa. Pod red. Witolda Węśława. Wrocław 2012 s. 163–172.

179. RAPORT dyrektora głównego Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego Teodora Wittego o stanie szkolnictwa w Królestwie Polskim w 1865 roku. [Cz. 1]. [Wyd.] Karol Poznański. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 109–158.

Toż. Cz. 2. *Tamże*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 171–208.

180. ROLNIK Dariusz: Dziennik Juliusza Antonowicza (1750–1824), nauczyciela Jana B. Tarnowskiego i jego nauki. O prawdach życiowych, wychowaniu, sposobach edukacji i zmieniających się epokach. [W:] Sic erat in fatis. Studia i szkice historyczne dedykowane profesorowi Bogdanowi Rokowi. T. 1. Red. nauk. Elżbieta Kościak [i in.]. Toruń 2012 s. 379–398.

181. RUSECKI Innocenty Marek: Bernardyńskie szkolnictwo średnie w Prowincji Litewskiej w latach niewoli narodowej. *Łódzkie Studia Teologiczne*. R. 20: 2011 s. 281–301, sum.

182. RUSECKI I. M.: Bernardyńskie szkolnictwo elementarne i średnie 1772–1864. Łódź 2011 Drukarnia Cyfrowa & Wydaw. „Piktor” ss. 196.

183. SERÁKOV Sergij: Ezuīts’ke škol’nictvo jak činnik progresivnogo/regresivnogo rozvitku Reči Pospolitoi u pol’s’kij istoriografii 1850–1870-h rokov. [W:] Mity i stereotypy w dziejach Polski i Ukrainy w XIX i XX wieku. Pod red. Andrzeja Czyżewskiego [i in.]. Łódź-Warszawa 2012 s. 113–121.

184. SERÁKOV S.: Obraz ezuīts’kogo škol’nictva v pol’s’kij istoriografii 1800–1830-h rr. [W:] Sic erat in fatis. Studia i szkice historyczne dedykowane profesorowi Bogdanowi Rokowi. T. 2. Red. nauk. Elżbieta Kościk [i in.]. Toruń 2012 s. 343–358.

185. SIWIŃSKA Monika: Macierzyństwo – model wychowania dziecka w rodzinie ziemiańskiej w 2. połowie XIX i na początku XX wieku. [W:] Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie. [Cz.] 5: Praca i życie codzienne w majątku ziemiańskim. Materiały V sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłowiec w dniach 12–14 października 2011 roku. Pod red. Huberta Łaszkiewicza. Lublin 2012 s. 180–193.

186. SŁAWIŃSKI Piotr: Szkolnictwo elementarne Sandomierza w latach 1815–1914. Sandomierz 2012 Armoryka; Sandomierskie Stow. Kult.-Oświat. Spichlerz ss. 298, sum., rez. (Biblioteka Tradycji Sandomierskiej; nr 15).

Rec.: Stawiak-Ososińska Małgorzata: Cenna monografia. Zeszyty Sandomierskie. R. 18: 2012 nr 34 s. 101–102.

187. SŁAWIŃSKI P.: Szkoła rzemieślniczo-niedzielną w Sandomierzu w latach 1839–1906. Sandomierz 2008 Armoryka ss. 72, nlb. 11, il.

Toż. Wyd. 2. Sandomierz 2012 ss. 72, nlb. 11, il. (Biblioteka Tradycji Sandomierskiej; nr 13).

188. SŁOWIŃSKI P.: Wychowanie dzieci w świetle publikacji dziewiętnastowiecznej prasy poznańskiej. [W:] Górny Śląsk i Wielkopolska w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Wybrane aspekty z dziejów polityki i edukacji. Red. nauk. Jarosław Durka. Poznań 2012 s. 167–187.

189. STARNAWSKI Jerzy: Tłumaczenia prozaików łacińskich dyktowane w szkole kowieńskiej przez Adama Mickiewicza. *Meander*. R. 64/67: 2009/2012 [dr.] 2012 s. 170–192, argum. Lata 1819–1821.

190. SYGUDA Magdalena: Troska o zdrowie dzieci na podstawie „Hygieny Polskiej” Teodora Tripplina. *Medycyna Nowożytna*. T. 18: 2012 z. 1/2 s. 103–129, sum.

Wyd. w Warszawie w 1857 r.

191. URBANEK Michał Władysław: Michał Władysław Urbanek – dębickie lata. Oprac. Lidia Górską, Arkadiusz S. Więch. Dębica 2012 Muzeum i Archiwum Szkolne przy I Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Władysława Jagiełły ss. 84, nlb. 4, il. (Źródła Gimnazjalne).

Pamiętnik nauczyciela żyjącego w l. 1886–1982.

192. WALKOWIAK Emilia: Szkolnictwo i nauka w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1815–1830. *Kronika Wielkopolski*. 2012 nr 1 s. 5–21.

193. WAŁĘGA Agnieszka: Obraz edukacji religijnej w polskich podręcznikach historii wychowania XIX i początków XX wieku. *Paedagogia Christiana*. [Nr] 30: 2012 [z.] 2 s. 69–80, sum.

194. WŁODAWA. Szkice z dziejów miasta w XX stuleciu. Studia pod red. Marka Bema, Adama Duszyka i Krzysztofa Latawca. Chełm-Włodawa 2012 PUHP Multiprof Krzysztof Kowalczyk; na zlec. Starostwa Pow. ss. 350, il.

Z treści: Latawiec Anna: Szkoły cerkiewno-parafialne na terenie powiatu włodawskiego na początku XX wieku s. 7–17; Szewczuk Dariusz: Szkoły we Włodawie w początkach XX wieku s. 45–64.

195. WNEK Jan: Publicystyka pedagogiczna Tomasza Dziekońskiego w okresie reformy szkolnictwa w Królestwie Polskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 52–59.

196. WNEK J.: Wychowanie religijne w polskiej myśli pedagogicznej XIX wieku. *Nasza Przyszłość*. T. 118: 2012 s. 171–182, sum.

197. WRZESIŃSKA Katarzyna: Kultura i cywilizacja w myśli Narodowej Demokracji (1893–1918). Między ideą wychowania a polityką. Warszawa 2012 Sławistyczny Ośr. Wydawniczy (SOW). Inst. Sławistyki PAN ss. 377. Inst. Sławistyki PAN. (Kultura na Pograniczach; 7).

198. WRZOSEK Adam: Wielki czyn obywatelski. Wprowadzenie Piotr P. Ruskowski. *Rocznik Historyczny Lubonia*. T. 1: 2011 s. 271–287.
Wyższa Szkoła Rolnicza im. Haliny w Żabikowie w l. 1870–1876.

199. ŻÓLCIŃSKI Zbigniew J.: Rola wychowawcza ojca w polskich rodzinach ziemiańskich w świetle kodeksów obyczajowych z przełomu XVIII i XIX wieku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 43–51.

4. Okres 1918–1939

200. ANTYŻYDOWSKI protest szkolny w świetle „Życia i Pracy” – 1934 r. *Echa Przyszłości. Grajewski Rocznik Historyczny*. T. 1: 2012 s. 205–213.
W Grajewie.

201. BOBOWIK Alfons: Szkolnictwo białoruskie na ziemiach północno-wschodnich II RP w latach 1919–1929. *Rocznik Elcki*. T. 6: 2009 [dr.] 2010 s. 34–40.

202. BOBOWIK A.: Szkolnictwo mniejszości białoruskiej na ziemiach północno-wschodnich II RP w latach 1930–1939. *Rocznik Elcki*. T. 7: 2010 [dr.] 2011 s. 31–40.

203. BOCZOŃ Magdalena Lidia: Sergiusz Hessen jako publicysta „Kultury i Wychowania” w latach 1933–1939. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.] 2012 s. 149–155, abstr.

204. BRODACKA-ADAMOWICZ Ewa: Renata et illuminata. Organizacja, działalność i polityka oświatowa Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w latach 1918–1932 w świetle przepisów wykonawczych. Siedlce 2012 Wydaw. Uniw. Przyrodniczo-Humanist. ss. 513, il., sum., rez. Uniw. Przyrodniczo-Humanist. w Siedlcach. (Rozprawa Naukowa; nr 117).

205. CHOJNOWSKA Elżbieta: Analiza treści programów nauczania w szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych w Drugiej Rzeczypospolitej w kontekście przekazu dziedzictwa kulturowego. [W:] *Językowa przeszłość i współczesność Mazowsza i Podlasia*. Pod red. Henryki Sędziak i Doroty Czyż. Łomża 2012 s. 315–329.

206. CWER Andrzej: Polskie szkoły kadeckie w latach 1918–1939. Siedlce 2012 Wydaw. Uniw. Przyrodniczo-Humanist. ss. 428, il., rez. Uniw. Przyrodniczo-Humanist. (Monografie; nr 134).

207. CZEKAŁSKI Ryszard: Szkolne i parafialne nauczanie religii w II Rzeczypospolitej na przykładzie diecezji plockiej. Sandomierz 2012 Wydaw. Diec. i Drukarnia ss. 368.

208. DZIENIAKOWSKA Jolanta: Rola „Ruchu Pedagogicznego” w popularyzowaniu idei nowej szkoły w Drugiej Rzeczypospolitej. Wybrane zagadnienia. [W:] Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą. [T.] 3. Pod red. J. Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2012 s. 525–540.

209. FELCHNER Andrzej, Majchrzak-Mikuła Joanna: Niektóre rozwiązania prawne uchwalone w latach II Rzeczypospolitej dotyczące medycyny szkolnej. [W:] Sic erat in fatis. Studia i szkice historyczne dedykowane profesorowi Bogdanowi Rokowi. T. 2. Red. nauk. Elżbieta Kościk [i in.]. Toruń 2012 s. 67–78.

210. GAŚSIOROWSKI Andrzej: Działalność kulturalna i oświatowa polskiej młodzieży pozaszkolnej w byłych Prusach Wschodnich (1923–1933). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 44–67.

211. GRĄDZKA Martyna: Krakowskie Stowarzyszenie im. Róży Rockowej byłych Wychowanków Zakładu Wychowania Sierot Żydowskich. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*. Folia 127: Studia Historica. [T.] 12: 2012 s. 160–170, abstr.

212. INTERNAT dla uczniów pod wezwaniem św. Józefa w Wałczu. [Wyd.] Przemysław Bartosik. *Studia i Materiały do Dziejów Ziemi Wałeckiej*. Nr 2: 2011 s. 121–126.

213. IWANOWSKA Bożena: Szkoły żydowskie na tle szkolnictwa powszechnego na Ziemi Kleckiej powiatu nieświeskiego województwa nowogródzkiego w latach 1921–1939. *Kwartalnik Historii Żydów*. [R. 12]: 2012 nr 3 s. 405–414, sum.

214. JASTRZĘBSKI Jarosław: Dwie instytucje rady profesorów w państwowym szkolnictwie akademickim II Rzeczypospolitej. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 60–72.

215. JASTRZĘBSKI J.: Funkcja dziekana w państwowych szkołach akademickich II Rzeczypospolitej. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 85–100.

216. JASTRZĘBSKI J.: Funkcja profesora tytularnego w państwowych szkołach akademickich II Rzeczypospolitej. *Analecta*. R. 21: 2012 z. 1/2 s. 353–365, sum.

217. JASTRZĘBSKI J.: Funkcja prorektora w państwowych szkołach akademickich II Rzeczypospolitej. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 31–43.

218. JASTRZĘBSKI J.: Uposażenie asystentów młodszych w polskim państwowym szkolnictwie akademickim od 1 X 1923 do 31 I 1934 roku. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej*. R. 62: 2012 s. 181–201, sum.

219. JAWORSKI W.: Oświata żydowska w województwie śląskim (1922–1939). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 127–134.

220. JÓZEFOWICZ Anna: Rola społeczna matki w rodzinie wiejskiej w Drugiej Rzeczypospolitej. Białystok 2011 Trans Humana Wydaw. Uniw. ss. 254, il.

221. JUŚKO Edmund: Działalność inspektorów szkolnych i rad szkolnych miejscowych w powiecie tarnowskim w latach 1918–1939. *Rocznik Tarnowski*. [T.] 16: 2011 s. 61–66.

222. KĘDZIOR Aleksander, Ryba Mieczysław: Zakłady Naukowo-Rolne w Boguchwale im. Z. i W. Suszyckich (szkic monograficzny). *Rocznik Przemyski*. T. 48: 2012 z. 3 s. 107–118, sum.

Ufundowane z inicjatywy Zenona Suszyckiego przez Wandę Suszycką 1 V 1926 r.

223. KITALA Michał: „O nowy model kształcenia uniwersyteckiego” – poglądy na polską dydaktykę szkolnictwa wyższego okresu międzywojennego na przykładzie działalności Jana Rutkowskiego (1886–1949). [W:] Górny Śląsk i Wielkopolska w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Wybrane aspekty z dziejów polityki i edukacji. Red. nauk. Jarosław Durka. Poznań 2012 s. 259–283.

224. KOCHAN Katarzyna Barbara: Elementarze szkolne w II Rzeczypospolitej. Zielona Góra 2012 Oficyna Wydawnicza Uniw. Zielonogórskiego ss. 392, il.

225. KOTLIŃSKI Tomasz: Jarosławska prasa szkolna okresu dwudziestolecia międzywojennego. *Rocznik Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia*. T. 19: 2011/2012 [dr.] 2012 s. 174–179.

226. LATAŁA Maria: Żeńskie szkoły średnie im. Królowej Jadwigi w Polsce (1918–1939). [W:] *Historia vita memoriae*. Praca dedykowana księdzu profesorowi Stanisławowi Ludwikowi Piechowi. Pod red. Jana Bednarczyka. Kraków 2009 s. 255–263.

227. LUSEK Joanna: Próby ideologizacji bytomskiego szkolnictwa w latach 1933–1939. [W:] *Bytom w cieniu dwóch totalitaryzmów. Szkice z dziejów miasta 1933–1989*. Pod red. Sebastiana Rosenbauma. Katowice 2012 s. 37–62.

228. MAGIERA Elżbieta: Spółdzielczość jako forma edukacji w szkolnictwie polskim Drugiej Rzeczypospolitej (1918–1939). Szczecin 2011 Uniw. Szczeciński ss. 574. Uniw. Szczeciński. (Rozprawy i Studia; t. (835)801).

229. MAGIEREK Ewelina: Życie towarzyskie młodzieży szkolnej i akademickiej w dwudziestoleciu międzywojennym. Zarys problemu. *Res Historica*. Nr 34: 2012 s. 83–100, sum.

230. MAŁEK Agnieszka: Jak „nie” postępować z dziećmi, czyli błędy w opiece i wychowaniu ukazane w literaturze poradnikowej dla rodziców z okresu Drugiej Rzeczypospolitej. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 103–119, sum.

231. MATUSIAK Marcin: Zabiegi łódzkich władz powiatowych o powołanie fermy doświadczalnej i szkoły rolniczej w Czarnocinie (1919–1924). *Rocznik Łódzki*. T. 59: 2012 s. 225–242, sum.

232. NIEPODLEGŁOŚĆ i wychowanie. Z doświadczeń II RP. Pod red. Wiesława Jamrożka, Marzeny Pękowskiej, Ewy Kuli. Kielce 2012 Wszechnica Świętokrzyska ss. 231, il., sum. (Prace Wszechnicy Świętokrzyskiej; nr 149).

Treść: Od redaktorów s. 9–11; Adamczyk Mieczysław: Na tropach polskiego uobywatelnienia s. 13–20; Poznański Karol: Oświata i wychowanie w Polsce – z perspektywy 90. rocznicy odzyskania niepodległości s. 23–40; Jamrozek W.: „Bilans edukacyjny” Drugiej Rzeczypospolitej (wprowadzenie do problemu) s. 41–47; Winiarz Adam: Edukacja obywatelska uczniów w II Rzeczypospolitej w świetle szkolnych programów nauczania. Uwagi wstępne s. 51–69; Pękowska M.: Wychowanie obywatelskie w zakładach dla głuchych i niewidomych w II Rzeczypospolitej s. 71–82; Ślęczka Ryszard: Wychowanie patriotyczne i obywatelskie w działalności szkolnych organizacji młodzieżowych w latach trzydziestych Drugiej Rzeczypospolitej s. 83–91; Ossowska Katarzyna: Treści patriotyczne na łamach wybranych czasopism dla młodzieży harcerek w dwudziestoleciu międzywojennym s. 93–106; Tomaszewski Roman: Wpływ etosu wychowania wojskowego na społeczeństwo II Rzeczypospolitej s. 107–121; Nawrot-Borowska Monika: Edukacja patriotyczna w rodzinach polskich w II połowie XIX i na początku XX wieku w świetle literatury pamiętnikarskiej s. 125–178; Walasek Stefania: Rola seminariów nauczycielskich w wychowaniu młodego pokolenia w II Rzeczypospolitej s. 179–189; Kamińska Janina: Uwagi Mariana Falskiego na temat roli nauczyciela w systemie edukacyjnym 20-lecia międzywojennego s. 191–197; Massalski Adam, Kula E.: Znaczenie krajoznawstwa w wychowaniu w ujęciu pedagoga i regionalisty Edmunda Massalskiego (1886–1975) s. 199–207; Wójcik-Lagan Hanna: Józef Piłsudski w szkolnej edukacji historycznej w latach trzydziestych XX wieku s. 209–220; Buczek Katarzyna: Jan Hulewicz – nauczyciel w krakowskim pedagogium s. 221–229.

233. NOCOŃ Halina: Internat w Pszczynie i jego wychowankowie 1923–1939. Pszczyna 2010 Starostwo Pow. w Pszczynie ss. 281, nlb. 1, tabl. 32, il. (Biblioteczka Ziemi Pszczyńskiej).

234. OSSÓW – zapiski naocznego świadka. [Wyd.] Anna Wojtkowska. *Rocznik Wołomiński*. T. 8: 2012 s. 197–226.

Kronika szkoły w Ossowie, l. 1928–1939; zawiera m.in. wspomnienie nauczycielki Heleny Szlenkierówny na temat bitwy w 1920 r.

235. OSTANEK Adam: Życie kulturalne i szkolnictwo polskie we Lwowie w latach 1921–1939. *Szkie Podlaskie*. Z. 17/18: 2009/2010 [dr.:] 2010 s. 155–173.

236. PAŁGAN Iwona: Problematyka wychowawcza w twórczości pisarskiej nauczycieli radomskich szkół średnich (1918–1939). Radom 2011 Wyższa Szkoła Nauk Społ. i Techn.; Inst. Nauk.-Wydawniczy „Spatium” ss. 277, il.

Rec.: Galek Czesław, *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 234–236.

237. PUCHOWSKA Małgorzata: Blaski i cienie życia w internatach szkół jezuickich w II Rzeczypospolitej. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 53–64, sum.

238. RENIK Wanda: Polska Macierz Szkolna w Grodnie w latach 1919–1939. *Rocznik Grodzieński*. Nr 1: 2007 s. 34–40.

239. SIEDLACZEK-SZWED Aleksandra: Towarzystwa opiekuńcze i wychowawcze na Wileńszczyźnie w okresie międzywojnia. Częstochowa 2012 Wydaw. im. Stanisława Podobińskiego Akad. im. Jana Długosza ss. 305, il., sum.

240. SIUDUT Grzegorz: Rozwój potencjału edukacyjnego szkolnictwa średniego ogólnokształcącego w lwowskim okręgu szkolnym w latach 1921–1939. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*. [Nr] 1323: Prace Historyczne. Z. 139: 2012 s. 117–124, sum.

241. SMOLARCZYK Andrzej: Polityka władz państwowych wobec szkolnictwa w województwie poleskim w latach 1919–1939. *Res Historica*. Nr 33: 2012 s. 109–134, sum.

242. SMOLARCZYK A.: Publiczne szkolnictwo powszechne dla mniejszości narodowych w województwie poleskim w latach 1919–1939. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012 s. 111–137, sum.

243. SPOŁECZEŃSTWO, kultura, wychowanie w poglądach polskich jezuitów okresu II Rzeczypospolitej. Pod red. Stanisława Cieślaka i Beaty Topij-Stempińskiej. Kraków 2012 Wydaw. WAM; Akad. Ignatianum ss. 346, sum. (Studia i Materiały do Dziejów Jezuitów Polskich; t. 20).

Treść: Cieślak S.: Wstęp s. 7–9; Jarkiewicz Katarzyna: Skromny, prosty i nie taki – Władysław Wojtoń SJ (1869–1948) w duszpasterstwie i edukacji s. 89–117; Stańkowski Bogdan: Ks. Marian Józef Morawski SJ (1881–1940) – intelektualista, subtelna dusza i „świadek pochodzenia świętych” s. 119–140; Kostkiewicz Janina: Wychowanie prorodzinne w myśli społeczno-pedagogicznej ks. Stanisława Podoleńskiego SJ (1887–1945) s. 141–167; Chmura Anna: Małżeństwo, rodzina, wychowanie i oświata w poglądach księdza Alojzego Warola SJ (1859–1936) s. 169–195; Cieślak S.: Znaczenie szkolnictwa i kultury jezuickiej – ks. Stanisław Bednarski SJ (1896–1942) s. 241–268; Łukaszewska-Haberkowa Justyna: Magister bonus Chyroviae. Romuald Koppens SJ (1865–1943) s. 269–287; Grzebień Ludwik: Teofil Bzowski SJ (1873–1959), wychowawca i autor literatury młodzieżowej s. 289–313; Topij-Stempińska B.: Józef Bok SJ (1886–1952) – „pomysłowy i ruchliwy przyjaciel dzieci” s. 315–325; Grudziński Andrzej: Mieczysław Kuznowicz SJ (1874–1945) – opiekun, wychowawca i przyjaciel młodzieży s. 327–338.

244. SZEWCZUK Dariusz: Oświata. [W:] Ziemia radzyńska 1918–1939. Pod red. Dariusza Magiera. Radzyń Podlaski 2012 s. 233–254.

245. UCZNIOWIE i szkoły Lubelszczyzny pod względem zdrowia i higieny (1919–1939). Wybór dokumentów. Oprac. Joanna Majchrzyk-Mikuła. Piotrków Trybunalski 2012 Nauk. Wyd. Piotrkowskie przy Filii Uniw. Jana Kochanowskiego ss. 251, nlb. 1.

246. URBANOWICZ Beata: Szkolnictwo międzywojenne w literaturze przedmiotu. [W:] Czytanie Dwudziestolecia. [Cz.] 3 t. 2. Pod red. Elżbiety Hurnikowej i Elżbiety Wróbel. Częstochowa 2012 s. 383–391.

247. WNEK Jan: Dziecko w polskiej literaturze naukowej 1918–1939. Warszawa 2012 Oficyna Wydawnicza Aspra-JR ss. 580, nlb. 1, Zsfg.

Rec.: Paciorek Magdalena, *Medycyna Nowożytna*. T.18: 2012 z. 1/2 s. 268–272.

248. WOLAŃCZYK Roman: Wspomnienia ze szkoły podchorążych przy 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach z lat 1938–1939. Oprac. Paweł Wolańczyk. *Studia Muzealno-Historyczne*. T. 4: 2012 s. 225–241, sum.

249. WOLTER Edyta: Wychowanie do ochrony przyrody w twórczości Drugiej Rzeczypospolitej. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 65–77, sum.

250. WÓJCIK Grażyna: Kursy dokształcające w powiecie opoczyńskim w roku szkolnym 1938–1939. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 73–83.

251. WÓJCIK-ŁAGAN Hanna: Józef Piłsudski w licealnej edukacji historycznej w latach trzydziestych XX w. Rola czasopisma „Niepodległość” w utrwalaniu wizerunku Marszałka. *Niepodległość*. T. 40: 2011 s. 265–287, sum.

252. WÓJCIK-ŁAGAN H.: Kult bohatera narodowego. Józef Piłsudski w szkolnej edukacji historycznej w latach trzydziestych XX wieku. Kielce 2012 Wydaw. Uniw. Jana Kochanowskiego ss. 340, nlb. 2, il., sum.

253. WÓJCIK-ŁAGAN H.: Piłsudski i Ukraina w przekazie szkolnym w latach trzydziestych XX w. Przyczynek do kultu Marszałka. [W:] Mity i stereotypy w dziejach Polski i Ukrainy w XIX i XX wieku. Pod red. Andrzeja Czyżewskiego [i in.]. Łódź-Warszawa 2012 s. 346–361.

254. WRÓBLEWSKA Urszula: Oświata Tatarów w Drugiej Rzeczypospolitej. Warszawa 2012 Semper ss. 243, il., rez., sum.

255. WRÓBLEWSKA U.: Sytuacja oświatowa społeczności tatarskiej w Drugiej Rzeczypospolitej. *Klio*. Nr 21: 2012 s. 159–187.

256. ZAMOJSKA Dorota: „Królewskie szaty nauki”. Odbicie stosunków uniwersytetu i państwa w ceremoniale akademickim II Rzeczypospolitej (na przykładzie Uniwersytetu Warszawskiego). *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012 s. 167–187, sum.

5. Okres 1939–1945

257. CHMIELEWSKI Witold: Powstanie delegatur polskiej administracji szkolnej na uchodźstwie. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012 s. 35–53, sum.
Lata 1942–1945.

258. CHORAŻKI Marcin: Relacje dzieci ostatnich posiadaczy ziemskich województwa krakowskiego jako przykład źródeł kształtujących narrację historyczną o postawach ziemian

w okresie okupacji. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Folia 127: Studia Historica.* [T.] 12: 2012 s. 171–186, abstr.

259. [CZOCHRALSKA Irena]: Z kroniki Szkoły Powszechnej w Trzemesznie. Zapisy z roku 1945 autorstwa Ireny Czochrańskiej [od IX 1939 r.]. Przekazał do dr. Józef Zdunek. [W:] Krotoszyn i okolice. Opracowania i materiały źródłowe. Praca zbiorowa. T. 5. Pod red. Józefa Zdunka. Krotoszyn-Wrocław 2009 s. 237–245.

260. „DUŻO trudu i dużo piękna w życiu internatu”. Z Domu Sierot Janusza Korczaka. [Wyd.] Marta Ciesielska. *Zagłada Żydów.* Nr 8: 2012 s. 291–302, abstr.

261. FARBISZEWSKA Zofia: Tajna oświata jako forma walki z okupantem w Chełmszczyźnie. *Rocznik Chełmski.* T. 16: 2012 s. 367–396.

262. GRĄDZKA Martyna: Przerwane dzieciństwo. Losy dzieci Żydowskiego Domu Sierot przy ul. Dietla 64 w Krakowie podczas okupacji niemieckiej. Engl. transl. by Katarzyna Szuster. Kraków 2012 Wydaw. Wysoki Zamek ss. 474, nlb. 1, VIII, il. IPN-KŚZpNP.
Tekst równol. pol., ang.

263. IMIOŁEK Irena: Tajne nauczanie w latach 1939–1945 w Dąbrowie Górniczej. [W:] *Zagłębiowskie szkice monograficzne. 1: Historia, kultura, oświata.* Red. Bolesław Ciepela i Jan Kmiotek. Będzin 2012 s. 48–55.

264. KOLBUSZEWSKA Daina: Dzieci z pociągu. Krotoszyn 1945. *Kronika Wielkopolski.* 2012 nr 3 s. 75–86.

265. ROUSSEAU Frédéric: Żydowskie dziecko z Warszawy. Historia pewnej fotografii. Przeł. Tomasz Swoboda. Gdańsk-Warszawa 2012 Wydaw. Słowo/obraz Terytoria; ŻIH ss. 253, nlb. 4, il. (Fotografia).

Fotografia chłopca z warszawskiego getta jako ikona holokaustu, od czasu II wojny światowej do współczesności.

266. RUDNICKI Jacek: Dzieci okupowanej Warszawy 1939–1945. Children in Warsaw during Nazi occupation 1939–1945. Szczecin 2011 ISPL Jacek Rudnicki ss. 103, il.

Tekst równol. pol., ang.

267. SPODZIEJA Ryszard: Moim domem był Gaukinderheim. Historia ofiar Lebensbornu. Jastrzębie-Zdrój 2012 Black Unicorn ss. 148, nlb. 1, il.

Germanizacja dzieci w czasie II wojny światowej.

268. STARACHOWICZ Zygmunt: Sonderaktion Krakau. Wspomnienia z akcji przeciwko profesorom uniwersyteckim w Krakowie (6–10 listopada 1939 roku). Wstęp i oprac. Katarzyna Starachowicz, Franciszek Wasyl. Gdańsk 2012 Oskar; Muzeum II Wojny Światowej ss. 70, tabl. 8, il.

Wspomnienia absolwenta Wydziału Prawa UJ (1914–1944), przypadkowo aresztowanego z pracownikami naukowymi.

269. STERKOWICZ Czesław: Szkolnictwo jawne i tajne w powiecie Dąbrowa Tarnowska w latach 1939–1945. Tarnów 2012 Zarząd Oddz. ZNP; Zakłady Graf. Drukarz ss. 270, il.

270. TAJNE nauczanie w powiecie skierniewickim w czasie okupacji. Ośrodki tajnego nauczania w powiecie skierniewickim 1939–1945. Oprac. zespół Urszula Adamczyk [i in.]; pod kierownictwem U. Adamczyk i Włodzimierza Kamińskiego. Skierniewice 2012 Sigma ss. 141, tabl. 2, il. ZNP. Oddz. Pow. w Skierniewicach.

Zawiera też wspomnienia.

271. WITKOWSKA-KRYCH Agnieszka: Pamiętnik Janusza Korczaka oraz wojenne źródła pochodzące z Domu Sierot. Jak przetrwały? *Zagłada Żydów*. Nr 8: 2012 s. 323–327, abstr.

6. Okres 1945–1989

272. ALEKSANDER-SZCZELINOWA Janina: Sięgnijmy do wspomnień. Początki powojennego szkolnictwa średniego w Muszynie. *Almanach Muszyny*. [R. 20]: 2010 s. 341–349.

273. BAKOŃ Edyta: Studencki maj 1988 w Lublinie. *Kwarta*. Nr 2: 2012 s. 68–75.

274. BARTCZAK Anna: Szkolnictwo żydowskie w Szczecinie w latach 1946–1969. [W:] Adlojada. Szczecińskie pasaże. Red. Jaromir Brejdek, Dariusz Kacprzak, Beata Małgorzata Wolska. Szczecin 2012 s. 71–99.

275. BATOROWICZ-WOŁOWIEC Katarzyna: Działania Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa na terenie szkół wyższych we Wrocławiu w latach 1945–1956. [W:] Urząd Bezpieczeństwa na Dolnym Śląsku 1944–1956. Z badań nad organizacją i działalnością aparatu bezpieczeństwa. Red. Robert Klementowski, Krzysztof Szwagrzyk. Wrocław 2012 s. 291–315.

276. BĄDKOWSKI Artur: Komitet Wojewódzki PZPR w Poznaniu wobec szkolnictwa wyższego i środowiska naukowego w latach 1948–1990. [W:] Partia komunistyczna w Polsce. Struktury, ludzie, dokumentacja. Pod red. Dariusza Magiera. Lublin-Radzyń Podlaski 2012 s. 201–209.

277. BIESIADECKA Elżbieta: Edukacja historyczna na forum Wszechnicy Radiowej (1948–1954). [W:] Od Lwówka Śląskiego do Lwowa. Studia i materiały z dziejów południowej Polski. Pod red. Zdzisława Budzyńskiego. Rzeszów 2012 s. 220–231.

278. BOBER Sabina: Walka o utrzymanie nauczania religii w szkołach w okresie Polski Ludowej. *Studia Elckie*. [T.] 14: 2012 s. 189–200, sum.

279. BOBIK Bogumiła: Szkolnictwo w Bytomiu w pierwszych latach powojennych. [W:] Bytom w cieniu dwóch totalitaryzmów. Szkice z dziejów miasta 1933–1989. Pod red. Sebastianą Rosenbauma. Katowice 2012 s. 205–228.

280. CHABROS Ewa: Działania Wydziału V WUBP we Wrocławiu wobec szkolnictwa i oświaty. [W:] Urząd Bezpieczeństwa na Dolnym Śląsku 1944–1956. Z badań nad organizacją i działalnością aparatu bezpieczeństwa. Red. Robert Klementowski, Krzysztof Szwagrzyk. Wrocław 2012 s. 316–329.

281. CHMIELEWSKI Witold: Kształcenie katechetek dla przedszkoli w Instytucie Katolickim we Wrocławiu. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 101–108.
Lata 1945–1958.

282. CHMIELEWSKI W.: Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Być nauczycielem w PRL-u”, Gdańsk, 26–27 kwietnia 2012 roku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 3/4 s. 186–192.

283. CUDZOZIEMCY w Warszawie 1945–1989. Studia i materiały. Pod red. nauk. Patryka Pleskota. Warszawa 2012 IPN-KŚZpNP ss. 415, nlb. 1. IPN-KŚZpNP.

Z treści: Pleskot Patryk: Zagraniczni studenci w stalinowskiej Warszawie s. 13–26; Krzywicki Andrzej: Cudzoziemcy i Polacy na V Światowym Festiwalu Młodzieży i Studentów o Pokój i Przyjaźń – Warszawa, 1955 r. s. 27–40; Gasztold-Señ Przemysław: Arabscy studenci w Warszawie po 1956 r. s. 41–72.

284. DOROSZEWSKI Jerzy: Średnie szkoły rolnicze na Lubelszczyźnie w latach 1944–1948. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 101–108.

285. DURKA Jarosław: Działalność Wydziału Nauki i Oświaty (Nauki, Oświaty i Kultury) Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Częstochowie w latach 1975–1990 w świetle planów pracy i sprawozdań. [W:] Partia komunistyczna w Polsce. Struktury, ludzie, dokumentacja. Pod red. Dariusza Magiera. Lublin-Radzyń Podlaski 2012 s. 211–271.

286. DZIECI, młodzież i studenci na Ziemiach Zachodnich po II wojnie światowej. Pod red. Wojciecha Kucharskiego, Grzegorza Straucholda. Wrocław-Warszawa 2012 Ośr. Pamięć i Przyszłość; IPN-KŚZpNP ss. 288, il., sum., Zsfg. (Konferencje Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”; t. 3).

Treść: Kucharski W., Strauchold G.: Wstęp s. 7–8; Strauchold G.: Wysiłki (re)polonizacyjne wobec młodzieży rodzimej na „odzyskanym” Górnym Śląsku w drugiej połowie lat 40. XX wieku s. 9–22; Ligarski Sebastian: Los dzieci na Ziemiach Zachodnich w świetle ogłoszeń drobnych „Pioniera”, „Słowa Polskiego” i „Kuriera Szczecińskiego” w latach 1945–1949 s. 23–32; Szwagrzyk Krzysztof: Dziecko skazańca s. 33–42; Misiejuk Dariusz: Młodzież głubczycka wobec ZMP s. 43–60; Palczyński Michał: Wykorzystanie gospodarce młodzieży w brygadach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” na Dolnym Śląsku w latach 1948–1955 s. 61–85; Sroka Piotr: Wypoczynek dzieci i młodzieży na Dolnym Śląsku w latach 1945–1956 s. 87–96; Lewandowska Izabela: Młodzież wobec zabytków Warmii i Mazur w okresie Polski Ludowej s. 97–114; Kucharski W.: Tadeusz Wyrwalski [1923–2004], twórca Woodcraftu we Wrocławiu – zarys biografii s. 115–143; Błaszowski Bartłomiej: „Harcownicy” z Wrocławia i ich „Harcownik”. [5. Wrocławska Konna Drużyna Starszoharcerska i jej czasopismo] s. 145–164; Popińska Jolanta: Fenomen kultury studenckiej w czasach PRL na przykładzie Uniwersytetu Wrocławskiego (wprowadzenie do tematyki lat 50., 60. i 70. XX w.) s. 165–172; Rudka Szczepan: Katolickie Zrzeszenie Studentów Politechniki Wrocławskiej – historia rejestracji s. 173–177; Dworaczek Kamil: W obawie przed prowokacją. Marsze w obronie więźniów politycznych (przykład Ziemi Zachodnich) s. 179–190; Jezusek Wojciech: Organy Bezpieczeństwa wobec duszpasterstw akademickich Wrocławia w latach 1946–1989 – zarys problemu s. 191–205; Kowal Grzegorz: Uczniowie szkół średnich internowani w Grodkowie s. 207–215; Mutor Marek: Zawiszacy we Wrocławiu. Początki środowiska Skautów Europy w stolicy Dolnego Śląska s. 217–226; Techmańska Barbara: Wybrane problemy młodzieży Zagłębia Miedziowego w okresie transformacji (1989–1993) w świetle lokalnej prasy s. 227–242; Skotnicka Małgorzata: Współczesne wrocławskie imprezy kulturalne dla młodzieży organizowane w latach 2000–2010 s. 243–254; Jerie Andrzej: Młodzi mieszkańcy Dolnego Śląska jako konsumenci mediów – na podstawie badań z 2006 r. s. 255–262.

287. GRABOWSKI Maciej: Festiwal Młodzieży i Studentów w Warszawie w 1955 r. na terenie powiatu grajewskiego. *Echa Przyszłości. Grajewski Rocznik Historyczny*. T. 1: 2012 s. 90–107.

288. GRABOWSKI M.: Powiatowa Komisja Weryfikacyjna przy Inspektoracie Oświaty Oddział w Grajewie w 1945 roku – geneza, działalność, następstwa. *Echa Przyszłości. Grajewski Rocznik Historyczny*. T. 1: 2012 s. 61–75.

289. GUTOWSKA Monika: „Z tow. Gomułką i z Bogiem dojdziemy do celu”. Powrót nauczania religii do szkół w województwie gdańskim w wyniku „odwilży” 1956 roku. [W:] Szkice z życia codziennego w Gdańsku w latach 1945–1989. Pod red. Grzegorza Berendta i Edmunda Kizika. Gdańsk 2012 s. 82–94.

290. HOSZOWSKA Mariola: Praktyka nauczania historii w szkołach średnich ogólnokształcących (1956–1966). [W:] Od Lwówka Śląskiego do Lwowa. Studia i materiały z dziejów południowej Polski. Pod red. Zdzisława Budzyńskiego. Rzeszów 2012 s. 232–245.

291. JAMROŻEK Mirosław: Od izby zatrzymań do policyjnej izby dziecka. (Studium monograficzne). Kielce 2012 Wszechnica Świętokrzyska ss. 154, il., sum. (Prace Wszechnicy Świętokrzyskiej; nr 150).

Przestępczość nieletnich i młodocianych od 1945 r.

292. JAWORSKI Wojciech: Żydowska oświata zawodowa na Górnym Śląsku w latach 1945–1967. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 209–219.
293. KAHL Edyta: Polityka oświatowa władz w procesie instalowania nowego ładu społecznego (1944–1948). *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 33–50, abstr.
294. KAHL E.: Sowietyzacja strukturalna i ideologiczna w kształceniu i doskonaleniu nauczycieli w latach 1948–1956. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 120–137.
295. KAHL E.: Władze państwowe wobec nauczycieli i ich przygotowania zawodowego po Październiku `56. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 154–170.
296. KAHL E.: Wzorzec nauczyciela i jego edukacja w polityce oświatowej władz państwowych w latach 1944–1948. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 68–84.
297. KAPICA Bartłomiej: Warszawscy wykładowcy Uniwersytetu Łatającego i Towarzystwa Kursów Naukowych w Poznaniu w latach 1977–1980. *Kronika Miasta Poznania*. [R. 80]: 2012 [nr] 1 s. 245–254.
298. KOTELUK Daniel: Rozdźwięk między administracją partyjno-państwową a społeczeństwem na tle katechizacji szkolnej w osadzie wiejskiej Czerwieńsk w powiecie zielonogórskim w latach 1952–1956. *Studia Zachodnie*. [T.] 14: 2012 s. 141–150, sum.
299. KOŻUCH Stefania: Ruch kulturalno-oświatowy w powiecie namysłowskim w XX-leciu Polski Ludowej. Namysłów 2012 Namisłavia Tadeusz Wincewicz i S-ka ss. 80, il. Tow. Miłośn. Ziemi Namysłowskiej. (Zeszyty Historyczne; t. 2).
Lata 1945–1964.
300. KRAWCZYK Jerzy: Wyższa Szkoła Nauk Społecznych Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego w Krakowie 1946–1951. *Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych*. T. 64: 2011 s. 41–55, sum.
301. KUFEL Robert Romuald: Internat biskupi i Małe Seminarium Duchowne we Wschowie (1946–1956). Zielona Góra 2012 Agencja Wydaw. „PDN” ss. 180, il.
302. LUSEK Joanna: Strategie wychowania a poczucie bezpieczeństwa w latach 1971–1981. [W:] Poczucie bezpieczeństwa obywateli państw Europy Środkowej w latach 1971–1981. Zbiór studiów. Red. nauk. Joanna Farysej, Henryk Lisiak, Karol Siemaszko. Poznań 2012 s. 33–47.
303. ŁAGODOWSKI Waldemar, Wróblewska Alina: Stosunek młodzieży wojskowej do ideałów wychowania realizowanych w dekadzie gierkowskiej (narracja świadka). [W:] Poczucie bezpieczeństwa obywateli państw Europy Środkowej w latach 1971–1981. Zbiór studiów. Red. nauk. Joanna Farysej, Henryk Lisiak, Karol Siemaszko. Poznań 2012 s. 23–31.
304. MANIA Elżbieta: Znaczenie POP PZPR w procesie sowietyzacji uczelni (1948–1956). Przypadek Uniwersytetu Poznańskiego. [W:] Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2011. Referaty. Pod red. Przemysława Gasztolda-Senia i Łukasza Kamińskiego. Warszawa 2012 s. 19–30.
305. MICHALSKI Andrzej: Etapy rozwoju wyższych uczelni muzycznych w Polsce w latach 1945–1964. Walka o światopogląd studentów wyższych szkół muzycznych w Polsce w latach 1945–1964. Cz. V. [W:] Historyczne i współczesne aspekty badań nad kulturą muzyczną i poezją. Zbiór rozpraw. Pod red. Beaty Bonny. Bydgoszcz 2012 s. 7–19.
306. MIROSZEWSKI Kazimierz: Szkolnictwo-oświata. [W:] Historia Czeladzi. Praca zbiorowa. T. 2. Pod red. Jana Drabiny. Czeladź 2012 s. 329–346.

307. MŁYNARCZYK-TOMCZYK Anita: Strajki szkolne na ziemiach polskich na początku XX wieku w historiografii i edukacji historycznej PRL. [W:] *Wieś i ruch ludowy w Polsce i Europie*. T. 1: W kręgu historii i tradycji. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa 2012 s. 63–75.

308. OSIŃSKI Zbigniew: Postawy nauczycieli Lubelszczyzny wobec władzy i ustroju w latach 1957–1989. *Pamięć i Sprawiedliwość*. [Nr] 19: 2012 s. 303–323, sum.

309. PACIOREK Magdalena: Rekrutacja studentów na wydziały lekarskie w drugiej połowie lat 40. i 50. XX w. elementem polityki władz państwowych wobec inteligencji. *Medycyna Nowożytna*. T. 18: 2012 z. 1/2 s. 219–234, sum.

310. PAŃKO Elżbieta: Początki szkolnictwa polskiego po II wojnie światowej w Elku. *Rocznik Elcki*. T. 6: 2009 s. 75–85.

311. PIETRASIEWICZ Tomasz: Edukacyjne i animatorskie działania w regionie lubelskim prowadzone przez Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”. Lublin 2012 Ośr. „Brama Grodzka – Teatr NN” ss. 116, nlb. 20, il. (Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”; t. 8).

312. PRZYBYSZ Mateusz: Propaganda czy historia? Obraz dziejów Polski w nauczaniu szkolnym w okresie stalinowskim (M[aria] Dłuska, J[anina] Schoenbrenner, „Historia dla klasy IV”). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 138–153.

313. RADZISZEWSKA Maria: Życie codzienne nauczycieli szkół powszechnych w Okręgu Mazurskim w świetle wspomnień i pamiętników. (Cz. 1). *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr]: 27 2011 [dr.:] 2012 s. 71–86, sum.

Toż. (Cz. 2). *Tamże*. [Nr] 28: 2012 ss. 129–144.

314. ROBAK Marek: „Szlakiem Tysiąclecia” – smutny koniec pisma historycznego. Wspomnienia. *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny*. Nr 19: 2012 s. 415–421.

Pismo uczniów I LO w Gorzowie Wielkopolskim, 1978 r.

315. SADOWSKA Joanna: Oficjalne kontakty międzynarodowe młodzieży w PRL-u. *Studia Podlaskie*. T. 20: 2012 s. 225–244, abstr., rez.

316. SKONIECZNY Tomasz: Dzieje szkolnictwa gromady Mścice (1954–1972) na tle przemian oświatowych. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 101–125, abstr.

317. SNOCH Bogdan: Szkoły zawodowe w Częstochowie i powiecie w dwudziestoleciu powojennym (1945–1965). *Zarys. Almanach Częstochowy*. [T. 25]: 2012 s. 179–186.

318. STACHOWSKI Bogusław: Życie nie jest sielanką. Gdynia 2012 *Novae Res – Wydaw. Innowacyjne* ss. 598, nlb. 3, il.

Wspomnienia autora (ur. 1950) z dzieciństwa spędzonego w Kamyku oraz nauki w Zasadniczej Szkole Zawodowej w Łapanowie w klasie ślusarsko-kowalskiej.

319. SYCHOWICZ Krzysztof: Okólnik nr 26 Ministerstwa Oświaty z 4 sierpnia 1958 roku i jego realizacja w powiecie augustowskim, sejneńskim i suwalskim. *Rocznik Augustowsko-Suwalski*. T. 10: 2010 s. 111–120.

320. SZMIT Mikołaj: Socrealistyczna literatura dla dzieci i młodzieży w świetle prasy społeczno-literackiej w Polsce w latach 1949–1953. *Res Historica*. Nr 34: 2012 s. 121–134, sum.

321. ŚWIĘTOCHOWSKA-BOBOWIK Emilia: Metody indoktrynacji młodzieży szkolnej przez władze komunistyczne w latach 1945–1956. Zarys problematyki. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 85–102.

322. WĄSOWICZ Jarosław: Kościół w Gdańsku wobec niezależnych środowisk młodzieżowych w latach 80. XX w. *Studia Gdańskie*. T. 31: 2012 s. 177–194.

323. WĄSOWICZ J.: Propaganda prasowa wobec zaangażowania młodzieży w Gdańsku w niezależne inicjatywy po wprowadzeniu stanu wojennego. [W:] Stan wojenny. Analizy, hipotezy, komentarze. Pod red. Marka Żukowskiego. Koszalin 2012 s. 165–178.

324. WOJCIECHOWSKA Dorota, Kwiatkowska Małgorzata, Wróblewska Anna: Oświata powojenna w Butrynach. [W:] Trwanie Warmii. 600 lat Butryn. Pod red. Izabeli Lewandowskiej. Purda-Olsztyn 2012 s. 79–90.

325. WOJCIESZYK Elżbieta: Duszpasterstwo młodzieży Archidiecezji Poznańskiej w latach 1945–1989. Poznań 2012 Inst. Studiów Kościelnych Lubrascianum ss. 370, il. Inst. Studiów Kościelnych Lubrascianum w Poznaniu. (Studia i Materiały; t. 2).

326. WOJECKA Anna: Wokół strajku o krzyże w Zespole Szkół Zawodowych we Włoszczowie w 1984 roku. Przykład opozycji lokalnego społeczeństwa wobec władzy komunistycznej. Włoszczowa 2012 Drukarnia Kontur ss. 140, il.

327. WOŹNICZKA Zygmunt: Szkolnictwo po II wojnie światowej. [W:] Katowice. Środowisko, dzieje, kultura, język i społeczeństwo. T. 1. Pod red. Antoniego Barciaka, Ewy Chojeckiej, Sylwestra Fertacza. Katowice 2012 s. 580–587.

328. WRONA Izabela: Szkolnictwo zawodowe w Częstochowie w latach 1945–1989. Zarys problematyki. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 87–100, abstr.

329. ZAWADKA Katarzyna: Partia a oświata w latach 1949–1956 na przykładzie Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Lublinie. [W:] Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2011. Referaty. Pod red. Przemysława Gasztołda-Senia i Łukasza Kamińskiego. Warszawa 2012 s. 31–41.

330. ZYBAJŁO Maciej: Początki oświaty w powiecie człuchowskim – rok szkolny 1945/46. *Szkice Człuchowskie*. T. 7: 2012 nr 14/15 s. 121–128.

7. Okres 1989–2012

331. CZOP Edyta: Oświata i szkolnictwo wyższe. [W:] Dzieje Ropczyc u schyłku PRL i w III Rzeczypospolitej. Red. nauk. Włodzimierz Bonusiak. Rzeszów 2012 s. 319–374.

332. DĄBEK Jerzy: Działania wychowawczo-duszpasterskie w diecezji sandomierskiej w latach 1992–2007. *Studia Sandomierskie*. T. 19: 2012 nr 2 s. 101–120, sum.

333. KOWALSKI Wiesław: Wioski Dziecięce SOS w systemie opieki zastępczej w Polsce. Lublin 2011 Innovatio Press Wydaw. Nauk. Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji ss. 352. (Monografie Wydziału Pedagogiki i Psychologii Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie).

Rec.: Doroszewski Jerzy, *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 189–190.

334. LECHÓW Wojciech: Próba bilansu. 20 lat nauczania religii w szkole. *Studia Paradyskie*. T. 21: 2011 s. 69–81, sum.
335. MAGIER Dariusz: Kuratorium Oświaty w Białej Podlaskiej (1990–1998) – zarys dziejów ustrojowych i spuścizna aktowa. *Rocznik Białskopodlaski*. T. 20: 2012 s. 323–333, sum.
336. MICHALSKI Łukasz: Kronika zaniechań – polityka państwa polskiego wobec szkolnej edukacji historycznej w latach 1989–2005. *Glaukopis*. Nr 19/20: 2010 s. 117–142.
337. ORDYŁOWSKI Marek, Szymański Leonard: Miejsce szkolnej kultury fizycznej w polskim systemie oświatowym lat 1990–2004 ze szczególnym uwzględnieniem środowiska wiejskiego. [W:] *Wieś i ruch ludowy w Polsce i Europie*. T. 2: Idee, organizacje, środowisko. Red. nauk. Franciszek Kampka, Stanisław Stępa. Warszawa 2012 s. 413–437.
338. UDANA dekada. Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe w Polsce 1998–2008. Red. Janusz S. Gruchała. Ciecchanów-Krosno 2008 Konferencja Rektorów Publ. Szkół Zawodowych; Państw. Wyższa Szkoła Zawodowa ss. 250, nlb. 2, il.
339. WASZEK Agata: Edukacja informatyczna w polskim szkolnictwie podstawowym i gimnazjalnym w latach 1990–2007. Toruń 2012 Adam Marszałek ss. 439, il. (Multimedialna Biblioteka Pedagogiczna).
340. WRZEŚNIEWSKA-PIETRZAK Marta: Miało być odłotowo, czadowo, bojowo... Język i świat czasopism szkolnych na tle pism młodzieżowych. Poznań 2012 Wydaw. Poznańskie Studia Polonistyczne ss. 213. (Biblioteczka Poznańskich Studiów Polonistycznych Serii Językoznawczej; nr 43) (Prace Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza).

8. Oświata polonijna

341. CHWASTYK-KOWALCZYK Jolanta: Możliwości edukacyjne Polaków na Wyspach Brytyjskich w świetle doniesień londyńskiego organu pokolenia niezłomnych – „Dziennika Polskiego” i „Dziennika Żołnierza”. [W:] *Wojskowość, bezpieczeństwo, wychowanie. Księga jubileuszowa profesora Lecha Wyszczelkiego w 70. rocznicę urodzin*. T. 2. Red. nauk. Aneta Niewęłowska. Siedlce 2012 s. 330–339.
342. GAŚSIOROWSKI Andrzej: Z dziejów szkolnictwa polskiego na Łotwie w okresie międzywojennym. *Przegląd Wschodni*. T. 11: 2009 z. 1 s. 145–155, sum. s. 14.
343. GAŚSIOROWSKI Jakub: The story of the graduates of the Polish School of Medicine at the University of Edinburgh 1941–1949. Transl. by Eve and Zbigniew Sobol. Szczecin 2012 Publisher of the Pomeranian Medical Univ. ss. 265, nlb. 1.
344. KAMILEWICZ-RUCIŃSKA Danuta: Być nauczycielem Polakiem na Litwie. Kształcenie w języku polskim nauczycieli wczesnej edukacji (1945–2000). Olsztyn 2010 Studio Poligrafii Komputerowej „SQL” ss. 215, nlb. 1, il. (Biblioteka Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego; nr 60).
345. KANIEWSKI Przemysław: Polska Szkoła Architektury w Wielkiej Brytanii (1942–1954). *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*. T. 51: 2006 s. 98–106.
Przy Uniwersytecie w Liverpool.

346. KOSTUCH Martyna: Funkcjonowanie, problemy dydaktyczne oraz finansowe Gimnazjum Polskiego im. Henryka Sienkiewicza w Harbinie. *Ślupskie Studia Historyczne*. Nr 18: 2012 s. 177–194, sum.

W Mandzurii, l. 1915–1944.

347. KUKLA Wiesław: Harcerskie gazetki internetowe wydawane na obczyźnie. *Przegląd Polsko-Polonijny*. Nr 3: 2012 s. 301–311, sum.

348. KUKLA W., Miszczuk Marian: Harcerska działalność wydawnicza w Europie, Azji, Ameryce Południowej od 1912 roku. Zarys dziejów wraz z bibliografią. Warszawa 2012 Marian Miszczuk Wydaw. Tomiko ss. 199. (Dzieje Harcerskich Wydawnictw Polonijnych i Emigracyjnych; t. 7).

349. KULESIEWICZ Zygmunt: Polonijna Kazachiada. Piła 2012 Media Zet Zuzanna Przeworska ss. 287, nlb. 1, il.

Wspomnienia nauczyciela języka polskiego o pracy w miejscowości Szortandy w Kazachstanie, l. 1991–1995.

350. MEISSNER Roman K.: Wydział Lekarski Pierwszego Uniwersytetu Syberyjskiego do 1900 roku ze szczególnym uwzględnieniem Polonii syberyjskiej. *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Nr 16: 2011 s. 49–65, sum.

351. STUDIA z dziejów harcerstwa na obczyźnie (1912–1946). Pod red. Sylwii Łopato, Leonarda Nowaka i Marka Szczerbińskiego. Gorzów Wielkopolski 2012 Krzysztof Wasilewski ss. 398, il. Zamiejscowy Wyd. Kultury Fizycznej Poznańskiej AWF w Gorzowie Wielkopolskim.

Z treści: Łopato S., Nowak L., Szczerbiński M.: Wstęp s. 9–10; Szczerbiński M., Wasilewski Krzysztof: Stan badań dziejów harcerstwa poza granicami Polski s. 15–26; Piotrowska Monika, Wasilewski K.: Geneza i rozwój harcerstwa wśród Polaków na obczyźnie w latach 1912–1918 s. 27–59; Szczerbiński M., Wasilewski K.: Działalność harcerstwa w zbiorowościach polonijnych w latach 1919–1939 s. 61–164; Łopato S., Piotrowska M.: Harcerstwo na obczyźnie po wrześniu 1939 roku s. 165–228; Karpiński Dariusz, Łopato S., Piotrowska M.: Działalność harcerstwa poza Polską w pierwszym okresie po zakończeniu drugiej wojny światowej (czerwiec 1945 – marzec 1947) s. 229–284; Januła Eugeniusz: Udział harcerzy w działaniach Armii „Kraków” w kampanii wrześniowej 1939 roku s. 287–303; Łopato S., Piotrowska M.: Relacje między harcerstwem na obczyźnie a harcerstwem w okupowanej Polsce (1939–1945) s. 305–312; Nir Roman: Harcerstwo polskie na obczyźnie w latach 1967–1970 w świetle sprawozdania harcmistrza Ryszarda Kaczorowskiego s. 313–339; Biedrzyńska-Sudoł Magdalena, Sudoł Adam: Źródła do dziejów harcerstwa na obczyźnie w zbiorach Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy s. 341–355; Aneks s. 371–382.

III. DZIEJE SZKÓŁ RÓŻNYCH STOPNI

1. Szkoły podstawowe i zakłady wychowawcze

352. BADOWSKA Anna, Dorota Starościak: Historia Państwowego Domu Dziecka nr 5 na Stawowiu przy ulicy Stalina 618 w Sopocie. *Rocznik Sopocki*. R. 23: 2012 s. 17–32.
Lata 1945–1954.

353. BARTUSIAK Adam: Jubileusz 30-lecia Ogniska Pracy Pozaszkolnej w Muszynie. *Almanach Muszynny*. [R. 20]: 2010 s. 379–383.
W l. 1978–2009.

354. BAZANOWSKA Noemi: To był mój dom. Żydowski Dom Dziecka w Krakowie w latach 1945–1957. Kraków-Warszawa 2011 Księg. Akademicka; ŻIH ss. 176, nlb. 4, tabl. 24.

355. CZAPLIŃSKI Marek Paweł: Sierociniec żydowski w Rybniku w latach 1893–1922. [W:] Żydzi na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku. Praca zbiorowa. Pod red. Barbary Kalinowskiej-Wójcik i Dawida Kellera. Rybnik-Katowice 2012 s. 99–134.

356. CZOSNYKA Mieczysław: Szkoła Podstawowa im. Ojca św. Jana Pawła II w Łęgu Tarnowskim. 150 lat historii i tradycji 1862–2012. Łęg Tarnowski-Tuchów 2012 Stow. Przyj. Łęgu Tarnowskiego; Mała Poligrafia Redemptorystów ss. 336, tabl. 24, il., sum., Zsfg.

357. [DWADZIEŚCIA] 20 lat minęło... 20 Jahre sind vorbei... Kościan 2010 Przeds. Wydawniczo-Usługowe Tęcza ss. 46, tabl. 24, il.

Tekst równol. pol., niem.

Wspomnienia dot. wymiany młodzieży między Comenius-Schule Duisburg a Szkołą Podstawową im. Tadeusza Kościuszki w Racocie.

358. GIZA Katarzyna: Społeczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Józefa Piłsudskiego w Krakowie i jej związki z Ryszardem Kaczorowskim Prezydentem RP na uchodźstwie. Kraków 2012 Zespół Szkół Społ. nr 1 ss. 95, il.

W III RP.

359. HISTORIA szkoły. [W:] Juszczyń. Monografia. Juszczyń-Białystok 2012 s. 101–132.

360. HISTORIA Szkoły Podstawowej im. Batalionów Chłopskich w Jaślikowie latach 1912–2012. Pod red. Marty Fyk. Chełm 2012 TAWA Taurogiński Waldemar ss. 135, il.

361. HISTORIA szkoły w Grzechyni. [W:] Monografia Grzechyni. Praca zbior. pod kierunkiem Krystyny Białończyk. Grzechynia-Białystok 2012 s. 93–130.

362. KASPRZYCKI Lesław: Historia Szkoły Podstawowej nr 3 (od 1999 r. nr 2) w Bolesławcu. *Rocznik Bolesławiecki*. T. 4: 2011 [dr.:] 2012 s. 51–56.

Lata 1956–2011.

363. KASZOWSKA Elżbieta: Raciborsko. Przeszłość i teraźniejszość. 120 lat Szkoły Podstawowej 1892–2012. Raciborsko-Wieliczka 2012 Pow. i Miej. Bibl. Publ. ss. 19, nlb. 1, tabl. 4, il.

364. KMIECIK Agnieszka, Baumann-Borowicz Agnieszka: Historia Szkoły Podstawowej w Modrzu (1825–2012). Poznań 2012 Ars Nova ss. 102, nlb. 1, il.

365. KOSMA Ewelina: Szkoła powszechna w Tychach – rozwój szkoły i jej funkcjonowanie do 1939 roku w świetle informacji z kroniki szkoły. [W:] Wokół tyskiego rynku. Z historii Tychów do 1939 roku. Pod red. Marii Lipok-Bierwiazzonek i Agnieszki Ociepy. Tychy 2012 s. 23–42.

366. „KRAUZÓWKA”. Szkoła Podstawowa w Zalesiu Dolnym we wspomnieniach, dokumentach i fotografiach. Praca zbiorowa. Pod red. Miry Walczykowskiej; teksty Barbara Ignaczak [i in.]. Zalesie Dolne-Piaseczno 2012 Tow. Przyj. Zalesia Dolnego ss. 200, il.

Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Ewy Krauze, XX–XXI w.

367. KRONIKA Szkoły Podstawowej w Dębowcu. Oprac. Irena Sołoducha. Gdynia 2012 na zlec. Urząd Gm. ss. 55, nlb. 1, il.

368. MAJAK-REBIZANT Maria: Przedszkole Samorządowe nr 5 w Tomaszowie Lubelskim 1982–2012. Tomaszów Lubelski 2012 Przedszkole Samorządowe nr 5 im. Krasnala Hałabały ss. 82, il.

369. NASZA historia – 50 lat Szkoły Podstawowej nr 52 im. dr Ireny Białówny w Białymstoku. Zespół red. Beata Borys [i in.]. Białystok 2012 Buk ss. 58, nlb. 1, il.

370. NOWAKOWSKI Andrzej: Zarys dziejów szkolnictwa w Ryczowie. W 175-lecie powstania szkoły w Ryczowie (1837–2012). Rzeszów-Tomice 2012 Scal-Bis ss. 152, il., sum., Zsfg.

371. PRZYWOŁAĆ wspomnienia... Historia szkoły w Wysokiej. [Aut.] Anna Makuch [i in.]. Wysoka 2012 Szkoła Podst. ss. 176, il.
XIX–XXI w.

372. SLADEK Aleksandra: Dzieje Szkoły Podstawowej w Rusinowicach na przestrzeni wieków. Edukacja w Szkole Podstawowej w Rusinowicach w latach 1802–2010. Chorzów 2012 Zakł. Usług Poligraficznych „Graf” ss. 128, il.

373. SOBIESIAK Aleksandra: Dzieje Szkoły Podstawowej im. Czesława Tańskiego w Janowie Podlaskim. Janów Podlaski 2012 Szkoła Podstawowa im. Czesława Tańskiego ss. 138, il.
XIX–XX w.

374. [STO] 100 lat Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego we Władysławowie. Zespół red. Piotr Szewczyński [i in.]. Poznań 2012 JM Stefko, Małgorzata Stefko i Synowie ss. 139, nlb. 5, il.

375. [TRZYDZIEŚCI] 30 lat Szkoły Podstawowej nr 13 w Gorzowie Wlkp., 2012. Red. tekstów Molska Lidia, Traczyńska Małgorzata. Gorzów Wlkp. 2012 Zespół Szkół nr 13; Druk. Sonar ss. 148, il.

376. WCZORAJ, dziś i jutro. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy 1922–2012. Red. prowadzący Grażyna Krupowicz. Siedlce 2012 Specjalny Ośr. Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej ss. 104, il. Specjalny Ośr. Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej. W Siedlcach.

377. WITKOWSKI Rafał: Dzieje szkoły powszechnej na Ławicy. *Kronika Miasta Poznania*. [R. 80]: 2012 [nr] 2 s. 94–124.

378. WSPOMNIENIA mieszkańców Czarnowa. Red. Magdalena Kowaleczko. Górzycy-Gorzów Wlkp. 2012 Urząd Gm.; Drukarnia Sonar ss. 40, il.
Dzieje wsi i szkoły w okresie PRL i III RP na podstawie wspomnień mieszkańców.

379. ZARĘBA Beata, Leszczyńska-Niedrygós Katarzyna, Wolna Ewa: Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Piłsudskiego w Żytniowie. [W:] Siedem wieków Żytniowa 1312–2012. Praca zbior. pod red. Grzegorza Pucki. Rudniki 2012 s. 177–198.

2. Szkoły ponadpodstawowe ogólnokształcące

380. BARASIŃSKA Barbara: Z dziejów I Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława Broniewskiego w Bełchatowie. Żelów 2008 Marland 2 ss. 139, nlb. 2, il.

381. BEDNARSKI Damian: Likwidacja Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego Sióstr Urszulanek w Rybniku w 1953 r. [W:] Represje wobec żeńskich zgromadzeń zakonnych w PRL. Zagadnienia wybrane. Red. Jerzy Myszor i Adam Dziurok. Katowice 2012 s. 95–108.

382. CHOJNICCY filomaci. Sincere et corda. Red. nac. Paweł Boczek. Chojnice 2012 Hegard ss. 111, il.

LO im. Filomatów Chojnickich, XVII–XXI w.

383. CÓŻ kiedy wspomnisz... Szkice z dziejów Gimnazjum i Liceum im. Jana Kochanowskiego w Radomiu 1912–2012. Pod red. Zbigniewa Wieczorka i Adama Duszyka. Radom 2012 Wydaw. Nauk. Inst. Technologii Eksploatacji – Państw. Inst. Badawczy ss. 622, il.

384. CZOSNYKA Mieczysław: Partyń – pałac w Łęgu Tarnowskim. Historia i współczesność. Publiczne Gimnazjum im. Rodzin Męcińskich i Zborowskich. Łęg Tarnowski 2011 Publ. Gimnazjum ss. 163, tabl. 24, il., sum., Zsfg.

XVIII–XXI w.

385. DZIEDZICTWO – współczesność. T. 3. Koncepcja i oprac. publ. Anna Ufniarz. Chełm 2011 Wydaw. TaWa Taurogiński Waldemar; na zlec. IV LO ss. 135, nlb. 1, il. IV LO im. Doktor Jadwigi Młodowskiej w Chełmie.

IV LO im. dr Jadwigi Młodowskiej w Chełmie i inne szkoły znajdujące się wcześniej w jego budynku, l. 1919–2011; zawiera też wspomnienia nauczycieli i absolwentów.

T. 1. 2000.

386. DZIESZYŃSKI Ryszard: Złota klasa. Kraków 2011 Tow. Słowaków w Polsce ss. 115, nlb. 7, il.

Antologia wspomnień uczniów V LO im. Augusta Witkowskiego w Krakowie z okresu PRL.

387. [DZIEWIĘDZIESIĘCIOPIĘCIOLECIE] 95-LECIE Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim 1917–2012. Oprac. tekstów Irena Ołtuszyk [i in.]; wybór wspomnień Marianna Stopyra-Gardiasz. Tomaszów Lubelski 2012 Zespół Szkół nr 1 im. Bartosza Głowackiego ss. 243, il.

388. FRODYMA Mariusz: Chodziłem do „Słowaka”. *Rocznik Przemyski*. T. 48: 2012 z. 4 s. 163–169, sum.

Wspomnienia z nauki w I LO im. J. Słowackiego w l. 1967–1971.

389. GALERIA portretów I Liceum Ogólnokształcącego w Ostrowie Wielkopolskim. Pod red. Marka Lewickiego. Ostrów Wielkopolski 2012 Stow. Wychowanków „Alma Mater Ostroviensis” I Liceum Ogólnokształcącego im. ks. Jana Kompały i Wojciecha Lipskiego ss. 76, il.

Treść: Lewicki M.: Wstęp s. 3–4; Alma Mater Ostroviensis – zarys historii szkoły s. 5–10; Galeria portretów s. 11–69; Autorzy portretów s. 70–74.

XIX–XXI w.

390. GIMNAZJUM i Liceum Ogólnokształcące im. Emilii Plater w Zalesiu Dolnym. Suplement 2012. Red. Andrzej Krychowski, Krystyna Osińska-Bruszevska, Bogumił Zieliński. Piaseczno-Zalesie Dolne 2012 Stow. Przyj. i Wychowanków Średniej Szkoły Ogólnokształcącej im. Emilii Plater ss. 277, nlb. 1, il.

Zawiera erratę do książki *Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. Emilii Plater w Zalesiu Dolnym* (Piaseczno-Zalesie Dolne 2009).

391. HISTORIA Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Strzyżowie. [W:] Ślady przeszłości. Sejmik Kultury Powiatu Strzyżowskiego w latach 2006–2012. Publikacja z okazji 100-lecia Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza w Strzyżowie. Strzyżów-Rzeszów 2012 s. 203–231.

392. KALINOWSKA-WITEK Barbara: Kartka z dziejów oświaty lubelskiej. Prywatne Żeńskie Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące Waławy Arciszowej w Lublinie (1912–1949). Lublin 2012 Wydaw. UMCS ss. 246, il.

393. KOMOLKA Mirosława: Miejskie gimnazjum i liceum żeńskie im. Marii Konopnickiej w Lesznie 1920–1950. *Rocznik Leszczyński*. T. 12: 2012 s. 119–170.

394. KOTLARCZYK Janusz: Nasza Klasa w naszej Starej Budzie i My potem. *Wadoviana*. Nr 15: 2012 s. 137–174.

Wspomnienia dot. nauki w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Marcina Wadowity w l. 1945–1949 i późniejszych zjazdów absolwentów.

395. KUBACZ Adam: Dzieje budynku Gimnazjum nr 13 w Bytomiu-Miechowicach i placówek szkolnych w nim funkcjonujących w latach (1910) 1913–2012. Bytom 2012 Tow. Miłośn. Bytomia ss. 207, il.

396. [OSIEMDZISIĄT] 80 LAT gdyńskiej „Dwójki”. [Aut.] Anna Bargielska, Monika Bruszevska-Głombiowska, Maria Stefanowska, Sylwia Westphal, Kazimiera Zaród, Maciej Żakiewicz. *Rocznik Gdyński*. Nr 23: 2011 s. 215–224.

II LO.

397. [PIĘDZIESIĄT] 50 LAT Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Krzywoustego w Kamieniu Pomorskim. Red. Ewa Milczarska. Szczecin 2012 Zapol Dmochowski, Sobczyk ss. 130, il.

XX–XXI w.

398. [PIĘDZIESIĄT] 50 LAT Zespołu Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie w Kostrzynie nad Odrą. Album pamiątkowy nauczycieli i absolwentów 1962–2012. Kostrzyn nad Odrą 2012 Region. Centrum Edukacji Ponadgimnazjalnej; Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie ss. 152, tabl. 64, il.

399. PIĘKNE 100 lat istnienia. Liceum Ogólnokształcące im. Oswalda Balzera w Zakopanem 1912–2012. Pod red. Małgorzaty Wnuk. Zakopane-Kraków 2012 Scriptum Tomasz Sekunda ss. 1050, nlb. 1, tabl. 26, il.

400. „SIENKIEWICZ”. IV LO im. Henryka Sienkiewicza w Częstochowie 1862–2012. Pod red. Małgorzaty Piaseckiej i Juliusza Sętowskiego. Częstochowa 2012 Muzeum Częstochowskie ss. 234, il.

401. [STO] 100 LAT Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Czarnieckiego w Nisku. Praca zbiorowa. Pod red. Mariusza Kowalika. Nisko 2012 LO im. Stefana Czarnieckiego ss. 648, il.

402. [STO] 100 LAT Liceum Ogólnokształcącego w Turku. Red. wyd. Wanda Grzeszkiewicz. Turek 2012 Miejski i Powiatowy Biblioteczny im. Włodzimierza Pietrzaka ss. 388, tabl. 3, il. (Bibliotheca Turcoviana; nr 17).

403. SZKLAREK Sławomir: Zapomniany rocznik? *Rocznik Legionowski*. T. 5: 2012 s. 142–197.

Wspomnienia z nauki w Liceum w Legionowie, l. 1953–1957.

404. UNITÓW portret własny. Rozmowy z nauczycielami-emerytami, absolwentami, sympatykami III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie z okazji 90-lecia Szkoły. Oprac. materiałów Beata Brożek, Anna Kiedrzynek. Lublin 2011 III LO im. Unii Lubelskiej ss. 175, nlb 2, il.

405. Z KOŁŁATAJEM na zawsze. 175 lat I LO im. Hugona Kołłątaja w Krotoszynie. Pamiętnik zjazdowy. Red. Stefan Konieczny. Krotoszyn-Wrocław 2011 Kom. Organizacyjny Zjazdu Absolwentów I LO im. H. Kołłątaja; *Biologica Silesiae* ss. 315, il.

Krotoszyn, 24–26 VI 2011 r.; XIX–XX w.

406. Z PRZESZŁOŚCIĄ w przyszłość. 50 lat tradycji łańskiegi „Jagiellończyka”. Zespół red. Magdalena Borkowska i Lucyna Szynicka. Brodnica 2012 Multi B. Grzybowska – T. Siekierski ss. 141, tabl. 64, il. Zespół Szkół Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Kazimierza Jagiellończyka w Łasinie.

407. ZESPÓŁ Szkół nr 3 w Sanoku im. Walentego Lipińskiego i Mateusza Beksińskiego. Jubileusz 50-lecia. Zespół red. Joanna Skarbowska-Sówka [i in.]. Sanok 2011 Zespół Szkół nr 3 w Sanoku im. Walentego Lipińskiego i Mateusza Beksińskiego ss. 157, nlb. 1, il.

408. ŻYCIORYS. 25 lat szkoły przy Żabiej. Pod red. Marii Jolanty Kurcz i Joanny Majchrzak-Brody. Kraków 2012 Zespół Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 4; Wydaw.-Drukarnia Ekodruk ss. 166, il.
W Krakowie.

3. Szkoły zawodowe

409. BRUSIŁO Alicja: Pięćdziesięciolecie szkolnictwa medycznego w Bolesławcu. *Rocznik Bolesławiecki*. T. 4: 2011 [dr.:] 2012 s. 35–44.

410. DOMKA Jan: Sto lat budowania – rzemiosło i artyzm (podsumowanie dorobku Zespołu Szkół Budowlanych i Ogólnokształcących im. Króla Kazimierza Wielkiego w Jarosławiu). *Rocznik Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia*. T. 19: 2011/2012 [dr.:] 2012 s. 338–359.
W l. 1911–2011.

411. [DZIEWIĘĆDZIESIĄT] 90 LAT tradycji kształcenia zawodowego w Tucholi 1921–2011. Red. Maria Budkiewicz [i in.]. Tuchola 2012 Agencja Reklamowa „Maltext” ss. 194, il.

412. HANDLÓWKA, CRS, Ekonomik, Grabski 1932–2012. Okruchy pamięci, fakty, wspomnienia, refleksje. Red. Anna Janiak. Kutno 2012 Zespół Szkół nr 3 im. Władysława Grabskiego ss. 280, il.
Zespół Szkół nr 3 im. Władysława Grabskiego w Kutnie.

413. JĘDRAŚ Stanisław: Stulecie Zespołu Szkół Ekonomicznych im. J. A. Komeńskiego w Lesznie 1912–2012. Wyd. 3, uzup. i poszerz. Leszno 2012 ZSE im. Jana Amosa Komeńskiego ss. 437, il., sum., rès., Zsfg.
Wyd. 1 pt.: Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie 1912–2002. Leszno 2003.

414. JUBILEUSZ Zespołu Szkół Elektryczno-Telekomunikacyjnych. Materiał zebr. i oprac. Alina Kalitka; współpr. Maria Lajsner i Izabela Machoy. Leszno 2012 Zespół Szkół Elektryczno-Telekomunikacyjnych ss. 190, nlb. 1, il. + dysk optyczny (CD-ROM).
Po II wojnie światowej.

415. JURKIEWICZ Jarosław: Historia Zespołu Szkół Kształcenia Rolniczego w Sejnach. Puńsk 2012 Auśra ss. 94, nlb. 2, il.

416. KERMEL Krystyna: Na serdecznej strunie pamięci. Leszno 2012 Zespół Szkół Ekonomicznych ss. 263, il.
Wydano z okazji 100-lecia Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie, XX–XXI w.

417. KLONOWSKA Maria Anna: Czy zapłoną światła w Sokołówku? Historia szkoły w setną rocznicę zatwierdzenia Ustawy Fermi Praktycznej im. Tomasza Klonowskiego. Ciechanów 2012 Tow. Miłośn. Ziemi Ciechanowskiej ss. 93, nlb. 3, il.

Szkoła Rolnicza im. Tadeusza Klonowskiego w Sokołówku w XX w. (do 1939 r.).

418. KRASICKA Danuta: Szkoła Przemysłowa w Jarosławiu (1881–1921). *Rocznik Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia*. T. 19: 2011/2012 [dr.:] 2012 s. 360–381.

419. MAGRETA Maksymilian: 65 lat Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Ełku. *Rocznik Ełcki*. T. 8: 2011 [dr.:] 2012 s. 147–155.

420. MAŁECKA-MYŚLIK Magdalena: 50 lat Szkoły Muzycznej w Krynicy-Zdroju. *Almanach Muszyny*. [R. 20]: 2010 s. 369–371.

Zał. w 1959 r.

421. OLEJNIK Roman, Urbaniak Jan: 40 lat Liceum Ekonomicznego w Krotoszynie. [W:] Krotoszyn i okolice. Opracowania i materiały źródłowe. Praca zbiorowa. T. 6. Pod red. Józefa Zdunka. Krotoszyn-Wrocław 2010 s. 193–206.

422. ORZOŁ Małgorzata: 50-lecie Zespołu Szkół Handlowych i Usługowych im. Jana Kochanowskiego w Bolesławcu. *Rocznik Bolesławiecki*. T. 4: 2011 [dr.:] 2012 s. 45–50.

423. PIŃKOWSKA Karolina: Monografia Szkoły Rolniczej w Starym Brześciu 1926–2011. W 86. rocznicę powstania szkoły. Stary Brześć-Brześć Kujawski 2012 Kujawska Fabryka Maszyn Rolniczych „Krukowiak” ss. 199, il. (Redecz Krukowy i okolice... Kraina prastara; t. 13).

424. RADOMSKA „Budowlanka”. Nasza klasa 5A – Technikum Budowlanego w Radomiu 1956–1961. Oprac. Kazimierz M. Dusza. Warszawa 2012 Kazimierz M. Dusza ss. 344, il.

Antologia wspomnień.

425. [SZEŚĆDZIESIĘCIOLECIE] 60-LECIE Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augusta Zamoyskiego w Jabłoni. Zespół red. Bożena Kusiuk [i in.]. Jabłoń 2012 Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augusta Zamoyskiego ss. 168, il.

426. TRUDNE początki i rozwój dzierzoniowskiej „Radiobudy” (w pamięci jej najstarszych absolwentów). Dzierżonów 2012 Studio Edytor Drukarnia – Wydaw. ss. 192, il.

Zespół Szkół nr 1 im. prof. Wilhelma Rotkiewicza; Antologia wspomnień, XX w.

427. WIZYTACJE w Państwowym Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Wąlczu z 1947 roku. [Wyd.] Przemysław Bartosik. *Studia i Materiały do Dziejów Ziemi Waleckiej*. Nr 3: 2012 s. 167–171.

4. Zakłady kształcenia nauczycieli (z wyjątkiem szkół wyższych)

428. GNOIŃSKI Tadeusz: Siennicki skarb – seminarium nauczycielskie. *Rocznik Mińsko-mazowiecki*. T. 20: 2012 s. 131–142.

Budowa Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Męskiego w Siennicy, 1926 r.

429. KAHL Edyta: Instytucjonalne kształcenie nauczycieli w PRL (1956–1989). Ideologia, polityka, praktyka. Zielona Góra 2012 Oficyna Wydawnicza Uniw. Zielonogórskiego ss. 157, nlb. 3.

430. KULAS Jan, Januszajtis Andrzej, Symbor Beata: Monografia. 60 lat Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku 1952–2012. Gdańsk 2012 Centrum Edukacji Nauczycieli ss. 118, il.

431. ŁUKASIEWICZ Dariusz: Z dziejów profesjonalizacji. Seminaρια nauczycielskie w Prusach Południowych (1793–1806) i seminarium sulechowskie. *Studia Zachodnie*. [T.] 14: 2012 s. 35–56, sum.

5. Szkoły wyższe

Akademia Górniczo-Hutnicza

432. ENGEL Zbigniew Witold: Sześćdziesiąt lat minęło... Kraków-Radom 2012 Akad. Górniczo-Hutnicza; Wydaw. Nauk. Inst. Technologii Eksploatacji – Państw. Inst. Badawczego ss. 224, il.

Wydział Inżynierii Mechanicznej i Robotyki Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w l. 1952–2012.

433. SKARBY Akademii Górniczo-Hutniczej. Zbiory historyczne Biblioteki Głównej. Red. Maria Garczyńska, Jacek Rzepczyński. Kraków 2012 Wydaw. AGH ss. 208, nlb. 1, il.

Tekst równol. pol., ang.

434. WYDZIAŁ Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej. Wydział Hutniczy (1922–1951), Wydział Metalurgiczny (1951–1993), Wydział Metalurgii i Inżynierii Materiałowej (1993–2005). Jubileusz 90-lecia Wydziału, 1922–2012. Oprac. red. Bogdan Pawłowski. Kraków 2012 Wydaw. Nauk. „Akapit” ss. 347, il. Akad. Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie.

Akademia Ignatianum

435. DAROWSKI Roman: Akademia Ignatianum w Krakowie. *Analecta*. R. 21: 2012 z. 1/2 s. 141–152, sum.

W l. 1867–2012.

Akademia Marynarki Wojennej

436. NAWROT Dariusz: Akademia Marynarki Wojennej. Zarys dziejów 1922–2012. Gdynia 2012 Kwadra, Magdalena Madalińska ss. 249, il., sum.

Akademia Medyczna im. Piastów Śląskich

437. [DZIEŚCIE] 200 lat medycyny uniwersyteckiej we Wrocławiu. Interna, chirurgia, ginekologia, pediatria. Red. nauk. Barbara Bruziewicz-Miklaszewska. Wrocław 2012 Akad. Medyczna im. Piastów Śląskich ss. 252, il.

438. MEDYCYNĄ uniwersytecka we Wrocławiu. Zarys historii od 1945 roku. Oprac. red. Małgorzata Kuniewska-Kaucz, Urszula Mądrzak, Aleksandra Raczkowska. Wrocław 2012 Akad. Medyczna im. Piastów Śląskich ss. 456, il.

Akademia Medyczna w Białymstoku

439. HISTORIA powstania Akademii Medycznej w Białymstoku. Studenci pierwszego rocznika. Pod red. Lecha Chyczewskiego, Magdaleny Grassmann, Pawła Radziejewskiego. Białystok 2012 Uniw. Medyczny ss. 383, il., rez., sum.

Lata 1950–1955; zawiera też wspomnienia.

Rec.: Paciorek Magdalena, *Medycyna Nowożytna*. T.18: 2012 z. 1/2 s. 273–275.

Akademia Medyczna w Gdańsku

440. KSIĘGA pamiątkowa absolwentów Wydziału Lekarskiego i Oddziału Stomatologicznego Akademii Medycznej w Gdańsku. Rocznik 1956–1961/62. Red. Renata Kiedrowska, Jerzy Matkowski. Gdańsk 2012 Region ss. 373, nlb. 1, il.

Zawiera też wspomnienia i biogramy.

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

441. SAMI tworzyliśmy tę historię. Księga pamiątkowa z okazji 90 rocznicy powstania Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (1922–2012). Pod red. Hanny Markiewiczowej, Karola Poznańskiego, Jacka Kulbaki. Warszawa 2012 Wydaw. Akad. Pedagog. Specjalnej ss. 428, tabl. 15, il.

Z treści: Kulbaka J.: Kalendarium z życia i działalności twórczyni Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej – Marii Grzegorzewskiej [1888–1961] s. 16–22; Kulbaka J.: Kalendarium najważniejszych wydarzeń w historii PIPS – WSPS – ASP s. 23–30; Władze Uczelni s. 31–33; Wspomnienia kierownictwa Uczelni s. 36–121; Wspomnienia pracowników s. 124–368.

Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu

442. TRZECIAKOWSKI Lech: Dziewięćdziesięciolecie Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. Tradycja i współczesność. *Kronika Miasta Poznania*. [R. 78]: 2010 [nr] 1 s. 41–62.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku

443. [DZIESIĘCIOLECIE] X-LECIE Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku 2002–2012 (istnienie, działalność i osiągnięcia). Księga jubileuszowa. Oprac. Piotr Jaworski. Włocławek 2012 Państ. Wyższa Szkoła Zawodowa ss. 319, tabl. 26, il.

444. PAŃSTWOWA Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku. Wspomnienia pracowników (2002–2012). Pod red. Piotra Jaworowskiego. Włocławek 2012 Wydaw. Państ. Wyższej Szkoły Zawodowej ss. 289, il.

Politechnika Gdańska

445. WITTBRODT Edmund: 40-lecie pracy na Politechnice Gdańskiej. *Acta Cassubiana*. T. 14: 2012 s. 181–187.

Wspomnienia profesora, dziekana Wydziału Budowy Maszyn i rektora, l. 1972–2012.

446. WYDZIAŁ Chemiczny Politechniki Gdańskiej 1945–2010. Red. Teresa Sokołowska, Wiesław Wojnowski, Ewa Klugmann-Radziemska. Gdańsk 2010 Politech. Gdańska ss. 401, il. Rec.: Zamecki Stefan, *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* R. 57: 2012 nr 1 s. 261–264.

Politechnika Krakowska

447. KONIECZNA Elżbieta: Tradycja i przyszłość Wydziału Inżynierii Środowiska Politechniki Krakowskiej. Kraków 2012 WIŚ PK; Attyka ss. 223, nlb. 1.

Politechnika Łódzka

448. [DZIWADZIEŚCIA pięć] 25 LAT Muzeum Politechniki Łódzkiej. Zespół red. Jadwiga Wilska-Jeszka [i in.]. Łódź 2010 Politech. Łódzka ss. 53, nlb. 3. (Zeszyty Historyczne Politechniki Łódzkiej; z. 10).

Treść: Szosland Janusz: 25 lat Muzeum Politechniki Łódzkiej. 20 lat Rektorskiej Komisji Historycznej Politechniki Łódzkiej s. 7–18; Baranowski Krzysztof: Starania Łodzi o wyższą szkołę techniczną s. 19–26; Krysiński Jan: Politechnika Łódzka w okresie transformacji 1990–1996 s. 27–44; Zdjęcia z uroczystości „25 lat Muzeum PL” s. 45–50.

449. FABRYKA inżynierów onegdaj czyli Pierwsze lata Politechniki Łódzkiej w anegdocie i wspomnieniach absolwentów. Zebrał i oprac. Wojciech Szymański; karykatury narys. Tadeusz Rynkiewicz. Łódź 2012 Agencja „Maga” ss. 277, nlb. 1, il.

Od 1945 r.

450. FILIA Politechniki Łódzkiej w Bielsku-Białej 1969–2001. Zespół red. Jadwiga Wilska-Jeszka [i in.]. Łódź 2011 Politech. Łódzka. Rektorska Komisja Hist. ss. 70, nlb. 2, il. (Zeszyty Historyczne Politechniki Łódzkiej; z. 12).

451. POLITECHNIKA Łódzka na starej fotografii. Red. Krzysztof Czołczyński. Łódź 2012 Rektorska Komisja Hist. Politech. Łódzkiej; Wydaw. Politech. Łódzkiej ss. 107, nlb. 2, il.

452. [WSPOMNIENIA z dawnych lat]. *Zeszyty Historyczne Politechniki Łódzkiej*. Z. 9: 2009 s. 5–70.

Antologia wspomnień o życiu codziennym na Politechnice Łódzkiej w okresie PRL.

Politechnika Opolska

453. POLITECHNIKA Opolska w wydawnictwach pocztowych. 45 lat. 1959–1966–2011. Oprac. red. Tomasz Ciecierski, Krystyna Duda, Andrzej Słodziński. Opole 2012 Oficyna Wydawnicza Polit. Opolskiej ss. 96, il.

Politechnika Warszawska

454. OD KATEDRY Optyki do Zakładu Inżynierii Fotonicznej Politechniki Warszawskiej 1953–2008. Historia działalności dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej. Pod red. Andrzeja Szwendowskiego. Warszawa 2012 Oficyna Wydawnicza Politech. Warszawskiej ss. 273, il. Zakł. Inżynierii Fotonicznej. Inst. Mikromechaniki i Fotoniki. Wydz. Mechatroniki. Politech. Warszawska.

455. POLITECHNIKA Warszawska Filia w Płocku na tle społecznych i gospodarczych uwarunkowań szkolnictwa wyższego. Praca zbiorowa. Pod red. Romana Marcinkowskiego. Warszawa 2012 Oficyna Wydawnicza Politech. Warszawskiej ss. 179, il.

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

456. DYLEMATY kształcenia nauczycieli przedmiotów zawodowych z perspektywy 50 lat istnienia Studium Pedagogicznego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Red. nauk. Marek Motyka. Kraków 2012 Wydaw. Uniw. Ekonom. ss. 56.
Materiały z sympozjum, Kraków, 24 IV 2010 r.

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

457. WIELKA Księga Jubileusza 85-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Zespół red. Krzysztof Pikoń, Agnieszka Sokołowska, Krystyna Pikoń; aut. kolor. dod. Marlena Chomska. Gliwice 2011 Mastermedia; Helion ss. 158, nlb. 2, 86, il.
Księga pamiątkowa; zawiera m.in. biogramy pracowników.

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

458. CHORAŻYCZEWSKA Tamara: Wrocław, ulica Komandorska 118/120. Historia pewnego miejsca. Wrocław 2012 Wydaw. Uniw. Ekonom. ss. 120, il.
Dzieje Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

459. KRONIKA Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za lata akademickie 2002/2003 – 2004/2005 za rektoratu prof. dr. hab. Stanisława Lorenca. Red. Iwona Wegner-Maruszewska. Poznań 2012 Wydaw. Nauk. UAM ss. 1140, tabl. 1, il.

460. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 LAT my z Biologią – 50 lat Biologia z nami 1962–2012. Przygot. wydaw. Anna Bujakiewicz [i in.]. Poznań 2012 UAM; Kontekst ss. 83, nlb. 1, il.
Antologia wspomnień absolwentów i pracowników Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Uniwersytet Jagielloński

461. BIELSKI Marek: Dwustulecie Katedry Prawa Karnego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków 2012 Dante-Media ss. 117.
XIX–XXI w.

462. DYBIEC Julian: Księgozbiór Zakładu Historii Oświaty i Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z dziejów tworzenia bibliotek naukowych w Krakowie w XX wieku. [W:] Historia vita memoriae. Praca dedykowana księdzu profesorowi Stanisławowi Ludwikowi Piechowi. Pod red. Jana Bednarczyka. Kraków 2009 s. 515–526.

463. FERENC Marek: Collegium Nowodworskiego. Pod red. Andrzeja Chwalby. Kraków 2012 Księg. Akademicka ss. 158, tabl. 16, il. XVI–XX w.

464. NAJSTARSZA księga promocji Wydziału Sztuk Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1402–1541. Wyd. Antoni Gąsiorowski, Tomasz Jurek, Izabela Skierska. Warszawa 2011 IH PAN ss. XXXVII, nlb. 1, 419, il. PAN. IH.

465. PERKOWSKA Urszula: Kariery zawodowe asystentów Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego (1850–1945). [W:] Historia vita memoriae. Praca dedykowana księdzu profesorowi Stanisławowi Ludwikowi Piechowi. Pod red. Jana Bednarczyka. Kraków 2009 s. 245–253.

466. SAMBORSKA Lucyna: Okoliczności utworzenia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego Katedry Farmacji i Materii Medycznej. [W:] Aptekarze w Aptece. Oprac. ed. Lidia Maria Czyż. Rzeszów 2012 s. 24–65. W 1773 r.

467. SONDEL Janusz: Słownik historii i tradycji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków 2012 Universitas ss. 1512, nlb. 4.

Uniwersytet Lwowski

468. HARASIMIUK Krystyna Aleksandra: Dzieje Instytutu Geograficznego w Uniwersytecie Lwowskim w latach 1883–1939. Kraków 2012 Inst. Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ ss. 446, il., sum.

469. PRYTUŁA Jarosław: Doktoraty z matematyki i logiki na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w latach 1920–1938. [W:] Dzieje matematyki polskiej. Praca zbiorowa. Pod red. Witolda Więśława. Wrocław 2012 Inst. Matematyczny Uniw. Wrocławskiego s. 137–161.

470. WOJTKIEWICZ-ROK Wanda: Lata chwały i dni grozy. Studia nad dziejami Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Toruń 2012 Adam Marszałek ss. 315, il.

Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

471. ALBUM 20-lecia Wydziału Lekarskiego II Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Dwadzieścia lat w służbie uniwersyteckiej medycyny, nauki i dydaktyki 1992–2012. Pod red. Andrzeja Tykarskiego, Bogdana Miśkowiaka i Michała Musielaka. Poznań 2012 Wydaw. Nauk. Uniw. Medycznego im. Karola Marcinkowskiego ss. 575, il.

472. SICIŃSKI Henryk: Poznańska Szkoła Pediatrii 1922–2012. Poznań 2012 Wydaw. Nauk. Uniw. Medycznego im. Karola Marcinkowskiego ss. 366, il., sum.

Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

473. DOKTORZY Honoris Causa Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku 1950–2013. Pod red. Lecha Chyczewskiego [i in.]. Białystok 2010 Uniw. Medyczny ss. 232, il., sum., rez.

Uniwersytet Mikołaja Kopernika

474. CHORAŻYCZEWSKI Waldemar: Kształcenie archiwistów na UMK w latach 2001–2011. *Archiwista Polski*. T. 17: 2012 nr 2 s. 37–44, sum.

475. GALIJ-SKARBIŃSKA Sylwia: Uniwersytet wobec inwigilacji. Postawy polityczne środowiska akademickiego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 1970–1980 w świetle akt Służby Bezpieczeństwa. Toruń 2012 Wydaw. Nauk. Grado ss. 461, sum.

476. PSZCZÓLKOWSKI Michał: Kampus Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu 1967–1973. *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*. T. 55: 2010 z. 1/2 s. 39–52, sum.

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

477. JUBILEUSZ 50-lecia studiów na Wydziale Melioracji i Inżynierii Środowiska. Pod red. Jolanty Komisarek i Wiesława Buczkowskiego. Poznań 2012 Wydaw. Uniw. Przyrodniczego ss. 304, il.

478. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 LAT Wydziału Nauk o Żywności i Żywieniu, 1962–2012. Pod red. Tomasza Jankowskiego. Poznań 2012 Wydaw. Uniw. Przyrodniczego ss. 302, nlb. 3, tabl. 44, il.

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

479. JAWORSKA Ewa, Kaczmar Małgorzata: Ocalić od zapomnienia ten czas i tych ludzi. Wspomnienia o profesorach Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Wrocław 2011 Wydaw. Uniw. Przyrodniczego ss. 311, tabl. 22.

Rec.: Tyszkiewicz Jakub, *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. R. 67: 2012 nr 1 s. 147–149.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

480. BOCHNO Roman, Michalik Danuta: Osiągnięcia naukowo-dydaktyczne Katedry Towaroznawstwa Ogólnego i Doświadczalnictwa Wydziału Bioinżynierii Zwierząt Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w latach 1976–2011. Olsztyn 2012 Wydaw. Uniw. Warmińsko-Mazurskiego ss. 87, il.

Uniwersytet Warszawski

481. BĄKOWSKI Andrzej: Moi profesorowie z lat 1946–1950 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. *Palestra*. R. 57: 2012 nr 5/6 s. 260–264.
Wspomnienia.

482. JAROSZEWSKI Marek, Jaroszevska Anna, Torenc Marta: Zakład Glottodydaktyki Instytutu Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego. 40 lat działalności. Warszawa 2012 Uniw. Warszawski ss. 170, tabl. 17, il.

483. MĘCZYŃSKA Katarzyna: Rekonstrukcja insygniów rektorskich Uniwersytetu Warszawskiego. *Kronika Miasta Poznania*. [R. 80]: 2012 [nr] 1 s. 213–218.

Uniwersytet Wileński

484. DORMUS Katarzyna: Odrodzenie Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie (1919–1939). *Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych*. T. 64: 2011 s. 5–25, sum.

485. KAMIŃSKA Janina: Universitas Vilnensis 1793–1803. Od Szkoły Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego do Imperatorskiego Uniwersytetu Wileńskiego. Warszawa 2012 Wydaw. Uniw. Warszawskiego ss. 420, tabl. 18, il., sum., streszcz. lit.

Rec.: Schiller Joanna, *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012.

486. OSTATNIE dni Uniwersytetu Stefana Batorego. Świadectwo dokumentalne. Zebrał i wstępem opatrzył Piotr Lossowski. Wyd. 2, popr. i uzup. Warszawa 2012 Wyd. Dziennikarstwa i Nauk Polit. Uniw. Warszawskiego ss. 168, il., sum. Uniw. Warszawski. Wyd. Dziennikarstwa i Nauk Polit.

Wyd. 1. pt. Likwidacja Uniwersytetu Stefana Batorego przez władze litewskie w grudniu 1939 roku. Dokumenty i materiały, Warszawa 1991.

487. URBANEK Bożena: Archiwalia Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. *Medycyna Nowożytna*. T. 18: 2012 z. 1/2 s. 237–245.

W zasobach Litewskiego Centralnego Archiwum Państwowego w Wilnie.

Uniwersytet Wrocławski

488. CHMIELEWSKI Witold: Starania o utworzenia Wydziału Teologii Katolickiej na Uniwersytecie Wrocławskim w 1947 roku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 109–119.

489. DROŹDŹEWSKA Agnieszka: Życie muzyczne na Uniwersytecie Wrocławskim w XIX i I połowie XX wieku. Edukacja muzyczna, działalność naukowa, ruch koncertowy. Wrocław 2012 Wydaw. Uniw. Wrocławskiego ss. 600, nlb. 1, il., sum. + 1 dysk optyczny (CD). (*Acta Universitatis Wratislaviensis*; no 3381) (*Musicologica Wratislaviensia*; 7).

Rec.: Jeż Tomasz, *Muzyka*. R. 57: 2012 nr 4 s. 120–125.

490. KOREDZUK Józef: Nauka i nauczanie prawa administracyjnego na Uniwersytecie Wrocławskim w latach 1881–1945. [W:] *Regnare, gubernare, administrare*. [Cz. 2]: Z dziejów administracji, sądownictwa i nauki prawa. Red. Stanisław Grodziski i Andrzej Dziadzio. Kraków 2012 s. 245–250.

491. MICHALSKA Anna: Międzynarodowa konferencja naukowa „Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku” (Wrocław, 4–7 X 2011 r.). *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. R. 67: 2012 nr 1 s. 159–163.

492. POŁOMSKI Franciszek: U początków Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. *Czasopismo Prawno-Historyczne*. T. 63: 2011 z. 1 s. 317–330.
Lata 1945–1970.

493. SZYMANIEC Piotr: Konferencja naukowa: „Wybitni prawnicy na Uniwersytecie Wrocławskim”. *Czasopismo Prawno-Historyczne*. T. 64: 2012 z. 1 s. 315–316.
Polanica-Zdrój, 27–29 X 2011 r.

Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych

494. MAZUR Piotr: Zarys historii szkoły. Lublin 2010 Liber Duo ss. 86, nlb. 1.
Toż. Wyd. 2 popr., uzup. Kielce-Myślenice 2012 Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społ. ss. 120.

Wyższa Szkoła Humanistyczna w Szczecinie

495. [PLEWKA Czesław]: Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie. Oprac. ... Szczecin 2012 „Pedagogium” Wydaw. OR TWP ss. 117, nlb. 1, il.
Księga pamiątkowa, od 1997 r.

Wyższa Szkoła Sztuki Stosowanej „Schola Posnaniensis”

496. MATUSZEWSKA Krystyna: Schola Posnaniensis. Teatr życia, teatr śmierci. Wągrowiec-Poznań 2008 M-Druk; na zlec. „Art.” E. D. Biskupski ss. 69, tabl. 8, il.
Po 1989 r.

Wyższe Seminarium Duchowne w Koszalinie

497. APANEL Danuta: Organizacja i funkcjonowanie Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie w latach 1981–2011. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 173–184, sum.

IV. BIOGRAFIE

1. Zbiory życiorysów

498. BIOGRAFIE nauczycieli regionu puławskiego. Red. Stanisław Jędrych [i in.]. Puławy 2012 Tow. Przyj. Muzeum Oświatowego ss. 113, il.

Treść: Miluska Barbara: Wstęp s. 5; Miluska B.: Szymon Bakiera s. 7–11; Kotliński Kazimierz: Jerzy Napoleon Bińczak s. 12–15; Zawisłak Stanisław: Maria Chodorowska s. 16–19; Miluska B.: Helena Marta Chojnacka s. 20–23; Daczka Krystyna, Miluska B.: Kazimierz Daczka s. 24–29; Dobrosielska-Mikulska Barbara: Helena Dobrosielska s. 30–34; Jędrych S.: Michał Gaczyński s. 35–36; Wolska Krystyna, Chabora Andrzej: Józef Janusz s. 37–41; Kamiński Stanisław Jerzy: Stanisława Kamińska s. 42–43; Miluska B., Klimek-Budrewicz Ewa: Teresa Klimek s. 44–48; Kaliszczuk Danuta: Aleksander Kosiba s. 49–52; Kos Janina: Roman Krawczak s. 53–56; Jędrych S.: Kazimierz Krzeszowiec s. 57–58; Sadurska Józefa: Emilia Laurów s. 59–63; Swinarska Zofia, Miluska B.: Teresa Lewicka s. 64–67; Jędrych S.: Mirosława Liszewska s. 68–70; Jędrych S.: Władysław Łojek s. 71–74; Chodoła Dorota, Osiak Alina: Krystyna Łyszcz s. 75–78; Jędrych S.: Jadwiga Mędrak s. 79–80; Miluska B.: Elżbieta Nazarko s. 81–83; Miluska B.: Aleksander Pałka s. 84–88; Bawolska Maria: Jan Pasiak s. 89–95; Miluska B.: Zofia Popiołek s. 96–98; Gawinowska Teresa: Książd Wiktor Potrzebski s. 99–102; Bawolska M.: Adolf Rudko s. 103–104; Skomra Bożena, Gądor Joanna: Wacława Ewa Skomra s. 105–108; Kaliszczuk D.: Adam Szczerbowski s. 109–112.

499. [CIEŚLAK Aleksander, Sętowski Juliusz]: Sienkiewiczacy. Nauczyciele i wychowankowie IV LO im. Henryka Sienkiewicza w Częstochowie 1862–2012. Słownik biograficzny. Oprac. ... Częstochowa 2012 Muzeum Częstochowskie ss. 398.

500. DOKTORZY honoris causa łódzkich uczelni 2005–2012. Red. Elżbieta Paradowska. Łódź 2012 Łódzkie Tow. Nauk. ss. 173.

501. GRZĄDZIELSKI Zbigniew: Biogramy częstochowskich nauczycieli. *Almanach Częstochowy*. [T. 25]: 2012 s. 187–193.

Feliks Bartecki (1897–1974), Adam Chojnacki (1912–1939), Stanisław Cieśla (1899–1950), Stanisław Kędzia (1907–1995), Julian Kiejar (1908–1981), Władysław Kisiel (1897–1984).

502. MADEJ Ludwik: Dzieje Związku Harcerstwa Polskiego w Puszczykowie 1932–1950. Puszczykowo 2012 Bibl. Miejs. ss. 186, il. (Puszczykowo Wczoraj i Dziś; z. 4).

Słownik biograficzny, XX w.

503. OSTROWSKI Józef: Oficerska Szkoła Wojsk Ochrony Pogranicza w Kętrzynie. Podchorążowie 1957–1960 rok. Encyklopedia biograficzna z życiorysami absolwentów szkoły, promocja 4 września 1960 rok. Warszawa-Kętrzyn 2010 Wydaw. AON ss. 223, il. (Szkolenie w Siłach Zbrojnych RP).

504. SENIORKI polskiej andragogiki. [Red. nauk.] Anna Frąckowiak. Radom [2012] Wydaw. Nauk. Inst. Technologii Eksploatacji – Państw. Inst. Badawczy ss. 262, nrb. 2, tabl. 23, il.

Treść: Frąckowiak A.: Wprowadzenie s. 7–10; Stopińska-Pająk Agnieszka: Izabela Moszczeńska [1864–1941] – działaczka społeczno-oświatowa i prekursorka andragogiki w perspektywie biograficznej s. 11–45; Żukiewicz Arkadiusz: Teoretyczny i praktyczny wymiar działalności Heleny Radlińskiej [1879–1954] na rzecz oświaty dorosłych. Z życia i twórczości protoplastki polskiego rodu pedagogów społecznych s. 46–68; Borowska-Besza Beata: „Idź i zrób coś”. Wanda Szuman (1890–1994) polska andragog specjalna s. 69–96; Sapia-Drewniak Eleonora: Stefania Mazurek [1900–1987] – organizatorka życia kulturalnego i oświatowego na Śląsku s. 97–114; Marianowska Anna: Irena Jurgielewiczowa [1903–2003] – biograficzne konteksty s. 115–130; Półturzycki Józef: Zofia Mierzwinska-Szybka [1904–2004] s. 131–151; Frąckowiak A.: Elżbieta Magdalena Zawacka [1909–2009] – żołnierz, pedagog, historyk s. 152–174; Sulkowska Ewa: Irena Lepalczyk [1916–2003] s. 175–190; Tomaszewska Liliana: Biografia nauczycielką życia – z biografii i osiągnięć naukowych Profesor Eugenii Anny Wesołowskiej [ur. 1929/1931?] s. 191–206; Woźnicka Elżbieta: Obszary poszukiwań naukowo-badawczych Profesor Olgi Czerniawskiej [ur. 1930] s. 207–233; Półturzycki J.: Rok 2010 rokiem Marii Konopnickiej [1842–1910] i Elizy Orzeszkowej [1841–1910] s. 234–253.

505. SŁOWNIK biograficzny nauczycieli Wielkopolski Wschodniej. T. 1. Pod red. Piotra Gołdyna. Konin 2012 Ośr. Doskonalenia Nauczycieli ss. 300, il.

506. SŁOWNIK biograficzny pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Red. Dariusz Milewski. Warszawa-Wodzisław 2012 Wyd. Nauk Hist. i Społ. Uniw. Kardynała Stefana Wyszyńskiego; Bikstudio Krzysztof Marek Szwaczka ss. 247. Wyd. Nauk Hist. i Społ. Uniw. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

XX–XXI w.

507. SŁOWNIK nauczycieli tajnego nauczania – uczestników ruchu oporu 1939–1945 (województwo świętokrzyskie). Tablice i pomniki. Zespół red. Wanda Kołtunowicz przewodn. [i in.]; współpr. w przygotowaniu materiałów Małgorzata Witek. Kielce 2012 Wydaw. Pedagog. ZNP ss. 79, il. ZNP. Zarząd Okręgu Świętokrzyskiego w Kielcach.

Toż. Suplement ss. 192, il.; publ. podstawowa. Kielce 2010.

508. W 100. rocznicę powstania skautingu – harcerstwa w Mielcu 1911–2011. *Rocznik Mielecki*. T. 14/15: 2011/2012 [dr.:] 2012 s. 179–185.

Treść: Skrzypczak Jerzy: Kawa Władysław (1891–1940) – nauczyciel Państwowego Gimnazjum w Mielcu, komendant hufca ZHP, podporucznik rezerwy WP, katyńczyk s. 179–181; Skrzypczak J.: Wagner Zdzisław (1891–1940) – nauczyciel Państwowego Gimnazjum w Mielcu, komendant hufca ZHP, podporucznik rez. WP, katyńczyk s. 183–185.

2. Poszczególne biografie

Bączyński Paweł

509. [IZYDORCZYK Ignacy]: Paweł Bączyński [1901–1973] – patriota, społecznik, nauczyciel. Wspomnienia Ignacego Izydorczyka. Wąbrzeźno 2012 Wąbrzeskie Zakł. Graficzne ss. 112, il.

Bobowscy Jadwiga i Konstanty

510. RELL Józef: Jadwiga [1889–1954] i Konstanty [1881–1941] Bobowscy. Takimi nauczycielami Skarżysko może się chlubić. *Znad Kamiennej*. T. 5: 2012 s. 23–31.

Cichocki Zygmunt

511. MGR Zygmunt Cichocki (1936–2008). Opracowanie zbiorowe. Pod red. Agnieszki Podgórskiej i Jerzego Zielonki. Kościan 2010 Stow. Absolwentów Gimnazjum i Liceum w Kościanie ss. 44, il. Stow. Absolwentów Gimnazjum i Liceum w Kościanie. (Nasi Profesorowie).

Cieszkowska Halina

512. DOBROWOLSKI Wojciech: Halina Cieszkowska z d. Moczulska (1916–2007), ps. „Halszka” – nauczycielka i społecznik. *Rocznik Mińskomazowiecki*. T. 20: 2012 s. 183–185.

Czyżowski Józef

513. GRYŻLAK Piotr: Józef Czyżowski (1928–2010). *Rocznik Sąddecki*. T. 40: 2012 s. 400–402.

Epstein Magdalena Maria

514. MICHALCZYK Waclaw Marian: Służebnica Boża Magdalena Maria Epstein [1875–1947] OP w stulecie założenia Szkoły Zawodowych Pielęgniarek. *Pietas et Studium*. T. 3: 2010/2011 [dr.:] 2011 s. 285–290.
W Krakowie.

Esse Stefania Łucja

515. GULCZYŃSKI Janusz: Stefania Łucja Esse [1876–1959] – konińska nauczycielka. *Kronika Wielkopolski*. 2012 nr 2 s. 15–29.

Gawlik Stanisław

516. SAPIA-DREWNIAK Eleonora: Od wiejskiego nauczyciela do katedry uniwersyteckiej – droga awansu zawodowego Stanisława Gawlika [1928–2010]. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 163–172.

Golec Józef

517. GULDA Mieczysław: Józef Golec [ur. 1935]. Sopocki Cieszyńnianin. Człowiek – nauczyciel – twórca. Gdynia 2010 Golmar ss. 204, il.

Rec.: Korczak Katarzyna: Pozytywny bohater XXI wieku. *Rocznik Sopocki*. R. 22: 2010/2011 [dr.:] 2011 s. 284–286.

Jenke Anna

518. LIPIAN Bernadeta: „...być kiedyś świętą...”. Anna Jenke (1921–1976). Jarosław-Rzeszów 2012 Bonus Liber Wydaw. i Drukarnia Diec. Rzeszowskiej ss. 227, il.

Jonkajtys Maksym Feliks

519. JONKAJTYS Marian Mikołaj: Maksym Feliks Jonkajtys [1899–1944] – nauczyciel, więzień NKWD, żołnierz AK. *Echa Przeszłości. Grajewski Rocznik Historyczny*. T. 1: 2012 s. 126–159.

Kamiński Aleksander

520. WACHOWICZ Barbara: Kamyk na szańcu. Gawęda o druhu Aleksandrze Kamińskim [1903–1978]. Wyd. 2 (uzup.). Warszawa 2012 Rytm ss. 632, nlb. 9, il. (Wierna Rzeka Harcerstwa; t. 2).

Wyd. 1. 2002.

Kochanowski Jan

521. SZUMSKI Jan: Jan Kochanowski – pedagog i przyrodnik grodzieński (1894–1942). *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012 s. 139–151, sum.

Korczak Janusz

522. MEDVEDEVA-NATHOO Ol'ga: Oby im życie łatwiejsze było... O Januszu Korczaku [1878?–1942] i jego wychowanku. Tł. Ryszard Reisner. Poznań 2012 Wydaw. Nauk. UAM ss. 251, nlb. 4, il. UAM w Poznaniu.

Tekst równol. pol., ang.

523. RATAJCZAK Krzysztof, Brenk Mikołaj: Sprawozdanie z konferencji „Janusz Korczak – Wielki Człowiek i Pedagog”. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 203–204.

Poznań, 5 III 2012 r.

Kuchta Jan

524. WNEK Jan: Działalność naukowa Jana Kuchty. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 157–171, abstr.

Kuk Jan

525. CZOSNYKA Mieczysław: Jan Kuk [1841–1947] – nauczyciel, poeta, tłumacz i dziennikarz polonijny. *Rocznik Tarnowski*. [T.] 16: 2011 s. 139–162.

Kunowski Stefan

526. KARCZEWSKA Joanna: Integralne wychowanie. Chrześcijańska koncepcja Stefana Kunowskiego [1909–1977]. Kielce 2012 Uniw. Jana Kochanowskiego ss. 372, nlb. 2.

Lisowska-Płochocka Elwira Helena

527. DOBROWOLSKI Wojciech: Elwira Helena Lisowska-Płochocka (1910–1997) – nauczycielka mińskiej „handłówki”. *Rocznik Mińskomazowiecki*. T. 20: 2012 s. 181–182.

Łempicki Stanisław

528. SZULAKIEWICZ Władysława: Stanisław Łempicki (1886–1947). Twórca lwowskiej szkoły historii wychowania. Toruń 2012 Wydaw. Nauk. UMK ss. 281, il., sum.

Łokaj Janusz Maciej

529. LUSTYK Grzegorz: Janusz Maciej Łokaj (28.12.1963–30.06.2012). *Rocznik Jeleniogórski*. T. 44: 2012 s. 289–292.

Łopuszański Tadeusz

530. WALASEK Stefania: Tadeusz Łopuszański [1874–1955] – nauczyciel, wychowawca, twórca Gimnazjum i Liceum im. Sułkowskich w Rydzynie. [W:] *Sic erat in fatis. Studia i szkice historyczne dedykowane profesorowi Bogdanowi Rokowi*. T. 1. Red. nauk. Elżbieta Kościak [i in.]. Toruń 2012 s. 408–419.

Marcelina Darowska, bł.

531. MARCIAK-KOZŁOWSKA Janina: System wychowawczy Marceliny Darowskiej [1827–1911]. W 100. rocznicę śmierci. *Rocznik Stowarzyszenia Miłośników Jarostawia*. T. 19: 2011/2012 [dr.:] 2012 s. 319–326.

Mauersberg Stanisław

532. GROCHOWSKI Leonard: Dzieło człowieka, przyjaciela, nauczyciela i uczonego historyka oświaty i wychowania w świetle wspomnień. Profesor Stanisław Mauersberg (1924–2012). *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012 s. 11–27.

533. PROF. dr hab. Stanisław Mauersberg (1924–2012). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 3/4 s. 5–173.

Treść: Wspomnienia i relacje: Walczak Marian: Życie, działalność pedagogiczna i naukowa profesora Stanisława Witolda Mauersberga (1924–2012) s. 7–10; Chmielewski Witold: Pożegnanie Stanisława Witolda Mauersberga s. 11–12; Grochowski Leonard: Profesor Stanisław Mauersberg (1924–2012). Wspomnienia o człowieku, przyjaciołach i uczonym s. 13–17; Kryńska Elwira Jolanta: Mądrość, wiedza, dobro i serce – Stanisław Mauersberg (1924–2012) s. 18–21; Markiewicz Hanna: Był taki profesor... s. 22–24; Walewander Edward: Człowiek pełen wiedzy i miłości do bliźniego. Stanisław Mauersberg (1924–2012) s. 25–26; Galek Czesław: Spotkałem człowieka s. 27–28; Gasik Wojciech: Nie pozwolimy umrzeć po raz drugi. Wspomnienie o Profesorze Stanisławie Mauersbergu s. 29–31; Artykuły ofiarowane pamięci prof. Stanisława Mauersberga: Massalski Adam: Szkice z dziejów szkolnictwa wyższego na ziemi świętokrzyskiej do roku 2009 s. 32–42; Walasek Stefania: Kształcenie nauczycieli szkół powszechnych w Polsce i Czechosłowacji na tle europejskich i amerykańskich rozwiązań organizacyjnych (lata 1918–1939). Zarys problematyki s. 43–50; Kryńska E. J.: Dwa modele i wizje wychowania w rzeczywistości socjalistycznej s. 51–69; Grzybowski Romuald: Sojusznicy partii czy ofiary totalitarnego systemu? O szczególnej sytuacji nauczycieli w systemie politycznym okresu PRL-u s. 70–84; Przeniosło Małgorzata: Zasady funkcjonowania uczelni akademickich w II Rzeczypospolitej s. 85–103; Galek C.: Pochodzenie narodowe i społeczne młodzieży gimnazjalnej w II połowie XIX w. w świetle polskiej literatury pamiętnikarskiej i beletrystycznej s. 104–121; Pękowska Marzena: Wkład Sekcji Szkolnictwa Specjalnego ZNP w rozwój pedagogiki specjalnej w Polsce w latach 1918–1939. Wprowadzenie do badań s. 122–131; Jastrzębski Jarosław: Status szkoły akademickiej w II Rzeczypospolitej – tzw. prawa akademickie s. 132–143; Krowicki Stanisław Ludwik: Józef Korzeniowski [1797–1863] o nauczaniu elementarnym s. 144–159; Turopolska Ewelina: Bronisław Trentowski jako pedagog s. 160–173.

534. WALEWANDER Edward: Stanisław Mauersberg (1924–2012), jakiego znałem. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 49: 2012 s. 152–159.

Mordarski Ludwik

535. LEŚNIAK Augustyn: Ludwik Mordarski (1929–2010). *Rocznik Sądecki*. T. 40: 2012 s. 403–406.

Nastawny Władysław

536. PROF. Władysław Nastawny (1935–2005). Opracowanie zbiorowe. Pod red. Agnieszki Podgórskiej. Kościan 2011 Stow. Absolwentów Gimnazjum i Liceum w Kościanie ss. 26, il. Stow. Absolwentów Gimnazjum i Liceum w Kościanie. (Nasi Profesorowie).

Niećko Józef

537. ADAMOWICZ Zbigniew: Idea wychowania społecznego i obywatelskiego młodzieży wiejskiej w publicystyce Józefa Niećki [1891–1953]. [W:] *Wieś i ruch ludowy w Polsce i Europie*. T. 2: Idee, organizacje, środowisko. Red. nauk. Franciszek Kampka, Stanisław Stęпка. Warszawa 2012 s. 115–130.

Oleksówna Zofia

538. PROFESOR Zofia Oleksówna – siłaczka naszych czasów. Zred. Leszek Bednarczuk; w konsultacji z Zenonem Urygą; we współpr. z Małgorzatą Sromek. Żmiąca-Katowice 2012 Drukarnia Archidiec. ss. 200, il.

Treść: Kalendarium życia profesor Zofii Oleksówny [1905–1966] s. 4–5; Żmiąca – kraina lat dziecinnych s. 6–15; Lata nauki s. 16–17; Szkoła Ludowa w Żmiącej (1910–1916) s. 17–20; Lekcje u profesora Ludwika Zelka (1917–1919) s. 21–24; Gimnazjum w Nowym Sączu (1919–1924) s. 24–29; Uniwersytet Jagielloński (1924–1928/29) s. 30–35; W Nowym Targu i w Nowym Sączu s. 36; W Nowym Targu (1929–1931) s. 37–44; W Nowym Sączu (1931–1939) s. 44–51; „Sosna” w tajnym nauczaniu s. 52–76; Chłopskie gimnazjum w Ujanowicach s. 77–104; Znów w Nowym Sączu s. 105–132; Oleksówna Z.: Zapiski i refleksje s. 133–157; Przesłanie duchowe Zofii Oleksówny s. 158–167; Zofia Oleksówna we wspomnieniach przyjaciół i uczniów s. 168–195; Bibliografia s. 196–199.

Poznański Karol

539. WAŁĘGA Agnieszka: Sprawozdanie ze spotkania z okazji jubileuszu Profesora Karola Poznańskiego. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 253–256. 13 V 2011 r.; 80-lecie urodzin.

540. ZAGRODZKA Alicja: Jubileusz Profesora Karola Poznańskiego. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 193–194. Z okazji 80 urodzin, Warszawa 13 maja 2011 r.

Rogińska Halina

541. PRZEGON Marta: Pani dyrektor Halina Rogińska [1884–1972]. Kraków 2012 Wydaw. i Drukarnia Tow. Słowaków w Polsce ss. 115, nlb. 3, il. Zawiera też wspomnienia innych osób o H. Rogińskiej.

Rowid Henryk

542. CHMIELEWSKI Witold: Międzynarodowa konferencja naukowa „Nauczyciel ‘Szkoły twórczej’ – Rzecz o Henryku Rowidzie w 65 rocznicę powołania Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie”. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 195–199. Kraków, 26–27 V 2011 r.

543. KULA Ewa: Nauczyciel szkoły twórczej – rzecz o Henryku Rowidzie w 65. rocznicę powołania Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Kraków 26–27 maja 2011. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 275–277.

Ruszczyc Henryk

544. DYCHT Marzena: Henryk Ruszczyc [1901–1973]. Pedagogiczne inspiracje. Warszawa 2012 Wydaw. Uniw. Kard. Stefana Wyszyńskiego ss. 712, il.

Sandecka Irena

545. KOPROWSKI Marek A.: Od Humania do Krzemieńca – Irena Sandecka [1912–2010]. Biały Dunajec 2012 Ośr. „Wołania z Wołynia” ss. 85, nlb. 1, il. Inst. Badań Kościelnych w Łucku. (Biblioteka „Wołania z Wołynia”; t. 75).

Spasowski Władysław

546. KRÓL Joanna: Marksistowski wymiar edukacji – poglądy pedagogiczne Władysława Spasowskiego (1877–1941). [W:] *Lewica polska*. T. 1: *Koncepcje i ludzie*. Pod red. Eryka Krasuckiego, Tomasza Sikorskiego i Adama Wątor. Wrocław 2012 s. 187–198.

Strykowski Waclaw

547. GAWRECKI Lechosław: *Z Gaju Wielkiego do wielkiej kariery czyli Rzec o życiu i działalności Waclawa Strykowskiego* [ur. 1942]. Poznań 2012 Wydaw. eMPi2 Mariana Pietraszewskiego ss. 58, il.

Szewczyk Małgorzata

548. KITÓWNA Zenobia: *Siłaczka – wspomnienie o Małgorzacie Szewczyk* [zm. 1990]. *Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa*. T. 8: 2012 s. 111–114.

Szumilas Henryk

549. THEISS Wiesław: *Troska i nadzieja. Działalność społeczno-wychowawcza ks. Henryka Szumilasa [1882–1939] na Pomorzu w latach 1908–1939*. Toruń 2012 Adam Marszałek ss. 428, il.

Szypuła Stanisława

550. WOLSKA Krystyna: *Stanisława Szypuła [1892–1984] w swoich listach i wspomnieniach*. *Notatnik Janowiecki*. Nr 18: 2011/2012 [dr.:] 2012 s. 190–208.
W aneksie listy z l. 1970–1981.

Ścisłowicz Lesław

551. ŻAK Andrzej H.: *Lesław Ścisłowicz (1947–2011)*. *Przeworskie Studia Regionalne*. T. 1: 2012 s. 300–304.

Walentynowicz Władysław

552. SZARAPKA Anna: *Władysław Walentynowicz [1902–1999] – twórca, pedagog i organizator życia muzycznego*. *Rocznik Sopocki*. R. 22: 2010/2011 [dr.:] 2011 s. 7–39.

Wróblewska Teresa

553. CHMIELEWSKI Witold: *Teresa Wróblewska (1936–2009)*. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 1/2 s. 141–144.

Zakrzewski Stefan

554. ZAKRZEWSKI Leszek S[tanislaw]: Harcmistrz Stefan Zakrzewski [1908–1989]. Warszawa 2012 Nakł. aut. ss. 46, il.

Zamoyska Jadwiga z Działyńskich

555. KUSTRA Czesław: Kobieta i praca w koncepcji wychowawczej Jadwigi z Działyńskich Zamoyskiej (1831–1923). Toruń 2012 Wydaw. Nauk. UMK ss. 483, sum.

Zuber Antoni

556. [MAREKWICA Teresa]: Antoni Zuber [1914–1992]. Pedagog i społecznik. Oprac. ... Rudzica 2012 Tow. Miłośn. Rudzicy ss. 59, il. Tow. Miłośn. Rudzicy.

V. DZIEJE OŚWIATY POZASZKOLNEJ

1. Oświata dorosłych

557. DOROSZEWSKI Jerzy: Oświata dorosłych na Lubelszczyźnie w latach 1944–1948. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 54: 2011 nr 3/4 s. 87–100.

558. GUMUŁA Teresa: Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Edukacja dorosłych na wsi: nowe – stare wyzwania” z okazji 90 lat Uniwersytetów Ludowych w Polsce. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 28: 2012 s. 195–202.
Wieżyca, 23–25 IX 2011 r.

559. KACZOR-JĘDRZYCKA Zofia: Regionalizm wczoraj, dziś i jutro a ruch uniwersytetów ludowych. [W:] *Wieś i ruch ludowy w Polsce i Europie*. T. 2: Idee, organizacje, środowisko. Red. nauk. Franciszek Kampka, Stanisław Stępka. Warszawa 2012 s. 459–468.

560. MALISZEWSKI Tomasz: Dziewięćdziesięciolecie powstania uniwersytetu ludowego w Dalkach. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 27: 2011 [dr.:] 2012 s. 141–147.
Powstał w 1922 r.

561. ŚPICA Paweł: Międzynarodowa konferencja naukowa „Edukacja dorosłych na wsi – nowe – stare wyzwania”, Wieżyca, 23–25 września 2011. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 55: 2012 nr 1/2 s. 237–239.

2. Biblioteki

562. ADRIANEK Mieczysław: Biblioteki publicznych szkół średnich Królestwa Polskiego w okresie międzypowstaniowym. *Folia Bibliologica*. Vol. 52 2011 [dr.:] 2012 s. 27–47.

563. GĘBOŁYŚ Zdzisław: Książka zakazana i niepożądana w niemieckich bibliotekach szkolnych i oświatowych w II Rzeczypospolitej. [W:] Zalecenia i przestrogi lekturowe (XVI–XX wiek). Pod red. Marioli Jarczykowej i Agnieszki Bajor. Katowice 2012 s. 191–210.

564. KOWALCZUK Marzena: Stan bibliotek szkolnych regionu siedleckiego w latach 2003–2007. Wyniki badań ankietowych. *Szkice Podlaskie*. Z. 17/18: 2009/2010 [dr.:] 2010 s. 251–290.

565. LANGER Hanna: Biblioteka szkoły powszechnej miejscem edukacji czytelniczej i bibliotecznej (1918–1939). [W:] Zalecenia i przestrogi lekturowe (XVI–XX wiek). Pod red. Marioli Jarczykowej i Agnieszki Bajor. Katowice 2012 s. 171–190.

566. SŁAWIŃSKI Piotr: Biblioteki szkół elementarnych w Sandomierzu w latach 1815–1914. [W:] Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą. [T.] 3. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2012 s. 621–632.

567. SOWADA Renata: Integracja w szkolnej bibliotece. [W:] Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą. [T.] 3. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2012 s. 725–737.

568. WALCZAK-NIEWIADOMSKA Agata: Rola biblioteki w edukacji domowej. [W:] Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą. [T.] 3. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2012 s. 739–747.

VI. DZIEJE RUCHU NAUCZYCIELSKIEGO

1. Opracowania ogólne

569. CZARNIK Wiesław Konrad, Gębołyś Halina: Solidarność Nauczycielska Ziemi Oświęcimskiej 1980–1990. Oświęcim-Bielsko-Biała 2012 Zarząd Regionu Podbeskidzie NSZZ „Solidarność”; Wydaw. Prasa Beskidzka ss. 151, nlb. 1.

570. KAWKA Danuta: Działalność Klubu Nauczyciela przy Zarządzie Oddziału ZNP w Kutnie w latach 1986–1990. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne*. T. 16: 2012 s. 381–392.

571. LIPIŃSKA Lucyna, Lipiński Stanisław: Kredą i piórem. Nauczyciele Chełmszczyzny – współcześni twórcy literaccy. Rejowiec Fabryczny-Biała Podlaska 2012 Arte ss. 322, il. XX–XXI w.

572. WĄSOWICZ Jarosław: Podziemne struktury NSZZ „Solidarność” Oświaty i Wychowania w Gdańsku wobec niezależnych organizacji młodzieżowych (13 XII 1981 – 17 VI 1989). [W:] *Szkice z dziejów NSZZ „Solidarność” na Pomorzu Nadwiślańskim i Kujawach (1980–1990)*. Pod red. Igora Hałagidy. Bydgoszcz-Gdańsk 2012 s. 104–114.

573. ZAJĄC Wiesław: Ognisko Związku Nauczycielstwa Polskiego Wieruszów-Galewice w latach 1919–1937 w Wieruszowie. Kępno 2012 Agencja Poligraficzno-Reklamowa „Kora” ss. 65, il.

2. Pamiętniki nauczycieli

574. BOBOWIK Alfons: Jubileusz 50 lat w Elku i na Mazurach. Mój start w dorosłe życie. *Rocznik Elcki*. T. 6: 2009 [dr.:] 2010 s. 140–159.

Wspomnienia nauczyciela z pracy w Elku i okolicach w l. 60. i 70. XX w.

575. BOCZARSKA Bożena: Mój Włocławek – moje życie. Redecz Krukowy – Brześć Kujawski 2012 Kujawska Fabryka Maszyn Rolniczych „Krukowiak” ss. 152, nlb. 1, il. (Redecz Krukowy i Okolice... Kraina Prastara; t. 17).

Wspomnienia nauczycielki (ur. 1942) o życiu codziennym w mieście w okresie PRL i III RP.

576. FRĄTCZAK Jan: Za i przede mną droga 1932–2012. Lublin 2012 Katedra i Zakł. Farmakologii. Akad. Medyczna ss. 30, nlb. 1.

Wspomnienia autora (ur. 1932) z pracy wychowawcy w Państwowym Ośrodku Wychowawczym w Policach i nauczyciela Szkoły Podstawowej w Kaleni w l. 1953–1958, kierownika Szkoły Podstawowej w Rdutowie i dyrektora Liceum Ogólnokształcącego w Krośniewicach w l. 1958–1972, inspektora szkolnego Wydziału Oświaty PNN w Kutnie w l. 1973.1975, pracownika naukowego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy w l. 1975–1997.

577. KOSSOWSKI Henryk: Spojrzałem w przeszłość. Z Wygody i Wisznic – do Opola 1935–2012. Wyd. 2. zm. i rozsz. Opole 2012 Henryk Kossowski ss. 251, il.

Wspomnienia nauczyciela (ur. 1931); Wyd. 1. pt: Okruchy wspomnień. Opole 2009.

578. KUJAWIŃSKI Jerzy: Wspomnienia nauczyciela rodem z Koźmina Wielkopolskiego i jego twórczość pedagogiczna w zarysie. Poznań 2012 Wydaw. Nauk. UAM ss. 150, nlb. 2, il. UAM w Poznaniu.

Wspomnienia autora (ur. 1928) o życiu codziennym w Koźminie Wielkopolskim przed, w trakcie i po II wojnie światowej, podjęcia pracy nauczyciela w tutejszej szkole w 1956 r., następnie kierowania Powiatowym Ośrodkiem Metodycznym w Krotoszynie, pracy w Studium Nauczycielskim w Kaliszu oraz Instytucie Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Poznaniu.

579. OGIEGŁO Stanisława, Norska-Borówka Irena: Nasz udział w edukacji dzieci i młodzieży. Wyd. 2. uzup. i popr. Bielsko Biała 2012 alfa-medica press ss. 143, il.

Wyd. 1. pt. Mój wkład pracy w przyszłość edukacji na Górnym Śląsku. Autobiografia, Bielsko-Biała 2006.

580. POMYKAŁO Wojciech: Pod górkę. Pamiętnik i refleksje naukowe z lat 1945–2012 wewnątrzpartyjnego dysydenta, zwolennika fundamentalnych zmian ustrojowych III Rzeczypospolitej. Warszawa 2012 Fund. Innowacja ss. 663, il.

Wspomnienia autora (ur. 1931) o nauce w Szkole Oficerskiej w Dęblinie, studiach pedagogicznych i pracy wykładowcy w szeregu wyższych uczelni, m.in. w Krakowie, Warszawie i Olsztynie, zaangażowania w działalność polityczną w PZPR, pracy i współpracy z redakcjami „Wychowawcy”, „Oświaty i Wychowawcy”, założenia i kierowania Wyższą Szkołą Społeczno-Ekonomiczną oraz telewizją edukacyjną Edusat.

581. POŻEGNANIE ze szkołą. Spojrzenie wstecz nauczyciela emeryta. Wybór i oprac. Witold Chmielewski, Stanisław Mauersberg, Marian Walczak. Piotrków Trybunalski 2012 Nauk. Wydaw. Piotrkowskie przy Filii Uniw. Humanist.-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego ss. 222, nlb. 4, sum., Zsfg.

Antologia wspomnień, po 1945 r.

582. RULKA Janusz: Moje bydgoskie półwiecze. Kapuściska 1957–1959. *Kronika Bydgoska*. T. 33: 2011 [dr.:] 2012 s. 401–431, sum.

Wspomnienia nauczyciela historii.

583. SZULC Zbigniew: „Plastyk” przed czterdziestką – wspomnienia dyrektora. *Rocznik Koszaliński*. Nr 39: 2011 s. 109–114.

Wspomnienia o pracy w Liceum Plastycznym w Koszalinie, l. 1970–1985.

VII. ORGANIZACJE MŁODZIEŻOWE

1. Harcerstwo

584. BARTKOWIAK Przemysław: Dzieje harcerstwa na Ziemi Lubuskiej w latach 1945–1989. Zielona Góra 2012 Pro Libris – Wydaw. WiMBP im. C. Norwida [i in.] ss. 363, il.

585. BOGDAŃSKA-PAWŁOWSKA Barbara, Socha Rafał M., Kowalski Michał: Tradycja Grunwaldzka w Związku Harcerstwa Polskiego. Współpr. Marcin Kanczykowski. Olsztyn 2012 ZHP Chorągiew Warmińsko-Mazurska im. „Grunwaldu” ss. 56, il.

586. CZARNECKI Witold: Pluton harcerek Szarych Szeregów w Wilnie. Białystok 2012 ŚZŻAK. Okręg ss. 283, il. Zarząd Okręgu Białostockiego ŚZŻAK.

Wspomnienia harcerza (ur. 1927).

587. DĄBROWSKA Helena, Dąbrowski St.: Harcerski Lublin 1911–1939. Lublin 2012 Wydaw. Pol. Zw. Niewidomych ss. 132, il.

588. DĄBROWSKI Stanisław Jan: Harcerski Lublin 1911–1939. *Lubelskie Wiadomości Numizmatyczne*. [T.] 18: 2012 s. 5–52.

589. HISTORIA Chorągwi Stołecznej Związku Harcerstwa Polskiego w latach 1956–2010 kalendarzami pisana. Zbiór podstawowych dokumentów. T. 2. Red. Adam Czetwertyński, Andrzej Rzuchowski. Warszawa 2012 Komisja Hist. Chorągwi Stołecznej ZHP ss. 398, nlb. 1.

T. 1. 2010.

590. JAROSZEWSKI Marek: Czarna trzynastka z Otwocka. Wspomnienia druha drużynowego. Warszawa 2012 Marek Jaroszewski ss. 185, il.

Wspomnienia harcerza (ur. 1944) z 13 Otwockiej Drużyny Harcerskiej im. Zawiszy Czarnego, l. 1957–1961.

591. KIN-RZYMKOWSKA Grażyna: W stulecie harcerstwa na Ziemi Kutnowskiej. Z dziejów Związku Harcerstwa Polskiego w powiecie kutnowskim w latach 1912–1950. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne*. T. 16: 2012 s. 125–144.

592. KOZIMAŁA Irena: Harcerze w obronie Lwowa i Kresów Wschodnich 1918–1920. *Kwartalnik*. Nr 2: 2012 s. 15–25.

593. KRZANOWSKI Adam: Krośnieńskie harcerstwo w latach 1912–2012. Krosno 2012 Krośnieńska Oficyna Wydaw. ss. 550, tabl. 29, il.

594. KULTURA fizyczna w czasach zaborów i w Drugiej Rzeczypospolitej. Pod red. Renaty Urban, Leonarda Nowaka, Artura Kowalczyka. Gorzów Wlkp. 2012 Pol. Tow. Nauk. Kultury Fizycznej. Oddz. ss. 279, il., sum. Zamiejscowy Wydz. Kultury Fizycznej Poznańskiej AWF w Gorzowie Wlkp., Pol. Tow. Nauk. Kultury Fizycznej. Oddz. w Gorzowie Wlkp. (Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce; t. 10 (1)).

Z treści: Dżereń Jerzy: Z dziejów Harcerskiego Klubu Narciarskiego w Warszawie w latach 1932–1936 s. 115–125; Biczysko Grażyna: Sport w Związku Harcerstwa Polskiego w okresie międzywojennym s. 225–241;

Papierowski Andrzej Jerzy: Próba oceny działalności Płockiego Tajnego Hufca Harcerskiego Polski Podziemnej w zakresie kultury fizycznej (1939–1945) s. 243–278.

595. LEONHARD Bolesław: Z dziejów „Czwórki” krakowskiej im. Jerzego Grodyńskiego (w stulecie założenia krakowskiego hufca skautów). *Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa*. T. 8: 2012 s. 115–145.

Zał. w 1912 r.

596. MAŁSZYCKI Dariusz: Organizacja harcerstwa gdyńskiego w latach 1959–1989. *Rocznik Gdyński*. Nr 23: 2011 s. 170–185.

597. MAŁSZYCKI D.: Wychowanie wodne w harcerstwie gdyńskim w latach 1959–1989. *Rocznik Gdyński*. Nr 24: 2012 s. 105–119.

598. MARSZAŁEK Krystyna: Studia i materiały z dziejów Związku Harcerstwa Polskiego w latach 1918–1939. Bydgoszcz 2012 Wydaw. Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej ss. 162, nlb. 2, il.

599. MUSIELAK Marek: Harcerstwo spod znaku „Rodła” na Ziemi Babimojskiej. [W:] Historia, kultura, muzeum. Pod red. Anitty Maksymowicz. Zielona Góra 2012 s. 115–135.

600. NOWACKA Maria: Działalność 90 Poznańskiego Szczepu Harcerskiego im. dr. Franciszka Witaszka w latach 1968–1992. *Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa*. T. 8: 2012 s. 154–176.

601. NOWIK Grzegorz: Idea i historia honorowego protektoratu prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej nad harcerstwem. Warszawa 2012 Niezależne Wydaw. Harcerskie ss. 22, nlb. 2, il. XX–XXI w.

602. OSSOWSKA Katarzyna: Odrodzenie niezależnego harcerstwa w regionie świętokrzyskim pod koniec epoki Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. *Między Wisłą a Pilicą*. T. 13: 2012 s. 183–193, sum.

603. PATELSKI Mariusz: Harcerze w walkach o Lwów i Małopolskę Wschodnią (1918–1919). *Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa*. T. 8: 2012 s. 5–25.

604. PRĄDZYŃSKA Katarzyna: Z dziejów harcerstwa kolskiego – krótki rys. *Rocznik Kolski*. Nr 5: 2012 s. 55–56.

Lata 1917–2012.

605. PROKOPIUK Ewelina: „Mury” – powojenna służba ojczyźnie. *Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa*. T. 8: 2012 s. 85–91.

Tajna Drużyna Harcerska „Mury” zał. w 1941 r.

606. SABARAŃSKI Romuald: „Kwiatuszek” i „Elektryczni” w tle „Lilijki”. Przemysł 2012 Przemyski Inst. Wiedzy o Szwejku; Przemyskie Centrum Kultury i Nauki Zamek ss. 76, nlb. 5, il. Zespoły muzyczne ZHP Hufiec Ziemi Przemyskiej im. Orłąt Przemyskich, l. 50. i 60. XX w.

607. STULECIE Harcerstwa Polskiego w zbiorach kolekcjonerskich 1910–2010. Kraków 2010 Cracovia ss. 136, il. Krakowski Klub Kolekcjonera.

Z treści: Nawrocki Jacek: Krzyż Harcerski – wielki symbol służby s. 19–82; Lata dwudzieste lata trzydzieste s. 83–106. Katalog wystawy otwartej 1 VI 2010 r.

Rec.: Kicman Wojciech, *Biuletyn Numizmatyczny*. 2012 nr 2 s. 135.

608. ŚLIWERSKI Bogusław: Przyrzeczenie harcerskie. Historia, metodyka, manipulacje. Wyd. 2. zm. Kraków 2012 Oficyna Wydawnicza Impuls ss. 251, il.

Wyd. 1. 2009.

609. WIŚNIEWSKA Maria: Zrzeszenie Akademickich Kręgów Starszoharcerskich „Kuznica” w Warszawie (1937–1947). *Kronika Warszawy*. 2012 nr 1 s. 9–22, sum.

610. WOJTYCZA Krzysztof: Krakowskie „niepokorne” hufce w rzeczywistości PRL-u. *Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa*. T. 8: 2012 s. 55–83.

611. WORZAŁA Elwira: Związek Harcerstwa Polskiego w Rumi. Pelplin 2012 Bernardinum ss. 60, il.
XX–XXI w.

612. WÓJKOWSKI Kamil: 90. rocznica powstania HKS „Kutnowianka” Kutno. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne*. T. 16: 2012 s. 145–164.

Harcerski Klub Sportowy „Kutnowianka” w l. 1922–2012.

613. Z KART historii i działalności kręgów harcerstwa dorosłych. Red. i układ graf. Irena Pawletko, Kazimiera Rosińska, Adam Smoliński; współpr. Stefan Romanowski. Warszawa 2012 Instruktorski Krąg Pokoleń „Romanosy” Hufiec Warszawa Praga Południe, Chorągiew Stołeczna ZHP; „Paleta Art.” R. Paszkowski ss. 432, il. ZHP. Gł. Kwatera. Wydż. Seniorów i Starszyny Harcerskiej.

Treść: Rys historyczny ruchu dorosłych w ZHP s. 9–33; ZHP Chorągiew Białostocka s. 35–66; ZHP Chorągiew Dolnośląska s. 67–80; ZHP Chorągiew Gdańska s. 81–100; ZHP Chorągiew Kielecka s. 101–118; ZHP Chorągiew Krakowska s. 119–144; ZHP Chorągiew Kujawsko-Pomorska s. 145–172; ZHP Chorągiew Lubelska s. 173–174; ZHP Chorągiew Łódzka s. 175–194; ZHP Chorągiew Mazowiecka s. 195–212; ZHP Chorągiew Opolska s. 213–214; ZHP Chorągiew Podkarpacka s. 215–284; ZHP Chorągiew Stołeczna s. 285–312; ZHP Chorągiew Śląska s. 313–340; ZHP Chorągiew Warmińsko-Mazurska s. 341–342; ZHP Chorągiew Wielkopolska s. 343–390; ZHP Chorągiew Zachodniopomorska s. 391–416; ZHP Chorągiew Ziemi Lubuskiej s. 417–429.

614. ZIEMBLA Ewa: Księga jubileuszowa w 74. rocznicę powstania 24. Krakowskiej Drużyny Harcerzy i 40. rocznicę założenia szczeplu „Harnasie”. Kraków 2010 Drukarnia Unidruk; „Elprozet” ss. 181, nlb. 1, il.
XX–XXI w.

615. ŻYCHOWSKA Maria: O tym jak harcmistrz Franciszek E. Witkowski nie bał się władzy ludowej. *Rocznik Tarnowski*. [T.] 16: 2011 s. 71–78.

2. Inne

616. BEDNARSKI Mariusz Dariusz: „Znów się pieśń na usta rwie...”. Z dziejów PO SP na terenie powiatu puławskiego. Puławy-Lublin 2012 Wydaw. Drukarnia Best Print ss. 383, nlb. 5, il.
Powszechna Organizacja „Służba Polsce”, l. 1948–1955.

617. BERESZYŃSKI Zbigniew: Niezależny ruch studencki w Opolu i komunistyczny aparat represji w latach 1980–1989. [W:] Komunistyczny aparat represji i życie społeczne Opolszczyzny w latach 1945–1989. Studia i materiały. Red. Ksawery Jasiak. Opole 2012 s. 281–409.

618. CHMIELEWSKI Zbigniew: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży w diecezji ełckiej. [W:] „Przeszłość jest to dziś, tylko cokolwiek dalej”. 20 rocznica powstania diecezji ełckiej. Pod red. Wojciecha Guzewicza. Elk 2012 s. 275–288.

619. DĘBIŃSKI Józef: Katolickie stowarzyszenia młodzieży w diecezji włocławskiej w latach 1918–1939. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*. T. 98: 2012 s. 51–66, sum.

620. DOBROWOLSKI Rafał: Związek Akademicki „Młodzież Wszechpolska” – rys historyczny. [W:] Narodowa demokracja XIX–XXI wiek. Dzieje ruchu politycznego. Księga pamiątkowa poświęcona pamięci profesora Roman Wapińskiego (1931–2008). T. 2: Działalność. Wyd. 2, popr. i uzup. Pod red. Tomasza Sikorskiego, Adama Wątor. Toruń 2012 s. 141–157.

621. DWORACZEK Kamil: Proces kształtowania się opozycji studenckiej w latach 1977–1981 na przykładzie Studenckich Komitetów Solidarności i Niezależnego Zrzeszenia Studentów. [W:] Opozycja demokratyczna w PRL w latach 1976–1981. Pod red. Wojciecha Polaka, Jakuba Kufla, Przemysława Ruchlewskiego. Gdańsk 2012 s. 130–136.

622. GROSS Radosław: Powszechna organizacja „Służba Polsce” w województwie olsztyńskim w latach 1948–1955. Olsztyn 2011 PTH. Oddz. ss. 384, nlb. 2, tabl. 8. (Olsztyńska Biblioteka Historyczna; nr 4).

Rec.: Wilk Hubert, *Dzieje Najnowsze*. R. 44: 2011 [nr] 3 s. 174–177.

623. JOŃCZYK Marek: Niezależne Zrzeszenie Studentów w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach w latach 1980–1989. [W:] Społeczeństwo a władza między Wisłą i Pilicą w latach 1945–1989. Pod red. Sebastiana Piątkowskiego, Ryszarda Śmietanki-Kruszelnickiego. Lublin 2012 s. 142–155.

624. KACHNICZ Zenon: Młodzieżowe organizacje antykomunistyczne na ziemi koszalińskiej w pierwszych powojennych latach. Cz. 2. *Rocznik Koszaliński*. Nr 39: 2011 s. 35–51.

Cz. 1. *Tamże*. Nr 38: 2010.

625. KISIEL Tomasz: Związek Akademicki Młodzież Wszechpolska w dwudziestolecium międzywojennym na przykładzie Koła Krakowskiego. [W:] Na drodze do Wielkiej Polski. Tradycje polskiej myśli narodowej. Red. Łukasz Wiater. Kraków 2012 s. 78–87.

626. KOCUŃ Dariusz: NZS UMCS w latach 1987–1989. *Kwarta*. Nr 2: 2012 s. 76–85.

627. KURPIERZ Tomasz: Zbuntowani. Niezależne Zrzeszenie Studentów w województwie katowickim 1980–1989. Katowice 2012 IPN-KŚZpNP. Oddz. ss. 407, nlb. 1. IPN-KŚZpNP. Oddz. w Katowicach.

628. LASZCZKOWSKI Michał: Dom Korporacji Akademickiej „Welecja” w Warszawie – Pani Chocimska. *Rocznik Warszawski*. T. 37: 2012 s. 281–300.

Od 1927 r.

629. MRÓZ Tadeusz Kazimierz: Młodzi wielcy niepokorni. Antykomunistyczne młodzieżowe organizacje niepodległościowe w latach 1948–1955. Wrocław 2012 Lena ss. 172, il.

630. NIEZALEŻNE Zrzeszenie Studentów 1980–1981. Wybór dokumentów. Wybór i oprac. Kamil Dworaczek. Warszawa 2012 IPN-KŚZpNP ss. 591, nlb. 1. IPN-KŚZpNP. (Dokumenty; t. 54).

631. NOSZCZAK Bartłomiej: Drogi i bezdroża młodzieżowej konspiracji. Klub Wykolejeńców (1950–1951) w świetle dokumentacji tajnej policji politycznej Polski Ludowej. *Pamięć i Sprawiedliwość*. [Nr] 20: 2012 s. 261–280, sum.

632. NOSZCZAK B.: Na początku był bunt. Federacja Młodzieży Walczącej w Warszawie (1984–1989). *Pamięć i Sprawiedliwość*. [Nr] 19: 2012 s. 377–419, sum.

633. OŚKO Aleksandra: Koło historyków – słuchaczy Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie w latach 1923–1939. Organizacja i działalność. *Przegląd Wschodni*. T. 11: 2009 z. 1 s. 101–121, sum. s. 12–13.

634. PALCZYŃSKI Michał: Związek Walki Młodych na Dolnym Śląsku. Próba polemiki z oficjalną propagandą. [W:] *Letnia Szkoła Historii Najnowszej* 2011. Referaty. Pod red. Przemysława Gasztolda-Senia i Łukasza Kamińskiego. Warszawa 2012 s. 119–132.

635. PALCZYŃSKI M.: Życie codzienne młodzieży brygad Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” pracujących przy budowie Zagłębia Miedziowego w latach 1949–1953. *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. R. 67: 2012 nr 2 s. 103–123, sum., Zsfg.

636. PATELSKI Mariusz: Niezależne Zrzeszenie Studentów w Opolu 1980–1990. Zarys działalności na tle dziejów lokalnego środowiska akademickiego. Opole 2010 Fund. im. Mieczysława Dumnickiego ss. 352, il., sum., Zsfg.

637. PROTOKOŁY posiedzeń Zarządu Młodzieży Wszechpolskiej Koła Lwowskiego za czas od 20 marca 1925 do 29 stycznia 1930 roku. Wstęp i oprac. Adrian Tyszkiewicz. Kraków 2012 Księg. Akademicka ss. 87, nlb. 5, il.

638. RAFALSKA Dominika: Prasa drugiego obiegu Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Warszawskiego (1980–1981). [W:] *Wbrew partii i cenzurze. Media podziemne w PRL. Studia i artykuły*. Pod red. Piotra Kardeli, Pawła P. Warota i Tadeusza Wolszy. Warszawa 2012 s. 85–99.

639. REDZIK Adam: Towarzystwo „Biblioteka Słuchaczy Prawa” Uniwersytetu Jana Kazimierza im. Stanisława Starzyńskiego (1875–1939). [W:] *Regnare, gubernare, administrare*. [Cz. 2]: Z dziejów administracji, sądownictwa i nauki prawa. Red. Stanisław Grodziski i Andrzej Dziadzio. Kraków 2012 s. 271–278.

640. SMUŻEWSKA Marcelina: Prehistoria polskiego studenckiego ruchu naukowego. *Nauka Polska – Jej potrzeby, organizacja i rozwój*. R. 22: 2012 s. 157–179, sum.
Studenckie koła naukowe w XIX w.

641. SREBRAKOWSKI Aleksander: Wileńscy „Włóczędzy”. Wyd. 2. popr. Toruń 2012 Adam Marszałek ss. 80, nlb. 1, il.

Akademicki Klub Włóczędów Wileńskich w okresie II RP; Wyd. 1. pt. Wileńscy „Włóczędzy”. Wystawa historyczna poświęcona dziejom Akademickiego Klubu Włóczędów Wileńskich. Wrocław 1997.

642. SZAFRAŃSKA-KOCUŃ Wioletta: Reaktywowanie NZS na Akademii Medycznej w Lublinie, 1987–1990. *Kwarta*. Nr 2: 2012 s. 86–95.

643. SZCZYPKA Andrzej: Struktury młodzieżowych organizacji niepodległościowych działających na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1945–1956 (wybrane aspekty). *Przegląd Nauk Historycznych*. R. 11: 2012 nr 1 s. 155–169.

644. „ŚMIERĆ komunistom!”. Młodzieżowa konspiracja niepodległościowa na ziemi łódzkiej w latach 1948–1953. Pod red. Dariusza Roguta. Żelów 2012 Atena ss. 428, il.

Treść: Rogut D.: Wstęp s. 13–34; Żelazko Joanna: Sytuacja młodzieży w latach 1945–1956. Wybrane problemy s. 35–55; Stępiak Emilia: Spiskowo-Bojowa Organizacja Harcerska w Łodzi (1948) s. 57–87; Bajera Rafał Janusz: Błyskawica i Konspiracyjne Przesposobienie Wojskowe w Pabianicach (1948–1949) s. 89–136; Jałmużniak Krzysztof: Wolność i Niepodległość w gminie Kruszyna (1948–1949) s. 137–157; Ossowski Artur: Chłopcy Z w Łodzi (1949–1950) s. 159–180; Walewski Piotr: Towarzystwo Antykomunistyczne TAK w Łodzi (1949–1952) s. 181–208; Bykowska Milena: Związek Białej Tarczy w Łodzi (1949–1950) s. 209–234; Leśna Aleksandra: Grupa Stanisława Siergieja w Łodzi (1952–1953) s. 235–260; Rogut D.: Skauting w Pabianicach (1952–1953) s. 261–288; Wąs Paweł: Harcerstwo Konspiracyjne Polski – Konspiracyjne Wojsko Polskie w Tomaszowie Mazowieckim (1952–1953) s. 289–330.

645. TOMASZEWSKI Patryk: Polskie korporacje akademickie w latach 1918–1939. Struktury, myśl polityczna, działalność. Toruń 2011 Cyncero.pl ss. 516, il. (Biblioteczka „Historii i Polityki”; 1/2011) (Scientia Nobilitat; 1).

Rec.: Meller Arkadiusz, *Dzieje Najnowsze*. R. 44: 2011 [nr] 2 s. 229–234.

646. WAINGERTNER Przemysław: Związek Młodzieży Polskiej „Zet” wobec kwestii niepodległości Polski w latach 1886–1918. [W:] Ku wolności... Czynniki wewnętrzne i międzynarodowe powstania niepodległych państw w Europie Środkowo-Wschodniej w XIX–XX wieku. Monografia. Pod red. Edwarda Wiśniewskiego. Łódź 2012 s. 143–155.

647. WĄSOWICZ Jarosław: Niezależny ruch młodzieżowy w Gdańsku w latach 1981–1989. Gdańsk 2012 Europejskie Centrum Solidarności ss. 657, sum. ECS Europejskie Centrum Solidarności. (Biblioteka).

648. WERRA Zbigniew: Idea solidarności społecznej Niezależnego Zrzeszenia Studentów 1980–1981. [W:] Solidarność. Ludzie i idee. Pod red. Marka Górki. Koszalin 2012 s. 47–66.

649. WILCZYŃSKI Leszek: „Sprawie służ!”. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej w Wielkopolsce. (Działalność ogniw terenowych 1919–1939). Toruń 2012 Adam Marszałek ss. 358, il.

650. WOŁOSZYN Jacek: Założenia programowe i cele działania konspiracyjnych organizacji młodzieżowych lat 1944–1956. *Dzieje Najnowsze*. R. 44: 2012 [nr] 2 s. 68–88, sum.

Oprac. Anna Gruca

